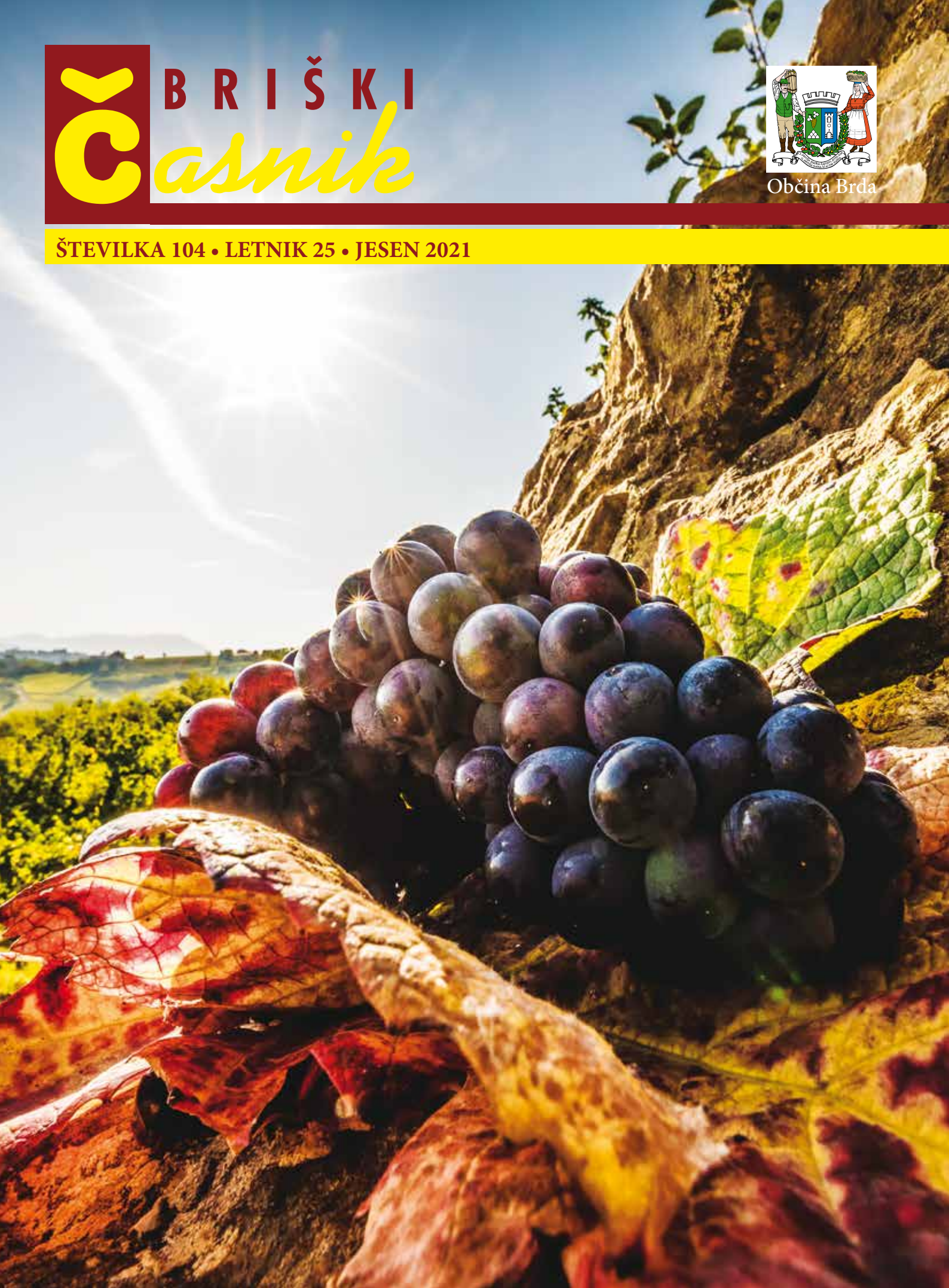

Zakorakali smo v jesenski čas

Zakorakali smo v jesenski čas, ko se narava toplo obarva in oživijo briški vinogradi. Vinogradniki so potrgali letošnjo količinsko nekoliko slabšo, vendar kakovostno nadpovprečno bogato letino. Žal se ne moremo tako pohvaliti z našimi odnosi. Ljudje smo vedno bolj razdvojeni. Sprašujem se, kdaj smo postali tako hudobni do sočloveka samo zato, ker je drugače misleč. Življenje je prekratko, da bi ga izkoriščali za prerekanje in sovraštvo. Okoli nas je ogromno lepih dogodkov. Želim, da bi jih videli in doživeli.

Nekatere smo obiskali tudi v našem uredništvu in vam jih predstavljamo v tej številki Briškega časnika. V Kojskem so začeli graditi obvoznico, ki bo omogočala večjo prometno varnost, grad na Dobrovem bo prihodnje leto zablestel v novi podobi. Občina Brda je ministre in državnega sekretarja navdušila z

aktivnim delovanjem. Otroci so preživeli pestro poletje v Mladinskem centru Brda in na oratoriju v Biljani. Svetovni vinski pisci so se razpisali o briški rebuli. Poročamo tudi o številnih dosežkih, ki so jih v tem četrletju prejeli naši ponudniki. Slovenija se uvršča v svetovni vrh po številu traktorjev na prebivalca. Ker želimo, da je vožnja s traktorjem varna, smo v to številko Briškega časnika priložili zgibanko in članek o tej tematiki. Zabeležili smo 150. obletnico ustanovitve pošte v Kojskem. Zbrali smo pester nabor kulturnih dogodkov, ki so se zvrstili v Vili Vipolže, na Gradu Dobrovo in v Almini hiši.

Prav med zaključkom redakcije nas je razveselila novica, da je Komisija evropskega natečaja AGRE za razvoj podeželja in obnovo vasi 2020 Občini Brda podelila zlato plaketo. Na natečaju je sodelovalo 26 lokalnih skupnosti

iz 12 evropskih držav. Briška občina je komisijsko prepričala z vizijo trajnostnega razvoja v sožitju s potrebami lokalnega prebivalstva, kulturno in naravno dediščino ter vinogradniško pokrajino.

V Brdih in Vipavski dolini se odvija mednarodni umetniški festival Krog umetnosti, v okviru katerega ustvarja 48 tujih in domačih umetnikov na 17 kulturnih ambasadah. Pester pa je tudi nabor dogodkov na Dnevih evropske kulturne dediščine in Tednu kulturne dediščine 2021 – Dober tek. Več o tem v zimski številki.

Kmalu se bo mošt spremenil v vino. Ponekod že dišijo kostanji. Privoščite si jih v dobri družbi in preživite lepo in umirjeno jesen.

Lucija Prinčič Terpin,
odgovorna urednica

Čestitke Eriki in Mateji

Redki so dnevi v naših življenjih, ki si jih zapomnimo za vedno. Rojstvo otroka je eden takšnih. V našem uredništvu smo se prvič v eni številki razveselili in nazdravili trem novorojenčkom.

Avgusta je naša novinarka Erika Koncut k sebi stisnila dvojčka, malo Karolino in Maksa, ki ju je starejša sestra

Sofija že nestrpno pričakovala.

Naša nepogrešljiva Mateja Mavrič pa je septembra poslala mamica mali Asii.

Drage naše mlade družinice, želimo vam veliko zdravlja, ogromno nasmejanih in čarobnih trenutkov.

Uredništvo

Ustanovitelj in založnik:
OBČINA BRDA

UREDNIŠTVO:
Anita Manfreda, glavna urednica
Lucija Prinčič Terpin, odgovorna urednica
Vanda Colja, redakcija, tehnično urejanje
Andrej Colja, fotografije
Ana Cukjati, lektura
Mateja Mavrič, tajnica uredništva

Člani
Milena Beguš, Monika Prinčič,
Goran Simčič, Iva Sivec,
Mateja Drnovšek, Erika Koncut

Oglasno trženje:
Tina Testen Kumar s.p.,
mobi: 040 475 676
e-pošta: tina.testen@gmail.com

Oblikovanje oglasov:
DESENIA Danijela Milašinović s.p.

Za lekturo oglasnih sporočil
so odgovorni naročniki oglasov

Naslov uredništva:
BRIŠKI ČASNIK,
Trg 25. maja 2,
5212 Dobrovo,
tel.: (05) 335 10 30, 335 10 33,
330 03 66

Računalniški prelom, litografija in tisk:
GRAFIKA SOČA

Briški časnik prejme brezplačno vsako
gospodinjstvo občine Brda.

issn 1318-8860

Naklada: 2650 izvodov
Po mnenju Urada vlade za informiranje je
javno glasilo Briški
časnik proizvod informativnega značaja iz
13. točke tarifne številke 3
tarife prometnega davka, po kateri se
plačuje DDV.

Briški časnik na internetu:
www.obcina-brda.si

Fotografija na naslovnici:
Damijan Simčič, ZOSO

Občina Brda ministre navdušila z aktivnim delovanjem

Skladen razvoj vseh področij

Zvonko Černač, minister za razvoj in EU kohezijsko politiko, Vasko Simoniti, minister za kulturo, Aleš Hojs, minister za notranje zadeve, dr. Anže Logar, minister za zunanje zadeve, in Zdravko Počivalšek, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo, ter državni sekretar za infrastrukturo Aleš

Mihelič so se med dvodnevni obiskom na Goriškem 9. septembra sestali z vodstvom briške občine ter Zavodom za turizem, kulturo, mladino in šport Brda. Ministre in državnega sekretarja sta navdušila briška proaktivnost in iskanje razvojnih priložnosti.

Teja Jelina, podžupanja občine Brda, Silvan Peršolja, direktor Kleti Brda, Zvone Černač, minister za razvoj, strateške projekte in kohezijo RS, Rok Zupančič, vodja kabineta ministra SVRK, Franc Mužič, župan Občine Brda, Črtomir Špacapan, direktor Regijske razvojne agencije Severne Primorske, Anita Manfreda, direktorica občinske uprave Občine Brda, Dejan Rusjan, vodja oddelka za okolje in prostor, komunalno dejavnost in investicije pri Občini Brda

Na področju koriščenja kohezijskih sredstev so pogovori tekli predvsem o izvajanju občinskih in regijskih projektov s podporo evropskih kohezijskih sredstev v obdobju 2014–2020 in 2021–2027. Briška uprava je izpostavila urejanje Poslovne cone Dobrovo, vredne 1,1 milijona evrov, izgradnjo državnega kolesarskega omrežja Goriške razvojne regije – kolesarska povezava Nova Gorica–(Italija)–Vipolže–Dobrovo, ki nastaja v sklopu dogovora za razvoj regij, vrednega 1,6 milijona evrov. Pogovori so nanesli tudi na ravnokar pričeto obnovo Gradu Dobrovo, vredno nekaj manj kot 400.000 evrov, ter na bodočo izgradnjo kanalizacijskega omrežja v naselju Kojško, za katero bo potrebnih 2,4 milijona evrov. Minister si je na Dobrovem ogledal poslovno cono, ki bo s pomočjo evropskih sredstev pridobila ustrezno komunalno infrastrukturo in prometno

Silvan Peršolja, direktor Kleti Brda
Zvone Černač, minister za razvoj, strateške projekte in kohezijo RS

dostopnost. Sestanku so poleg župana prisostvovali še direktorica občinske uprave Anita Manfreda s strokovnimi sodelavci, ki je nakazala vse aktivnosti od začetka urejanja poslovne cone, direktor Kleti Brda Silvan Peršolja in podžupanja Teja Jelina.

O cestnih in kolesarskih povezavah v regiji sta v sklopu sestanka na Dobrovem z državnim sekretarjem spregovorila tako briški župan Franc Mužič z direktorico občinske kot župan Obline Renče-Vogrske Tarik Žigon. Na področju briške infrastrukture so bile izpostavljene državne investicije v briško cestno omrežje v obdobju 2016–2021, in sicer v naselju Dobrovo ter cestnih odsekih Kojško–Gonjače, Dobrovo–Neblo z obnovo oziroma izgradnjo krožišč. Celotna naložba je težka skoraj 10 milijonov evrov. V pripravi so tudi investicije v opremljanje aglomeracij pod 2000 PE s kanalizacijskim omrežjem v enajsterici briških vasi v vrednosti nekaj več kot 16 milijonov evrov.

Na področju kulture je direktorica ZTKMŠ Brda Tina Novak Samec s podžupanom Žarkom Koder-

Občina Brda ministre navdušila z aktivnim delovanjem

Anita Manfreda, direktorica občinske uprave Občine Brda, Franc Mužič, župan Občine Brda, Anže Logar, minister za zunanje zadeve, Marjan Simčič, vinarstvo Simčič, Tina Novak Samec, direktorica ZTKMŠ Brda, Valerija Simčič Kalan, vinarstvo Simčič

macem poleg omenjene obnove Gradu Dobrovo ministru izpostavila željene investicije za obnovo objektov kulturne dediščine od druge faze Gradu Dobrovo, kapelice pri objektu Gredič, zvonika ob cerkvi v Kozani ter cerkvice sv. Križa v Kojškem. Na področju zunanje politike pa je direktorica ZTKMŠ Brda Tina Novak Samec z direktorico občinske uprave Anita Manfreda poudarila trenutne aktivnosti čezmejnega sodelovanja na področju turizma, športa in kulture ter priprave dokumentacije za vpis čezmejnega terasirane briške pokrajine v Unescov seznam svetovne dediščine ter priznani seznam GI-AHS (Globalno pomembnih dediščin kmetijskih sistemov). Poleg tega pa je predsednik vinskega Konzorcija Brda Marjan Simčič ministru za zunanje zadeve predstavil čezmejno sodelovanje na področju vinarstva in vinogradništva ter problematiko čezmejnega prostora.

Aleš Hojs, minister za notranje zadeve, si je s podžupanom Goranom Simčičem ter občinskim

Aleš Hojs, minister za notranje zadeve in delegacija na delovnem srečanju v Brdih

svetnikom Zvezdanom Prinčičem na terenu ogledal mejni prehod Plešivo ter se seznanil s potekom mejnih kontrol. Občinske meje briške občine namreč v 2/3 sestavlja meja z Republiko Italijo, kar je bil precejšen izziv še posebej ob omejitvah prestopa v času koronskih ukrepov za potrebe dvolastnikov in čezmejnih delavcev. Naj spomnimo, da je občina na notranjega ministra in vlado Republike Slovenije večkrat naslovila dopise, v katerih je opozarjala na specifičnost tega obmejnega prostora in prepletenost življenja v obmejnem italijansko-slovenskem prostoru.

Franc Mužič, župan Občine Brda, Žarko Kodermac, podžupan Občine Brda, Vasko Simoniti, minister za kulturo, Tina Novak Samec, direktorica ZTKMŠ Brda

Minister Aleš Hojs pri razglednem stolpu v Gonjačah

Občina Brda ministre navdušila z aktivnim delovanjem

Posvet v okviru obiska Vlade v Goriški razvojni regiji: Program razvojnih spodbud za obmejna problemska območja v obdobju 2021-2024

Simon Škvor, direktor Posoškega razvojnega centra Zdravko Počivalšek, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Franc Mužič, župan Občine Brda

Tarik Žigon, župan Občine Renče - Vogrsko
Franc Mužič, župan Občine Brda
Aleš Mihelič, državni sekretar ministrstva za infrastrukturo

Zdravko Počivalšek na delovnem srečanju ministrov v Vili Vipolže

Župan Franc Mužič je bil s potekom obiska in pogovorov z ministri zelo zadovoljen: »O poteku pogovorov lahko izrazim le zadovoljstvo. Vedno poudarjam, da morajo državne institucije potrebe lokalnih skupnosti preverjati na terenu. Tokrat smo gostili kar šest ministrstev in lahko rečem, da smo Brici ponovno dokazali, da imamo vedno v ognju številna železa, ki čakajo na pravi trenutek, da bodo kovana v končno obliko. To so zaznali tudi vsi gostujoči ministri in državni sekretar. Delujemo in iščemo razvojne možnosti na vseh področjih, ne zgolj v kmetijstvu in turizmu. Zavedamo se namreč, da je v želji razvijati možnosti za nova delovna mesta in posledično zadrževanje mladih in njihovih idej v lokalnem okolju nujno potrebno omogočiti skladen razvoj vseh področij: od infrastrukture do kulture in nenazadnje varnosti. Pogovori so nam dali slutiti, da smo tudi obrobne obmejne občine slišane in uslišane.«

Direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec županovim besedam dodaja: »Zavedamo se pomena novih razvojnih projektov in investicij, ki so za razvoj briškega podeželja tako za področje turizma, športa kot kulture nujno potrebni. Pred nami je novo programsko obdobje s številnimi razpisi, na katere nameravamo kandidirati z novimi investicijskimi projekti v duhu ohranjanja naše kulturne dediščine. Za naš edinstven prostor je nujno potrebno ohranjanje naravne dediščine in krajinskih posebnosti, ki jim želimo z vpisom Brd in Collija med dediščino UNESCO dati večjo pozornost. Pri uresničevanju zastavljenih ciljev pričakujemo podporo tako ministra za zunanje zadeve kot ministra za kulturo, ki je med drugim izrazil zadovoljstvo nad revitalizacijo in vsebinsko zasnovo aktivnosti Vile Vipolže.«

Tina Novak Samec,
direktorica ZTKMŠ Brda

Podjetniki začetniki nimajo posebnih ugodnosti

Občinski svetniki so septembrsko sejo pričeli z obravnavo poročila o izvrševanju proračuna Občine Brda v prvem polletju.

Občina je v tem obdobju realizirala prihodke v višini 3.328.658 evrov, kar predstavlja 45,9 % načrtovanih proračunskih prihodkov. Na odhodkovni strani je bilo realiziranih 2.368.809 evrov, kar predstavlja 32 % glede na plan ter izkazuje presežek prihodkov nad odhodki v višini 959.848 evrov. Manjša realizacija prihodkov je predvsem pri nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča, saj odločbe s strani Furs še niso bile poslone. Večja realizacija je pri davkih na dediščine in darila. Na odhodkovni strani je manjša realizacija pri investicijskih transferih ter investicijskih odhodkih. Večje investicije, predvidene v letošnjem letu, so Poslovna cona Dobrovo, obnova Gradu Dobrovo, investicije in investicijsko vzdrževanje občinskih cest in pločnikov ter obnova delov vodovodnega omrežja Mrzlek.

Pripombe na delovanje Javnega sklada malega gospodarstva Goriške

Svetniki so se v nadaljevanju dotaknili delovanja Javnega sklada malega gospodarstva Goriške (v nadaljevanju JSMGG). Na 18. redni seji so sprejeli sklep, naj direktorica sklada Iris Podobnik prenese pobudo o redefiniciji sklada vključno s pogoji podelitve kreditov najprej organom sklada. Ta predlog naj obravnavajo tudi ostali občinski sveti. Podobnikova je na septembrski seji briškimi svetnikom predstavila poročilo in mnenje nadzornega sveta (v nadaljevanju NS) o redefiniciji višine posojil, zavarovanj posojil ter posojil za začetnike. O maksimalni višini posamezne oblike posojil bodo v skladu razmislili pri pripravi nove sheme de minimis, vendar je bilo mnenje nadzornikov, da je znesek 100.000 evrov za veliko večino posojilojemalcev povsem zadosten oziroma celo previsok. Poudarjajo tudi, da JSMGG ni namenjen financiranju velikih investicijskih projektov, saj bi to hitro pripeljalo do porabe prostih sredstev in s tem omejilo višino posojil, ki bi bila na voljo na letni ravni. Na področju zavarovanj posojil bodo

v JSMGG ob pripravi nove sheme de minimis kot morebitno novo obliko zavarovanja temeljito preučili zavarovanje s solidarnim poroštvom. Trenutno omogočajo zavarovanje pri zavarovalnici, hipoteko ali garancijo. V preteklosti je JSMGG imel kot obliko zavarovanja tudi zavarovanje s premoženjem, vinkuliran v korist JSMGG, vendar se je to izkazalo kot neprimerno. Podjetniki začetniki pa pri skladu nimajo posebnih ugodnosti. Na obstoječe razpise se prijavijo pod pogoji, ki veljajo za vse prijavitelje. NS je tudi sprejel sklep, da pogojev za zavarovanja posojil ne bo spreminjal, saj je cilj delovanja sklada gospodarno ravnati s premoženjem, torej zagotavljati poleg posojil tudi njihovo vračilo. Mnenje NS je tudi, da je pri obravnavi gospodarstva in kmetijstva ter posledično delovanja JSMGG potrebno področje Goriške obravnavati kot celoto in ne po posameznih občinah. Delovne migracije in delovanje poslovnih subjektov so na tem območju namreč zelo prepleteni. Nadzorniki so občini predlagali, da v smislu iskanja rešitev olajšanja zahtev zavarovanja posojil razmisli o izvedbi garancijske sheme za poslovne subjekte z njenega področja. Sklad je v smislu promocije delovanja in najetja posojil predlagal tudi sodelovanje na občinskih dogodkih. Redefinicijo sklada lahko izvedejo le občine ustanoviteljice s sprejetjem odloka o spremembah delovanja JSMGG. Občine svoje interese glede delovanja JSMGG uveljavljajo preko svojih predstavnikov, ki so imenovani v NS.

Cene programov v javnih vrtcih

Občinski svet je sprejel tudi sklep o določitvi cen programov v javnih vrtcih v Občini Brda in drugih pogojev v vrtcih. Predlagana cena za 9-urni program prvega starostnega obdobja je bila 525,76 evra, za 6-urni program s kosilom pa 454,42 evra. V drugem starostnem obdobju pa 9-urni program znaša 382,81 evra, 6-urni program s kosilom pa 337,96 evra. Starši sicer plačajo največ 77 % cene programa, razliko krije lokalna skupnost. Višina procenta (%) plačila staršev je odvisna od odločbe oziroma razvrstitve v plačne razrede, kar staršem na podlagi vloge odloči Center za socialno delo. Junija 2021 je največ staršev otrok v briškem vrtcu plačevalo 35 % cene programa v vrtcu.

20. redna seja Občinskega sveta Občine Brda

Na področju izobraževanja so svetniki potrdili, da bo Občina Brda v šolskem letu 2021/2022 financirala spremljevalca učencu s posebnimi potrebami med prevozom v OŠ Kozara in nazaj.

Briška občina brez krajevne knjižnice

Sledila je obravnava sklepa o porabi presežka prihodkov nad odhodki iz preteklih let Javnega zavoda Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica. Zavod je v preteklih letih ustvaril presežek v vrednosti 54.417,77 evra. Na razpravi je bilo postavljeno, da je Občina Brda edina občina brez krajevne knjižnice na Goriškem. Župan je pojasnil, da na podlagi izračunov stroškov investicije ta ni bila realizirana. Z ureditvijo krajevne knjižnice so povezani določeni stroški za vložek v objekt kot tudi za zagotovitev ustreznega kadra. Za občino je bil bibliobus velika pridobitev, zato zagovarja, naj se ta ohrani. Župan je tudi poudaril, da se strinja s sofinanciranjem nakupa novega, saj je sedanji že zastarel. Nenazadnje pa se občani lahko poslužujejo tudi centralne knjižnice v Novi Gorici. Ne iz-

ključuje pa možnosti, da bo v prihodnje prišlo do realizacije krajevne knjižnice.

Občinski svet je nazadnje soglasno sprejel sklep, da se ukinja kot javno dobro pot na parcelah v katastrski občini Šmartno. Nepremičnini sta s sklepom prenehali imeti značaj javnega dobra - poti in sta postali lastnini Občine Brda. Briška občina je s strani Direkcije RS za infrastrukturo prejela prošnjo za izvzete iz javnega dobra za omenjeni parceli. Republika Slovenija je bila investitor ureditve krožišča »Gonjače«. V postopku dokončne izmere po končani gradnji na regionalnih cestah R2-402/1426 Solkan-Gonjače, R3-612/1042 Plave-Gonjače in R2-402/1465 Gonjače-Dobrovo je bilo ugotovljeno, da sta bili za rekonstrukcijo krožišče Gonjače uporabljeni tudi zemljišči, ki sta grajeno dobro lokalnega pomena v lasti Občine Brda. Ker postaneta parceli po projektu last države, je bilo potrebno pred prenosom ukiniti zaznambo javnega dobra lokalnega pomena na obeh parcelah.

Obnova prometnih površin v občini

Asfaltacije in sanacije

Občina Brda je 20. avgusta podpisala gradbeno pogodbo z izvajalcem gradbenih del za obnovo prometnih površin v občini v letu 2021.

To je podjetje Kolektor CPG d. o. o. Vrednost sklopa investicij v prometne površine znaša 124.771,58 evra z DDV. Dela bodo zaključena do konca letošnje jeseni.

V sklopu obnove bodo dela izvajali na 22 različnih lokacijah širom po občini, in sicer v vaseh Slavče, Dolnje Cerovo, Hum, Dobrovo, Kozana in Neblo. Med največje investicije sodijo uredi-

tev in asfaltacija poti »Robida« v Biljani, sanacija javne poti na območju plazu v zaselku Marti-

njak v Kozani, ureditev in asfaltiranje poti v Dolnjem Cerovem ter ureditev posedka v Slavčah.

Dogovor za razvoj regij prvič sega čez mejo

Državno kolesarsko omrežje Goriške razvojne regije - kolesarska povezava Nova Gorica-(Italija)-Vipolže-Dobrovo je vključeno v osmerico operacij gradnje regionalnih kolesarskih povezav za zagotavljanje trajnostne mobilnosti, ki so v avgustu prejele sklep o podpori - izdala ga je Služba vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko - in bodo sofinancirane s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR).

Operacija Kolesarska povezava Nova Gorica-(Italija)-Vipolže-Dobrovo, vredna 1,6 milijona evrov, pri kateri sodelujejo občine Brda, Gorica, Števerjan in Moš, bo prejela prispevek v okviru programskega območja Zahodna Slovenija v višini 1.325.599,76 evra. Petino predstavlja nacionalni prispevek iz državnega proračuna, ostali del pa podpora Evropske unije.

Operacija vzpostavitve 19 kilometrov dolge čezmejnne kolesarske povezave se izvaja v okviru ope-

rativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020. Gre za projekt v okviru dogovora za razvoj regij, ki prvič sega tudi čez mejo. Briška občina bo projektu namenila 276.503,06 evra lastnih sredstev.

Fotografija: Velontour

Izgradnja vrtca na Dobrovem bo sofinancirala tudi država

Število otrok v Brdih narašča

Občina Brda bo 1.400.000 evrov vredno novo enoto vrtca na Dobrovem zgradila s pomočjo državnih sredstev. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport bo prispevalo nekaj več kot polovico sredstev.

Ministrstvo je v okviru zagotovljenih 72.500.000 evrov dodatnih sredstev za sofinanciranje investicij v vrtcih in osnovnem šolstvu v proračunskem obdobju 2021–2024 v začetku septembra izmed predlogov projektov občin, ustanoviteljic vzgojno-izobraževalnih zavodov, investitoric projektov, ki so se prijavile na razpis za sofinanciranje investicij v vrtcih in osnovnem šolstvu in so izpolnjevale pogoje in merila razpisa, vendar zaradi omejenih sredstev njihovi projekti niso bili izbrani za sofinanciranje in vključitev v veljavni načrt razvojnih

programov državnega proračuna, izbrala še dodatnih 15 projektov. Med njimi je v trojici izbranih primorskih projektov tudi izgradnja nove enote dobrovskega vrtca. Ministrstvo bo prispevalo 733.242,35 evra.

Župan Franc Mužič je izbor komentiral z besedami: »Pozitiven sklep o izboru nas izjemno veseli. Nova enota na Dobrovem je namreč zelo potrebna. Naj pojasnim, da se moramo zadnja štiri šolska leta posluževati dodatnih prostorov v Biljani, ker jih na Dobrovem primanjkuje. Sicer me po drugi strani navdaja zadovoljstvo, da v Brdih primanjkuje prostora v vrtčevskih enotah, saj je to znak, da se starši odločajo, da njihovi otroci obiskujejo vzgojno-izobraževalne zavode v domačem kraju, kar nakazuje tudi zaupanje staršev v kvaliteto domačega vzgojno-izobraževalnega zavoda.«

V Goriških brdih 12 novih brezplačnih javnih točk

Brezžična povezava do interneta

Občina Brda je uspešno kandidirala na razpisu za postavitev brezplačnih dostopnih točk za internet WiFi4EU. S pomočjo pridobljenih 15.000 evrov je

od septembra občanom in obiskovalcem na voljo 12 novih točk WiFi na sedmih različnih lokacijah v občini.

Štiri točke so v Šmartnem, od teh dve na območju zgornjega trga (zunanja na trgu, notranja pa v TIC Šmartno), dve pa na spodnjem trgu (zunanja pred Slikarsko hišo, notranja pa v Slikarski hiši). Dve točki bodo lahko uporabniki koristili ob Gradu Dobrovo (zunanja na grajskem dvorišču, notranja pa v paviljonu). Dve točki (zunanja in notranja) pa sta na voljo ob Mladinskem centru Brda v Drnovku, po ena zunanja pa še ob občinski stavbi na Dobrovem, dvorišču Vile Vipolže, balinišču v Športnem parku Vipolže in na trgu v Medani ob prostorih krajevnega skupnosti.

Uspešno napreduje tudi izgradnja odprtega širokopasovnega omrežja RUNE.

Omrežje, ki povezuje naselja, je skoraj končano. Nekateri naročniki so prejeli predračune, kar pomeni, da se bližajo prvi priklopi uporabnikov na omrežje.

Briške občane, katerih gospodinjstva spadajo v kategorijo belih lis, je nedavno razveselila novica, da bo tudi za te kmalu poskrbljeno. Javni razpis »GOŠO 5« je bil uspešen tudi na področju briške občine. Gradnjo naj bi zaključili do konca leta 2023. Vsi trije projekti so zelo pomembni zaradi digitalizacije in dostopnosti digitalnih informacij (tako

splošnih kot turističnih) širši javnosti. Omogočali bodo boljši pretok informacij, njihovo dostopnost ter dostopnost in kakovost storitev briških ponudnikov. Boljša pokritost z omrežjem bo vlila elan tudi briškim šolarjem in študentom, ker bodo lažje dostopali do potrebnih informacij za izobraževanje.

Omogočen bo enakomeren družbeno-ekonomski razvoj v občini

Omogočen bo enakomeren družbeno-ekonomski razvoj v občini, odprle pa se bodo tudi dodatne možnosti za razvoj in uresničitev inovativnih zamisli mladih v domačem okolju.

Gradnja obvoznice je v polnem teku

V Kojskem se bo kmalu uresničila dolgoletna želja po obvoznici. Projekt »Prestavitev regionalne ceste R2-402/1426 Solkan–Gonjače (mimo naselja Kojsko) z izgradnjo krožišča Kojsko« je v polnem teku.

Stroji so že zabrnili. Gradnja pa bo potekala v dveh fazah, vrednih skoraj šest milijonov evrov. Dela bodo zaključili do konca prihodnjega leta. Nova obvozna cesta se bo odcepila pod naseljem Hum. Potekala bo po dolini potoka Pevmica mimo naselja Brestje vse do križišča v Kojskem, kjer bo voznike pričakalo novo krožišče.

Gradnja obvoznice bo omogočala večjo prometno varnost. V Kojskem se promet odvija skozi strnjeno naselje mimo šole, vrtca, zdravstvenega doma in drugih objektov, poleg tega cestišče v najožjem delu ne omogoča srečevanja osebnih vozil. Potrebno pa je tudi poudariti velik tovorni promet, ki se dnevno zapelje skozi naselje. Obstoječe vozišče nima ustrezne širine, ob cesti ni primerno širokega pločnika oziroma ga sploh ni, kar ogroža varnost pešcev. Obvoznica je pomembna pridobitev zaradi večje prometne varnosti udeležencev v prometu.

Celotna investicija je vredna 5.812.444,65 evra. 109.774,49 evra bo prispevala Občina Brda, preostalo pa država. Po preložitvi ceste bo regionalna cesta skozi naselje prekategORIZIRANA.

Kolesarske povezave tudi za najuspešnejše

Roglič na cerovskem klancu

Konec septembra se je zmagovalec Vuelte in olimpijski prvak v kronometru Primož Roglič ogreval v Brdih, kjer je prevozil tudi odmevni cerovski klanec.

LPT

Grad bo v novi podobi zablestel prihodnje leto

Občina Brda je 17. avgusta podpisala pogodbo z izbranim izvajalcem obnovitvenih gradbeno-obrtniških del v Gradu Dobrovo - z ajdovskim podjetjem Remont d. o. o. Grad bo v novi podobi zablestel predvidoma čez dobro leto, konec avgusta leta 2022.

Projekt sofinancira ministrstvo za kulturo iz naslova sredstev, zagotovljenih z zakonom o zagotavljanju sredstev za določene nujne programe Republike Slovenije v kulturi. Vrednost predvidenih del znaša 395.646,12 evra z DDV. Kulturno ministrstvo bo prispevalo dobro polovico vrednosti investicije, in sicer 198.330,99 evra, preostali del pa bo financirala Občina Brda. Projekt bo izveden v skladu s pogoji varstva kulturne dediščine.

Dvorec je bil nazadnje obnovljen pred dobrimi tremi desetletji. V tem času pa ga je zob časa že dodobra načel. Potrebna je sanacija strehe kot tudi stavbnega pohištva, med drugim zamenjava oken in nekaterih vrat, žlebov idr. V okviru obnove bodo tako odstranili obstoječo korčno kritino osrednjega dela strehe, namestili bodo toplotno in hidro izolacijo, streho pa bodo ponovno prekrili s korci. Pri obnovi strehe bodo ohranili obstoječe leseno grajsko ostrešje. Zamenjali ali obnovili bodo poškodovana okna, obnove pa bodo deležna tudi vzhodna in zahodna dvojna vhodna vrata v pritličju. V Viteški dvorani je predvideno

popravilo uničenega parketa. Pri obnovi bo pomembno vlogo igralo ohranjanje starih tehnologij, tradicionalnih znanj in veščin, saj bodo obrtniška dela izvedena v skladu z veščinami nekdanjih obrtnikov.

Občina skupaj z Zavodom za turizem, kulturo, mladino in šport Brda že precej časa goji željo, da bi območje dobrovskega gradu oživele in mu vdahnili poseben utrip. Deloma je to že uspela z odprtjem

zastekljenega paviljona. Zadružna klet se je izkazala z obnovo grajske kleti in odprtjem Doma rebule, občina pa je vendarle dočkala še zadnji detajl: obnovo grajskega poslopja. Slednji korak bo podkrepil podporo kulture na lokalnem in regionalnem razvoju, izboljšali pa se bodo prostorski pogoji za ureničevanje kulture v javnem dogajanju ter privlačnost območja za obiskovalce.

Kakšna je teža funkcije evropskega poslanca?

Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda v sodelovanju z Mladinskim svetom Brda in pod okriljem IPM Inštituta in Mreže Mama je v Brdih organiziral pogovor s poslancema Evropskega parlamenta. V sklopu projekta EUral Europe želimo tudi v Brdih ozaveščati mlade, da imajo odločitve Evropskega parlamenta vpliv na življenje državljanov in so legitimne, ker so rezultat demokratičnega procesa. 19. junija smo v Šmartnem zapeljali sproščen neformalen pogovor s poslancema Evropskega parlamenta Ljudmilo Novak in Francem Bogovičem.

Poslanca sta najprej predstavila vsak svojo poklicno pot, nato pa orisala začetke in preboje v politično življenje. Spraševali smo se, kakšna je teža funkcije poslanca Evropskega parlamenta in kako se je ta skozi leta spreminjala. Glede na to, da se tudi mladi vse bolj zanimajo za področje varstva okolja, digitalizacije in solidarnosti, smo ju pobarali tudi o delovanju Evropske unije na omenjenih področjih.

Ali imajo mladi dovolj informacij o pomenu Evropske unije?

Korona je med mladimi posejala nekaj več čuta za solidarnost in prostovoljstvo. Tudi v Brdih so se številni mladi odzvali »klicu na pomoč« in pomagali, predvsem šolarjem in starejšim občanom. Pogovarjali smo se, kako bi znotraj načrtanih programov Evropske unije solidarnost med državljani še bolj okrepili, kot tudi posamezne aktivnosti. Kar nekaj minut smo namenili sodelovanju državljanov, kako predvsem mladim približati delo evropskega poslanca in jih spodbujati, da bi bili aktivni državljani.

Pogovor se je odvijal tudi o življenju ob meji, vedo aktualni temi obmejnih Brik in Bricev. Mladina, torej generacija, ki bo drugo leto postala polnoletna, že od rojstva živi znotraj Evropske unije. Razmišljali smo, ali imajo mladi dovolj informacij o pomenu Evropske unije. Mogoče pa se jim zdi

življenje znotraj te velike družine samoumevno, ker drugega sistema niso niti izkusili. Seveda smo se na srečanju dotaknili prihodnosti Evropske unije in kaj ta prinaša mladim, nekaj besed pa namenili tudi predsedovanju Evropske unije.

Na srečanju je bila prisotna briška mladina. Nagovorila sta jih tudi briški župan Franc Mužič in direktorica ZTKMŠ Brda Tina Novak Samec. Na povabilo se je odzvala še Suzana Černe iz Gimnazije Nova Gorica, vodja projekta Šola ambasadorica Evropskega parlamenta v Sloveniji. Dogodek je moderiral predsednik Mladinskega sveta Brda Matija Močnik.

Mateja Drnovšček,
ZTKMŠ Brda

Predstavitev Brd doma in v tujini

Dnevi goriške obrti in
podjetništva v Novi Gorici,
1. 9. 2021

Na briški stojnici prisotna umetnica Emilina s
personalizirami izdelki ter promocijskim materi-
alom iz Brd

Dnevi alpsko-jadranske kuhinje v
Celovcu, 23. do 26. 9. 2021

Pršut in vino iz Brd na briški stojnici na dogod-
ku alpsko-jadranske kuhinje v Celovcu

Obmejni okusi (Gusti Off),
23. do 26. 9. 2021

Picerija Pr'Andreju in Klet Brda sta poskrbela
za eno-gastronomsko ponudbo destinacije Brda
na dogodku Gusti Off.

Predstavitev Brd doma in v tujini

Slovenski kulinarčni večer na Dunaju, 30. 9. 2021

Na dogodku je v živo pripravljali jedi vrhunski slovenski chef Uroš Fakuč iz Restavracije Dam v Novi Gorici.

Promocija Brd na slovenskem kulinarčnem večeru na Dunaju

Ralf Schumacher: Častni gost na dogodku Ralf Schumacher, ki je zbranim gostom simpatično pripovedoval o Sloveniji, izvrstnih slovenskih vinih ter sodelovanju s Kletjo Brda.

SIW borza, 13. 9. 2021

Tuji in domači turistični agentje in tour operatorji na študijski turi v Brdih – jeep wine safari (Fotografija: Nino Verdnik/STO)

Sestanki med agenti, tour operatorji in predstavniki slovenskega turističnega gospodarstva in destinacij na domačiji Medot v sklopu največje Slovenske turistične borze (Fotografija: Nino Verdnik/STO)

Tuji in domači turistični agentje in tour operatorji na študijski turi v Brdih na kmetiji Vonj poletja

Petra Marušič

Varno preživljanje poletnih dni

Najdaljši počitniški maraton

Poletje smo zaznamovali z rekordi. Poletno počitniško varstvo je trajalo kar šest tednov, termini pa so bili vsi zasedeni. Otroci so pobarvali 50 metrov dolg šolski zid, kar osemkrat šli na potep in spoznavali briška društva, ustanove, podjetja. Dopoldanske in popoldanske urice so nam krajšali številni gostje. Prišlo jih je več kot 20. Animatorke so pripravile vsakodnevne

dejavnosti. Teh je bilo res veliko. Pojedli smo tudi več kot 650 kosil ter skupaj preživeli kar 240 ur nepozabnih počitniških radosti, polnih vriska in otroške brezskrbnosti. Pod okriljem Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda smo tudi to poletje otrokom zagotovili zabavno, predvsem pa varno preživljanje poletnih počitniških dni.

Kuharska delavnica z Društvom briških žena in deklet

Z Osnovno šolo Alojza Gradnika Dobrovo smo si zadali obsežen umetniški izziv, ki je otroke obvaroval pred poletnim žgočim soncem, ampak od njih zahteval tudi veliko koncentracije, mirnih prstkov in natančnosti. Poletno počitniško varstvo je obiskala umetnica Nina Bric in 50 metrov dolge in puste stene šolskega hodnika spremenila v pravo čarovnijo. Roza zidovi so se predramili z liki živali, ki so se po šestih tednih obarvali v žive, pisane

barve. Otroci so aktivno sodelovali pri barvanju poslikav, vse do prvega septembra pa tudi skrbno čuvali skrivnost. Septembra, ko so sošolci zakorakali v novo šolsko leto, jih je na hodniku pričakalo pravo umetniško presenečenje.

Pasji dan, umetno dihanje in gasilski vodometa

Otroke je obiskalo veliko povabljenih gostov. Tudi letos se je na naše povabilo odzvala Alenka Gorjan iz pasje šole Blazno blatno

in s seboj pripeljala borderskega ovčarja Vitjana. Otroci so se seznanili, kako poteka pasji dan, kako skrbimo za pse in kako varno pristopimo do njih. Odvečno energijo so otroci porabili na karate delavnici Karate kluba Ki-Ryu Nova Gorica ter se od pravih reševalcev učili prijemov prve pomoči in umetnega dihanja. Z nami sta dopoldanske urice preživela reševalca Območnega združenja rdečega križa Nova Gorica. Zadnji teden so se preizkusili tudi v lokostrelstvu pod mentorstvom članov Lokostrelskega kluba Gorica. Pravo poletno osvežitev so nam tudi tokrat pričarali naši briški gasilci. Šolsko igrišče se je spremenilo v vodni park, kjer nikakor ni manjkalo zabave in vriskanja. Veliko časa smo preživeli tudi v senčki prostorov Mladinskega centra Brda. Tam so nas kar dvakrat obiskale članice Društva briških žena in deklet. Ni potrebno posebej poudariti, kako mamljivo je dišalo po vsem centru, otroci pa so z navdušenjem vse dobrote takoj zmazali. Lara, udeleženka počitniškega varstva, je prijateljem pripravila eksotično presenečenje. Prinesla

Varno preživljanje poletnih dni

je nekaj njenih najljubših domačih živalic. To pa niso bile mucke. Iz terarija je dvignila pitona Kiaia Benjamina, iz druge škatle pa želvo in čudno, podgani podobno žival, deguja. Tudi tokrat smo številni vriskali in prestrašeno poskakovali. Nabrita Lara je otroke presenetila tudi nekega jutra, ko je v varstvo prišla ogromna maska in zaplesala Makareno, Punce so se v prostem času rade ličile, urejale nohte in se preoblačile. Za urejene in poletno »odbite« frizure naših otrok je poskrbela še ena briška mladenka Jasmina Mavrič. Že prvi dan so otroci imeli pravo glasbeno poslastico. Obiskali so jih godbeniki Pihalnega orkestra Brda, jih na delavnici naučili osnove korakanja ter jih strumno popeljali do godbeniškega doma. Po kosilu, ko je nastopila popoldanska utrujenost, so otroci nakvačkali nakit. Spretnost vihtenja kvačke jim je predstavila že stara znanka Adrijana Černic Lazič. Letošnja novost je bilo tudi kolesarsko potepanje po briških gričkih. Preden smo zavrteli pedale koles, nas je obiskal kolesar Oskar Kristančič in nas poučil, kako se na cesti obnašamo, kaj storimo v primeru okvare kolesa ter podal nekaj namigov varne vožnje.

Kolesarske dogodivščine po briških gričih

Otroci in animatorke so vsakodnevno pridno odkrivali okolico šole, po njej raziskovali in se veliko novega naučili. V času počitniškega varstva smo prevzeli skrb za šolski vrt. Vsakodnevno so ga otroci zalili, da so rastline preživele poletno vročino. Seveda so bili pošpricani tudi prijatelji, tako da opravilo ni bilo nikakor dolgočasno. Obiskali smo gasilski dom, si nadeli gasilsko uniformo in čelado, se izurili v gašenju in se povzpeli v gasilski kamion. Tudi tokrat so se mokra oblačila sušila na žgočem soncu, otroci pa rajali pod curki vode. Vsaj enkrat tedensko smo se sprehodili do Mladinskega centra Brda, se tam igrali, pričarali kino vzdušje in si ogledali risanko, ustvarjali. Radovedno smo odrivali podzemlje Kleti Brda, se ohladili, po koncu ogleda pa tudi okrepčali in nazdravili z grozdnim sokom. Na Gradu Dobrovo so otroci prisluhnili grajski pravljici, se povzpeli na grajski stolp in uživali v razgledu. Kolesarsko dogodivščino so otroci zaključili z obiskom domačih živali na kmetiji v Neblem. Neža Bric in njena sinova so nam prikazali zganjanje ovc z ovčarskimi psi, na pašnik so prinesli tudi nekaj manjših živali. Seveda se jim nismo mogli upreti, da jih ne bi tudi rahlo pobožali. Petki so bili kot že običajno namenjeni druženju v naravi, vodnim igram in čofotanju v naših Kotlinah. Dopoldan smo preživeli na piknik placu Čelo, igrali

Reševalci na obisku

MIŠKINA POTEPAJKA PO BRDIH
2021 / 2022

Gledališke predstave za otroke od 2. do 8. leta starosti (vrtec in prva triada)

ABONMAJSKE PREDSTAVE SEZONE 2021 / 2022 V VILI VIPOLŽE

1. PREDSTAVA, nedelja 10. 10. 2021 ob 17.00 ZAČARANA BUČA JE ČAROVNIK URŠOLIN	4. PREDSTAVA, sobota, 15. 1. 2022 ob 17.00 DINO IN ČAROBNI TONI
2. PREDSTAVA, sobota, 13. 11. 2021 ob 17.00 MUČA MACA IN MAČEK MURI	5. PREDSTAVA, sobota, 19. 2. 2022 ob 17.00 ZVEZDANA IN ZVONKO V CIRKUSU
3. PREDSTAVA, sobota, 18. 12. 2021 ob 17.00 RUDI IN PRAZNIČNE KREMŠNITE TER OBISK BOŽIČKA	6. PREDSTAVA, sobota, 12. 3. 2022 ob 17.00 JAMSKA ČLOVEKA

Cena posamezne vstopnice je 6,00 eur.

Nakup vstopnic:
TTC Brda Šmartno, Vila Vipolže
ter uro pred začetkom predstave

INFO:
Tel: 08 20 55 421
Email: mladinski.center@brda.si

Varno preživljanje poletnih dni

Porisava stene v OŠ Dobrovo skupaj z umetnico Nino Bric

Na poti v Kotline

Obisk kmetije Neže Bric v Neblem

odbojko na mivki, nogomet, se zabavali na igralih, uživali v vodnih igrah in poležavanju v senci. Po kosilu pa smo se sprehodili do Kotlin, po poti iskali senčne koticke za osvežitev, v tolmunčkih pa čofotali in se zabavali s prijatelji.

Varnost je bila na prvem mestu

Pod strogim očesom, pa vendar tudi z nasmejanimi obrazi, naših energičnih in iznajdljivih animatork so bili otroci vpleteni v številne dodatne aktivnosti. Poizkusili so se v lovu na skriti zaklad, ustvarili svojo majico, izdelali vulkan, ustvarjali z glino, izdelali pravo snežno kroglo, raziskovali gozd in ustvarjali z naravnimi materiali, plesali, se poizkusili v različnih športih igrah in še veliko več. Brigita Kuštrin, vodja varstva, ter Anja Rožič sta poskrbeli za šest tednov zabave, igrivosti, učenja in druženja. Pomembno je, da so bili otroci v varstvu varni in so se lepo imeli, starši pa so bili ob tem brezskrbni.

Na nas se obračajo tudi starši, ki imajo otroke s posebnimi potrebami. Zaradi specifik bolezni otrok, pa tudi nezadostnega strokovnega znanja in poznavanja področja, otrok s posebnimi potrebami nismo sprejemali. Letos pa je ZTKMŠ Brda ob podpori Občine Brda v počitniškem varstvu zagotovil dve osebi, ki sta omogočili, da sta se nam v varstvu pridružila dva udeleženca. Tereza Persolja je bila del naše ekipe kar štiri tedne, Majda Sulič pa le nekaj dni.

Ob upoštevanju številnih virusnih priporočil smo v sodelovanju z Osnovno šolo Alojza Gradnika uspeli tudi letos počitniško varstvo organizirati in izpeljati uspešno, predvsem pa varno. Od 5. julija do 13. avgusta smo lahko uporabljali nekatere šolske prostore in zunanje površine. V šolski jedilnici smo uživali ob odlični hrani. Vodstvo šole nam je bilo na razpolago in na naše prošnje vedno odzivno.

Briška pokrajina se počasi odeva v tople jesenske barve, poletju maha v pozdrav. Tudi na našem zavodu smo se že krepko ovili v plašč prihajajočih jesenskih doživetij. Pod njim se skriva nov teden nepozabnega počitniškega varstva.

Od 25. do 29. oktobra 2021, v tednu krompirjevih počitnic, nadaljujemo poletno brezskrbnost, hkrati pa pripravljamo nove aktivnosti in doživetja za prihajajoče počitniške dni.

Mateja Drnovšček, ZTKMŠ Brda

Hiša Marica, Domačija Belica in Turistična kmetija Breg

Znak Slovenia Green Cuisine

Poziv gostinskim ponudnikom za pridobitev znaka Slovenia Green Cuisine je bil prvič objavljen v začetku letošnjega leta. Med trajnostne gostinske ponudnike so se uvrstili tudi Hiša Marica, Domačija Belica in

Turistična kmetija Breg. Pri odločitvi je glavno vlogo igralo temeljno vodilo briške kulinarčne ponudbe, to sta sezonskost in neposredna pot lokalnih pridelkov in izdelkov iz narave na mizo.

Hiša Marica

Hiša Marica v Šmartnem sezonske, lokalne in trajnostne kulinarčne dobrote obiskovalcem po-

nuja že več kot desetletje. Sebastjan Mavrič ob tem ilustrira: »Ne glede na certifikat Slovenia Green Cuisine smo se pri nas že ob prvih korakih odločili, da ponujamo lokalno, naše. Veliko namreč pridelamo sami: od raznih mesnin, vrtnin in vina. Česar ne pridelamo sami, pa poskušamo dobiti v naši okolici od različnih dobaviteljev kmetov. Z zagotavljanjem sezonskih in lokalnih surovin sploh nimamo težav. Vse leto je v našem okolju na voljo veliko zanimivih domačih surovin. Mnenja smo, da je pomembno, da dajemo poudarek naši kulinariki, ki je zelo pestra in bogata čez celo leto. Dejansko ne rabimo iskati druge surovine ali navdiha. Menimo, da je velikega pomena ponudba iz našega prostora, kar pa je tudi za goste, ki prihajajo v naše okolje, dejansko najbolj zanimivo. Pridobljen znak Slovenia Green Cuisine je na nek način potrditev tega, kar smo že sami zasledovali, po drugi strani pa je tudi nek opomnik, da si še bolj pozoren na trajnostne smernice, ne samo v kulinariki, torej sledljivosti pri hrani, temveč tudi na področju varovanja okolja, kot npr. pri ločevanju smeti.«

Direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec odločitev prve trojice briških gostinskih ponudnikov, da certificirajo svoje trajnostne zaveze, ki so že desetletja sopotnice njihove kulinarčne poti, pozdravlja z besedami:

»Veseli smo vsakega trajnostnega certifikata, ki potrjuje zeleno zavezo naših ponudnikov, istočasno pa prav ti certifikati izkazujejo način bivanja in delovanja slehernega briškega človeka. Zavezanost k zemlji in naravi ter našim lokalnim pridelkom in tradiciji, kateri dodajamo nova znanja in začnimo s pridi-

hom sodobnosti, je zasidrana v nas samih, gostje pa to takoj občutijo. V gastronomiji je pomembno tudi povezovanje s sosednjimi regijami čez mejo in spodbujanje lokalne pridelave in odkupa. Znak Green Cuisine je še toliko bolj pomemben prav letos, ko se Slovenija ponaša z nazivom Evropska gastronomska regija. Prepričana sem, da se bo v prihodnjih mesecih našim sedmim ponudnikom nočitev, ki se ponašajo s certifikatom Green Key ter ECOLabel, prvi zeleni atrakciji na svetu in trem gostinskim ponudnikom s certifikatom Green Cuisine pridružil še kateri

Hiša Marica, Domačija Belica in Turistična kmetija Breg

od briških ponudnikov. Brda pa bodo s tem utrjevala svoj ugled in prepoznavnost v smeri zelene butične destinacije.»

K certificiranju Green Cuisine v Zavodu za turizem, kulturo, mladino in šport Brda spodbujajo tudi preostale briške gostinske ponudnike, ki svo-

jo kulinarčno ponudbo pripravljajo s posebno skrbnostjo za sezonskost, direktno potjo iz narave na mizo ter z ohranjanjem tradicije in narave. Verjamemo, da se bo prvi trojici kaj kmalu pridružila še kopica briških inovativnih in »green« kulinarčnih ustvarjalcev.

Turistična kmetija Breg

Turistična kmetija Breg, ponudnica nastanitve z najdaljšo tradicijo v Brdih, v svoje kulinarčno doživetje že vrsto let vpleta ne samo pridelane sezonske lokalne pridelke, temveč tudi zelišča, ki jih najdemo med sprehodom v naravi. Kulinarčne stvaritve ustvarjata Mirela in Adrijana Peresin: »Našo zgodbo smo pričeli pisati pred skoraj tremi desetletji. S časom smo ugotovili, da obiskovalce navdušuje jedilnik, ki ga drugje ne dobijo, in tako so lokalne in sezonske sestavine s pridihom domačnosti in tradicije postale naše sopotnice. Domača jajca, zelišča iz našega vrta, pa divji poganjki, sivka z našega polja, domače marmelade ... so pristni okusi naše kulinarike, ki složno utripajo z našim briškim okoljem, naravo, s kuhinjo naših non. Del te zelene zgodbe je tudi naša nova ponudba 'južna pod oljko'. To je izkušnja malice, kot so jo nekoč imeli naši dedki in babice v brajdi. Certifikat Slovenia Green Cuisine nam gotovo pomeni potrditev, da delamo dobro, da smo na pravi poti, hkrati pa prinaša tudi dodatno zavezo k trajnostnim praksam.«

Domačija Belica

Na **Domačiji Belica** v središču Medane so principu zelenega in trajnostnega zavezani že skoraj dve desetletji, pove Kristina Mavrič: »Ponosni smo na to, da smo pridobili certifikat Slovenia Green Cuisine, saj naša vizija temelji na tem, da bi ohranili prepoznavnost in gostoljubnost, po kateri smo že poznani, tudi v bodoče. Gostu skušamo pričarati nepozabno doživetje in tako poskrbimo, da se radi vračajo. Usmerjeni smo v skrb za naravo in si prizadevamo, da smo okolju prijazni. Da nam bodo tudi bodoče generacije hvaležne in bodo znale ceniti in spoštovati naravo. Naša ponudba temelji na lokalni hrani in vrhunskem vinu iz domače kleti. Verjame-mo, da je to motiv, da gostje prihajajo skozi vse leto. Nudimo jedi, ki temeljijo na sezonskih in lokalnih sestavinah. Tedensko spreminjamo ponudbo jedi, tako da so vedno sveže pripravljene. Velik pomen damo na surovine, ki jih odkupimo od okoliških kmetov.«

Tina Novak Samec,
direktorica ZTKMŠ Brda

4. ekskluzivno vinsko doživetje Brda Home of Rebula

Briška rebula po letu premora zopet privabila svetovne vinske pisce

26. avgusta se je v Vili Vipolže odvijal že četrti ekskluzivni mednarodni vinski dogodek Brda – Home of Rebula Wine Experience, ki ga organizira Konzorcij Brda s 13 priznanimi briškimi vinskimi hišami v sodelovanju in s koordinacijo

Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda. Namen dogodka je mednarodnim in domačim strokovnim medijem večplastno predstaviti globino te sorte, ki združuje vinarje iz Slovenije (Brda) in Italije (Collio).

26. avgusta se je v Vili Vipolže odvijal že četrti ekskluzivni mednarodni vinski dogodek Brda – Home of Rebula Wine Experience

Tina Novak Samec, direktorica ZKTMŠ Brda: »V samo petih letih smo uspešno pozicionirali blagovno znamko Brda, Home of Rebula na svetovni trg ter uporabo slovenskega izraza rebula za to izjemno vinsko sorto, poprej v svetu poznano kot 'ribolla gialla'. Dokaz temu so zveneča imena iz mednarodnega prostora, ki so se udeležila letošnje in preteklih edicij. Iz leta v leto narašča povpraševanje po tem ekskluzivnem dogodku, ki se ga lahko udeležijo le skrbno izbrani povabljeni vinski pisce in strokovnjaki. Letošnji dogodek Brda, Home of Rebula je za Slovenijo še toliko pomembnejši zaradi naziva evropske gastronomske regije, ki seveda daje velik pomen vinu in vinskemu turizmu. Slednji postaja iz leta v leto prav zaradi naših vinarjev eden glavnih razlogov za obisk Slovenije in njenih vinskih regij.«

MASTER CLASS, BRDA HOME OF REBULA
Dogodek povezuje 13 priznanih vinarjev iz dveh držav, a ene same regije: Goriških brd.

Na Masterclassu Brda – Home of Rebula, sodelujejo:

Marjan Simčič <https://www.simcic.si/>,
Edi Simčič <http://www.edisimcic.si/>,
Dolfo <http://www.dolfo.eu/>,
Ferdinand Wines <http://www.ferdinand.si/>,
Ščurek <http://www.scurek.com/www/>,
Klet Brda <http://klet-brda.si/>,
Zanut <https://www.zanut.si/sl/vina>,
Moro <https://www.moro-wines.com/>,
Medot <https://www.medot-wines.com/>,
Erzetič <http://www.vina-erzetic.com/> iz Slovenije ter

Kristian Keber
<https://www.facebook.com/kristian.keber.7>,
Gradišciutta <https://www.gradisciutta.eu/en/> in
Jermann www.jermann.it z italijanske strani Brd.

4. ekskluzivno vinsko doživetje Brda Home of Rebula

Priznan briški vinar in predsednik vinskega Konzorcija Brda Marjan Simčič: »Ponosen sem, da je naša ideja o skupni čezmejni predstavitvi avtohtone sorte rebula, ki zajema dva vinorodna okoliša Brda (Slovenija) in Collio (Italija) v tako kratkem času prerasla v mednarodno prepoznaven vinski dogodek poimenovan Wine Experience Brda, Home of Rebula. Po petih letih skupne promocije sta iz začetne drzne ideje sorta rebula in vinorodni okoliš Brda-Collio pridobila svojo identiteto in mednarodno prepoznavnost. Verjamem, da bo tudi širši krog vinogradnikov in vinarjev v Brdih prepoznal to kot dobro priložnost za promocijo našega teritorija in nas v prihodnjem obdobju podprl s tem, da se nam bo pridružil.«

Osrednji del dogodka je Masterclass – velika vertikalna degustacija rebul vse od letnika 2016 pa do aktualnega letnika 2020. **Degustacijo je vodil Gašper Čarman, eden najvidnejših vinskih strokovnjakov v Sloveniji, lastnik vinske distribucijske mreže, uvoznik tujih vin in najboljši sommelier Slovenije v letih 2013 in 2015.**

Aleks Simčič iz vinske hiše Edi Simčič je kot eden izmed prvih pobudnikov za organizacijo tega dogodka izpostavil: »Organizatorji Masterclassa Brda Home of Rebula smo zelo veseli in ponosni, da smo lahko danes tukaj z vsemi, ki so se zbrali v tako velikem številu. Minilo je dve leti od zadnjega dogodka, dve leti, ki sta spremenili marsikaj v našem življenju, ravno tako tudi v življenju vinarjev. Borba za preživetje, težka izkušnja, po drugi strani še večja usmeritev in pozornost na samo proizvodnjo vin, nove in pozitivne izkušnje, ki so nam dale še večjo vnemo in zagon, jasno s ciljem po še boljših vinih po še boljših rebulah. Ko smo organizatorji poskusili letošnja vina z namenom razvrstitve vin v degustacijski red, se je v vinih izredno reflektiral čas zadnjega leta, pozornost, detajli, skrb, finesse. Naša vina smo predstavili z velikim veseljem, entuziazmom in samozavestjo. Želimo si, da svetovni pisci to skupno izkušnjo odnesejo s seboj in delijo naša vina s svetom.«

Caroline Gilby, Master of Wine iz Velike Britanije, priznana strokovnjakinja s področja vina, specializirana za vina Srednje in Vzhodne Evrope, je sodelovala s predstavitvijo okušanih vin in različnih stilov rebule. Z udeleženci je delila svoj pogled na potencial, ki ga ima rebula kot vino z zelo širokim spektrom možnih slogov. Posvetila se je tudi stra-

4. ekskluzivno vinsko doživetje Brda Home of Rebula

tegijam promocije rebule in trenutnim nakupnim trendom v Veliki Britaniji in svetu, s posebnim poudarkom na razmerah, ki jih je povzročila pandemija covida-19.

Vinska strokovnjakinja Caroline Gilby je ob tem dodala: "Današnji Master Class je bil zares izjemen. Prikazuje čezmejno povezovanje vinarjev s predstavitvijo vertikale rebul od svežih, do zrelih in maceriranih in sploh vseh stilov. Kvaliteta rebul je res izjemna, regija raste in se neverjetno hitro razvija.

Vznemernljivo je opazovati, kako se skozi interpretacijo in opis vsakega vina s strani vinarjev odražata posameznikova filozofija in osebna nota. Skozi trto in teritorij se reflektira vizija briških vinarjev."

Denis Rusjan, izredni profesor na oddelku za agronomijo na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, je predstavil terroir Brda kot živ biosistem in koncept trajnostne pridelave grozdja in vina, ki predstavlja uspešno sobivanje različnih, a enako pomembnih in enakovrednih deležnikov ekosistema.

Stefano Cosma, vinski strokovnjak, publicist ter poznavalec zgodovine rebule, je predstavil položaj regije Brda-Collio in rebule v cesarski klasifikaciji iz leta 1785, ko so se v Goriški grofiji odločili za razvrstitev najboljših vin tedanjega časa glede na njihovo kakovost.

Mlad in perspektiven vinar iz Collia Kristian Keber v skupen nastop in promocijo verjame že od vsega začetka: »Brda in Collio sta bili stoletja skupen teritorij in izraz kakovosti je predstavljal njen vinum ribolium, še preden je ta postal posamezna sorta. Danes, ko smo vsi del Evrope, bi bilo pravilno, da bi se naši griči iz opoke znova združili v skupen okoliš, predvsem s pomočjo rebule. Tako bomo postali skupaj vplivnejši na mednarodnem trgu.«

Brda, Home of Rebula je projekt, ki je leta 2017 združil briške vinarje iz Slovenije in Italije (Collio), ki so z rebulo že prodrli na tuje trge in začutili potrebo, da svetu razložijo, zakaj tako močno verjamejo v potencial te domače sorte. S koordinacijo ZKTMS Brda so tako doslej v Brdih gostili že preko 100 novinarjev iz različnih evropskih držav, ZDA in Kitajske, ki so objavili serijo člankov v relevantnih strokovnih medijih, kot so Decanter (Velika Britanija), Wines and Spirits (ZDA) ali časopisih nacionalnega dometa, kot je italijanska La Repubblica.

Priznan hrvaški novinar Davor Butković iz medijske hiše Kult Plave Kamenice: »Ta dogodek se je v letošnjem letu potrdil kot najbolje organiziran vinski dogodek v tem delu Evrope. Master Class Brda, Home of Rebula je najboljši, najpametnejši in najkoristnejši zastavljen koncept vinskega dogodka. V Brdih vedo, kaj delajo. Dogodek je tako izobraževalen kot promocijske narave. Tu ne gre samo za promocijo vina, ampak za promocijo celotne Slovenije. Priznati moram, da sem nad dogodkom še bolj navdušen, kot sem bil v preteklih letih.«

4. ekskluzivno vinsko doživetje Brda Home of Rebula

NOVO KULINARIČNO POPOTOVANJE KOT PIKA NA I EVROPSKI GASTRONOMSKI REGIJI

V letu 2020 je šest slovenskih restavracij dobilo težko pričakovane Michelinove zvezdice. Kar dva od nagrajenih chefov, Tomaž Kavčič in Uroš Fakuč, sta s svojimi kulinaricnimi kreacijami iskala odgovore na različne sloge rebule.

Tomaž Kavčič je svoje krožnike v Vili Vipolže predstavil pod imenom Poklon rebuli. V večernem aperitivu pa je Uroš Fakuč na Gradu Dobrovo v novem Domu rebule posvetil posebno pozornost spajanju jedi do izjemnega letnika rebule 2020. Zaključno večerjo z rebulami velikih letnikov je gostil Uroš Klinec, priznan ustvarjalec briške kulinaricne podobe. Tuji in domači vplivni gostje so v Brdih specifične briške vinarjeve teritorije in vin spoznavali še v petek.

Mednarodna promocija rebule je pomembna informacija za domačo javnost, saj skušamo odličnost te domače sorte, Brd in Slovenije na ta način ponesiti v svet, da bi kot (vinska) destinacija še naprej uspešno rasli glede na vrednost in prepoznavnost. Več informacij o dosedanjih izvedbah najdete na spletni strani: <https://brdahomeofrebula.si>.

Organizacijo dogodka so omogočili: vinski Konzorcij Brda, sodelujoči vinarji, Občina Brda, ZTKMŠ Brda (Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda), eVino in Slovenska turistična organizacija.

Tina Novak Samec,
direktorica ZTKMŠ Brda
Fotografije: Damijan Simčič, ZOSO

LAS (Lokalna akcijska skupina) V objemu sonca

Širjenje znanja o briški kulinariki

Spomladi leta 2018 so začeli uresničevati projekt v sklopu LAS V objemu sonca: »Utrjevanje zelenega turizma s poudarkom na avtohtonih sortah in naravni danosti Brd«. Sodelovali so Občina Brda, Šolski center Nova Gorica – Biotehniška šola, Društvo oljkarjev Brda Dobrovo ter Društvo briške žene in dekleta.

Na novo urejen paviljon je v preteklih mesecih nudil primeren prostor številnim delavnicam in dogodkom. Paviljon je uresničil preplet aktivnosti in prenašanje znanja, ki so ga javnosti posredovali partnerji v projektu. Dijaki prvih dveh letnikov

Biotehniške šole smeri »gastronom-hotelir« so se podali na kulinaricno ekskurzijo po Brdih, v matični šoli pa so sledili delavnicama Društva briške žene in dekleta o pripravi in izvoru tipičnih briških jedi. Delavnice so briške žene pripravile tudi za širšo javnost. Aktivni so bili v Društvu oljkarjev Brda s ciljem izobraževati člane in širšo javnost o oljčnem olju, privabiti ponudnike eno-gastronomskih storitev k izboljšanju znanja o kakovostnem lokalnem oljčnem olju ter vzgojiti nove degustatorje. Izpeljali so tečaje za dijake in za širšo javnost ter ponudnike eno-gastronomskih storitev. Privzgojili bodo osem degustatorjev.

Fotografija: Silvestra Elen Brašnič Saffigna

Trgatev letnika 2021 obeta izjemna rdeča vina

Letos smo pridelali 7100 ton grozdja, kar je nekaj manj od povprečno pričakovanega letnega pridelka, ki znaša 7500 ton.

Kakovost vina letnika 2021 bo zelo visoka. »Tako belih kot rdečih sort grozdja je letos kakovostno nadpovprečen. V svetu veljajo Brda za izjemno področje za bela vina, za rdeča pa moramo bolj skrbno zbirati lege. Merloti, posebno caberneti, potrebujejo za polno dozorelost in poln razvoj aromatike daljše zorenje, zato jih trgamo zadnje. Letošnja sončna, suha in ravno prav topla jesen je bila idealna za rdeča vina, ki bodo intenzivno obarvava. Njihovi tanini bodo mehki in dozoreli. Vsi elementi kažejo, da bi se lahko ponovil odličen letnik 2013 ali ceno 1983,« poudarja Darinko Ribolica.

Potek trgatve

Letos smo s trgatvijo modrega pinota in chardonnaya za osnovno vino za penine pričeli 2. septembra. Redno trgatev smo začeli 7. septembra, zaključili pa smo jo 12. oktobra z zadnjimi grozdi cabernet sauvignona in cabernet franca.

Cene grozdja

Skupna povprečna cena bo letos 0,60 evrov, kar je dobrih 15 % več kot lani, razpon cen za kilogram grozdja pa se bo gibal med 0,40 in 1,10 evra. Cena grozdja iz najboljših leg, ki poleg splošnih parametrov kažejo tudi posebne značilnosti vinograda, pa bo tudi 2 evra in več.

Kaj lahko pomeni oznaka Single vineyard?

V iskanju najvišjih in posebnih kakovosti v zadnjih letih tudi slovenski vinarji iščemo vinograde, ki poleg splošnih kakovostnih kriterijev izražajo posebno identiteto lege oziroma prav posameznega vinograda. Da je lega res pomemben faktor, je potrdilo tudi lanskih 95 točk in zlata medalja za rebulo motnik Single vineyard iz vinograda Lisičk na britanskem ocenjevanju Decanter World Wine Awards.

"Single vineyard" v slovenščini nima enotnega prevođa, pomeni pa posamičen ali samostojen vinograd. Gre za vedno bolj razširjen angleški izraz, ki se pojavlja povsod po svetu. Kako naj ga razumemo, smo vprašali vinskega strokovnjaka Dušana Brejca, ki nam je podal naslednjo razlago: »Kot velja za francoski 'terroir', ki izpostavlja skupne učinke rastišča in človeka, se neponovljiva in vsakoletno različna, vendar visoka kakovost vin v največji meri pripišeta vinogradu in letniku, saj je vse drugo, od izbora

sort do uporabljene tehnologije, celo znanja, možno imeti tako rekoč povsod.

Zato je v ekonomskem, okoljskem in socialnem, torej trajnostnem smislu, smotno izpostaviti vinograde, ki dajejo grozdje za kakovostna vina z zaščitenim geografskim poreklom, ki v največji meri in celostno odražajo okolje, v katerem so nastala. 'Okus po vinogradu' je prisposodba, ki se v novem svetu razume kot 'a sense of place'. Zaradi verodostojnosti tovrstnih prizadevanj pa je potrebno znotraj obstoječe vinogradniško vinarske zakonodaje opredeliti, kaj ta angleški izraz obsega in mu nameniti slovensko sopomenko. V prid vinarjev in porabnikov.«

Single vineyard merlot – novost leta 2021 iz naše ekskluzivne kleti de Baguer

Letos smo premium razred naših vin dopolnili s polnitvijo merlota Single vineyard letnika 2018, ki je zorel v naši kleti de Baguer na Gradu Dobrovo. Grozdje za to vino izhaja iz vinograda Vrh iz vasi Vipolže. Terasast vinograd, zasajen z merlotom, raste na klasični opoki in je že desetletje negovan po načelih trajnostne pridelave. Gre za nadvse skrbno negovan in zatravljen vinograd starosti 22 let na odlični sončni legi. Na trsu je bilo le 1 kg grozdja. Serija šteje 1775 steklenic. Trgatev je bila izključno ročna in je potekala 29. septembra leta 2018.

Ko je bilo grozdje potrgano v zabojčke in prepeljano v klet, smo ga razpecljali in začeli s 15-dnevno maceracijo v majhnem lesenem vinifikatorju pri 20 do 25 stopinjah Celzija. Po maceraciji in fermentaciji je bilo vino pretočeno v francoske barrique sode, kjer je zorelo 24 mesecev. Uporabili smo 40 % novih sodov.

Vino je temno rubinaste rdeče barve z vijoličnim odtenkom. Na vonju je čutiti zrelo jagodičevje, orientalske začimbe, rahlo balzamično noto, tobak, ki ga na okusu dopolni vanilija. Vino je polnega in uravnoveženega okusa, sveže, toplo, z dolgim plemenitim odhodom in žameznim zatonom.

Za njegovo oceno smo prosili tudi Caroline Gilby, britansko Master of wine. Opisala ga je takole: »Ta del Evrope je izjemno ugodno področje za pridelavo merlota. Toplo sredozemsko sonce omogoči polno dozorevanje grozdja, ki daje merlotu bogate arome jagodičevja, še posebno robidnic in malin, ki jih v tem vinu rahlo dopolnjujejo elegantne sekundarne note, ki so rezultat zorenja v hrastovih sodih. Hladne sapice iz Julijskih Alp pa poskrbijo, da ima tukajšnje grozdje prijetno svežino. Rezultat je vino, ki na subtilen način izraža izrazite sadne arome robidnic in borovnic, ki jih lepo zaokrožijo mehki tanini in živahna svežina za njegovo popolno uravnoveženost. Elegantna interpretacija merlota in njegovega vinograda, ki ima pred seboj še dolgo življenje.«

Neja Ožbot

Klet Brda

30. septembra se je v Kleti Brda na Dobrovem odvijal poseben dogodek Japonska v Brdih, ki sta ga organizirala Klet Brda in Veleposlaništvo Japonske v Sloveniji. V okviru dogodka je Klet Brda obiskala Njegovo Ekscelenco Hiromichi Matsushima, japonskega veleposlanika v Sloveniji. Dogodek je bil posvečen spoznavanju japonske kulture in spajanju japonske kuhinarice s slovenskimi vini, med katerimi so bila tudi vina, ki jih Klet Brda uspešno prodaja na Japonskem. Tradicionalne japonske jedi je na dogodku pripravljala japonski kuharski mojster iz veleposlanikove rezidence v Ljubljani Kenji Koyama.

Japonska je visokotehnološka, napredna družba z izjemno izobraženo delovno silo in veliko kupno močjo. Kuhinarika ima v japonski kulturi pomembno vlogo. Leta 2013 je Unesco na seznam svetovne dediščine dodal japonsko tradicionalno kuhinariko, priznано zaradi uporabe sezonskih sestavin in več stoletij starih kuharskih tehnik. Tako je postala šele druga po francoski kuhinariki z oznako svetovne dediščine.

Čeprav sta sake in lokalno pivo še vedno najpogostejša izbira, ko gre za alkoholne pijače, je na Japonskem čedalje več ljubiteljev vina. Japonska je tudi pridelovalka vina. Najbolj znana sorta je košu, ki pa ima zaradi visoke cene omejen doseg.

Vodilni japonski kataloški in spletni trgovec Bel-luna z letnim prometom 23 milijonov evrov in 2,3 milijona evrov letnega dobička je bil ustanovljen leta 1968, sprva kot ponudnik kataloške prodaje, ki jo je skozi leta razširil tudi na spletno prodajo živil, oblačil in izdelkov za prosti čas in rekreacijo. Klet Brda z njimi sodeluje od leta 2006. Obseg poslovanja se počasi, a vztrajno povečuje. Letos bomo presegli plan 300.000 steklenic vina. Glavnino naročil predstavljajo linije Villa Brici, Quercus, Peneča rebula, pred prazničnimi obdobji pa linija Bagueri superior. Kot poslovni partner so zelo zahtevni, hkrati pa izjemno profesionalni, stabilni in dolgoročno naravnani, zato sodelovanje traja že 15 let.

Japonska v Brdih

Priprava in strežba hrane je za Japonce tudi obredno dejanje, saj zelo spoštujejo tradicijo in številne detajle, ki zahtevajo večletno učenje. Spoj tradicionalne kuhinarice in briških vin je bil zanimiv izziv. Uspešno sta se ga lotila kuhar japonskega veleposlaništva Kenji Koyama in enolog Kleti Brda Darinko Ribolica.

Japonci veljajo za velike ljubitelje umetnosti. V okviru festivala Art circle - Krog umetnosti domuje v Brdih v Hotelu San Martin japonska kulturna ambasada. V sodelovanju z Veleposlaništvom Japonske vsako leto gosti japonske ustvarjalce, ki sodelujejo na mednarodnem festivalu vizualnih umetnosti, ki poteka na področju celotnih Brd in dela Vipavske doline. Na festivalu sodelujejo umetniki iz številnih dežel, lokalni vinarji, turistični ponudniki ter predstavniki različnih veleposlaništev v Sloveniji. Predstavnica za kulturo na japonski ambasadi Gonda Yukina je ob tej priložnosti poudarila, da so z dosedanjim sodelovanjem zadovoljni in se veselijo novih kulturnih prepletov med državama. Izsek iz del, ki so nastala v okviru festivala in so razstavljena v prostorih japonske kulturne ambasade v Brdih, je bil na ogled tudi v okviru dogodka Japonska v Brdih na dvorišču Kleti Brda.

Neja Ožbot, Klet Brda

Veselo v vinogradu

V času trgatve brnenje traktorjev ob rani uri napoveduje delovni dan. Takrat veš, da se v kuhinji pripravljata dišeča malica in kosilo. Družine se zbirajo, prijatelji se pripeljejo z vseh koncev in krajev ... Dobro voljo je čutiti vsepovsod. Gospodarji delijo vinogradniške škarje. To je čas najbolj veselih opravil v vinogradih. Pri nas je bilo veselje nepopisno, pomoč pa še kako dobrodošla.

Tudi Sirkov Lovro je želel pripeljati grozdje v klet.

Lara Logar

Klet Brda

Američani na trgatvi

Klet Brda kot lastnica družbe Laureate Imports Company vsako leto v času trgatve v Slovenijo pripelje skupino distributerjev svojih vin iz Združenih držav Amerike (ZDA). V nekaj dneh,

ki jih imajo pre zaposleni Američani na voljo za ogled Slovenije, jim skušamo predstaviti življenje v Brdih, pridelavo vina, potek trgatve, hkrati pa jim pokažemo Slovenijo v vsej svoji lepoti.

Skupina enajstih distributerjev vin Kleti Brda v ZDA

Trgatev na domačiji družine Koncut v Višnjeviku

Letos smo se razveselili, da nas je kljub še vedno negotovim razmeram zaradi epidemije po enoletnem premoru obiskalo enajst kupcev iz ZDA. V naših krajih smo jih gostili med 2. in 7. septembrom. K nam so prišli radovedni, polni pričakovanj, odšli pa kot ambasadorji briških vin.

Realnost, ki jo živijo briški vinogradniki, ko pretežno ročno

obdelujejo strma pobočja, je za Američana nepredstavljiva. Ko na lastni koži doživijo trgatve in utrip briških ljudi, pa zares začutijo vina, ki jih po obisku običajno še uspešneje predstavljajo in prodajajo čez lužo.

Specifike tržišča

Na amerškem vinskem trgu je bitka neizprosna, igralcev pa zelo

veliko. Čile, Nova Zelandija, Avstralija, Južnoafriška republika, Evropa, v zadnjem času pa se zanj zanimajo še Kitajci. Med njimi najdemo tudi hčerinsko podjetje Kleti Brda - Laureate Imports Company, ki ga je pred desetletji kot podružnico ustanovila The Coca-Cola Company na Floridi, ki je želela širiti posel na evropskem jugovzhodu. Dogovor je bil, da bodo v zameno za dovoljenje za dobavo Coca-Cole na to območje začeli uvažati jugoslovansko vino v ZDA.

Coca-Cola je podjetje Laureate Imports prodala Slovenijavinu, vodilnemu proizvajalcu vina v Sloveniji. Leta 2002 je Slovenijavino prevzela Klet Brda in tako pridobila tudi njihovo ameriško podružnico Laureate Imports Company.

Klet Brda v ZDA prodaja več blagovnih znamk, najbolj razširjena in prepoznavna je Avia, ki obstaja vse od časov Slovenijavina. Klet Brda si je po prevzemu podjetja zadala, da bo to blagovno znamko prenovila in višje pozicionirala, kar smo tudi naredili. Hkrati pa smo začeli v ZDA uvajati tudi doma uveljavljene blagovne znamke, kot so Krasno, Quercus in Bagueri.

Izzivi poslovanja v ZDA

Za dosego prodajnih uspehov v ZDA smo morali dobro spoznati specifike ameriške kulture, zlasti kar zadeva vinsko branžo in specifike vsake zvezne države pose-

Klet Brda

bej. Nekatere države v ZDA imajo na področju vina »franšizni« sistem. Tako je na primer v Georgii. Vsaka zvezna država ima svojo zakonodajo. Distribucijo svojih vin lahko klet zaupa samo enemu distributerju v vsaki izmed držav in potem je nanj vezana ne glede na to, koliko proda. Zato je zelo pomembno, da je odločitev o distributerju dobro premišljena, saj narekuje usodo prodaje v nadaljnjih letih. Najprej pa je distributerja treba prepričati, da se splača vlagati v slovenska vina, ki nimajo tradicije in fame, kot na primer francoska ali italijanska.

Vedno v koraku s časom

Združene države Amerike so resnično velike in raznolike, hkrati narekujejo tudi svetovne trende na

skoraj vseh področjih. V Kleti Brda se zadnje desetletje veliko podajamo v inovativne projekte na področju vina in prav stik z ameriško kulturo in ekonomijo vsekakor omogoča, da se lažje podamo v takšne projekte tudi doma.

Ocenjujemo, da je pozitiven trend rasti prodaje v ZDA v zadnjih letih zaznati v blagovnih znamkah vin srednjega in višjega cenovnega razreda, kot sta Krasno in Bagueri superior, ki zadnja leta na ameriškem trgu kljub epidemiji lepo rasteta. Zaradi velike kupne moči in hkratnega dvigovanja vinske kulture so ZDA zagotovo eno izmed najbolj perspektivnih tržišč, kjer ima Klet Brda še veliko prostora za nadaljnjo rast in razvoj.

Utrinki z letošnje trgatve z ameriškimi poslovnimi partnerji

Slovenija je najlepša država

Amanda Plumer, Salt Lake City, Utah

»Slovenija je najlepša država, kar sem jih do sedaj obiskala. Družinsko vinogradništvo je zame nekaj resnično izjemnega. Za nas je nekaj povsem nepredstavljivega videti več generacij skupaj delati na trgatvi, kjer so zbrani vsi od vnukov do starih staršev. S kolegi smo se jim z vso vnemo trudili pomagati pri trgatvi, a nismo naredili niti približno toliko kot stara mama. (smeh) Tukajšnja kulinarika me je povsem navdušila. Vsaka jed se je odlično kombinirala z vini, ki jih prideluje Klet Brda.«

Slovenska hrana je med najboljšimi

Patrick Guilfoil, Atlanta, Georgia

»Pretekle štiri dni sem se v Sloveniji imel prekrasno. Spoznal sem prijazne in izjemne ljudi ter pozorne gostitelje, odkril nepredstavljivo lepe koticke, ki jih je res vredno obiskati. Slovenija je čudovita dežela, a je nekako nam Američanom neznana, saj o njej v ZDA ne vemo ničesar. Že nekaj časa sem si jo želel obiskati. Področje Brd z vsemi vinskimi kletmi in vini je zelo lepo, vinogradi ležijo na neverjetno strmih pobočjih in na njih pridelana vina so zares odlična. Slovenska hrana je med najboljšimi, kar sem jih kdaj okusil. Rad se bom vračal sem.«

Neja Ožbot, Klet Brda

Nagrade in priznanja vinarjev doma in v tujini

Številne medalje za briško žlahtno kapljico

Letos so briški vinarji razvijali svojo ljubezen in skrb za vino in se trudili, da bi ga čim bolj izpopolnili ter se izkazali na različnih tekmovanjih. Trud ni ostal nepoplačan. Številni se lahko pohvalijo z medaljami z raznovrstnih mednarodnih in nacionalnih tekmovanj.

Začnimo z enim najprestižnejših vinskih tekmovanj Decanter. Iz Londona je kar 55 briških vin prineslo medaljo.

Vina Erzetič so si prislužila dve bronasti (rebula 2020 in Amfora cabernet sauvignon 2018) in eno srebrno (cabernet sauvignon 2019), vinarska hiša Bjana je letos s peninami dosegla dve srebrni (extra brut pinot noir 2017 in suha peneča) in dve bronasti (suhi rose in cuvee prestige 2015), domačija Bizjak je za svoje delo prejela dve bronasti (rebula 2020 in cabernet sauvignon 2018), najboljše od vseh Bricev pa se je izkazalo vinarstvo Gašper, njihova Selekcija cabernet Franc 2019 je s 97 točkami dosegla platino. Tudi druga vina so si prislužila bron (sivi pinot 2020 in rebula 2019) in srebro (malvazija 2019 in palamida 2019), vina Zarova so dobila po eno srebrno (beli sauvignon 2020) in eno bronasto (cabernet sauvignon 2019). Tri bronaste in eno srebrno si je pridobila tudi klet Nebò z vini chardonnay 2020, rose 2020, merlot 2017 in merlot 2018, vina Schumacher je razveselilo srebro (no.1 črno 2018) in bron (selekcija beli sauvignon 2020). Vinarska hiša Moro je z dvema zaporednima letnikoma margherite (2018 in 2019) prejela dve bronasti medalji, vino sauvignonesse Benedetič 2018 je domov prineslo bron, Donna Regina brut nature 2017 vinarjev Čarga pa srebro. Fojana rebula 2018 in malvazija 2019 vinarja Edija Simčiča pa obe bronasto, tako kot tudi belo vino linije Dolan 2018 hiše Iaquin. Vina linije Opoka Marjana Simčiča so se izkazala z dvema srebrnima (beli sauvignon 2019 in rebula 2018) in bronasto (chardonnay 2018), ki sta jo prejeli še njihovi dve drugi vini (zeleni sauvignon 2018 in merlot 2016). Vinarska hiša Radikon je s svojim merlotom 2016 dosegla bron, kot tudi vinarstvo Ščurek s Pikolitom 2018 in vinom

Stara brajda 2018 (oboje belo). Vinarski hiši Zalatel je penina De Onesti extra brut 2018 prinesla srebro, Domaine Vicomte de Noüe Marinič je z dvema belima vinoma, obe letnik 2019, osvojil dve bronasti medalji, Vini Noüe Marinič so predstavili Anne 2019 in Erigone Anne 2019 (beli) in pridobili dve srebrni ter eno bronasto za rebulo 2019, vina Marinič pa z ribollo giallo 2019 in sauvignonom 2019 ravno tako dve srebrni. Sodelovala je tudi Klet Brda, ki je domov prinesla eno zlato (A plus 2013, belo), dve srebrni (Quercus pinot bianco 2020 in A plus 2015, rdeče) in šest bronastih medalj (Quercus rebula 2020, Quercus sivi pinot 2020, Krasno belo 2019, De Baguer merlot-cabernet franc 2016, De Baguer chardonnay-sauvignon blanc 2017, Krasno sauvignon blanc-ribolla gialla 2020).

Tudi z domačega odra je pet briških vinarjev prineslo odličja.

Na 47. zaporednem vinskem ocenjevanju vin v Gornji Radgoni, ki je potekalo od 12. do 14. julija, je Ubald Konjedic z Grajsko penino 2017 dosegel zlato, vinarska hiša Moro pa je domov prinesla kar 5 okrašenih vin. Eno z zlatom, chardonnay 2018, in ostala s srebrom, margherita rebula 2019, margherita cuvee 2018, cabernet sauvignon 2018, peneča rebula 2019. Vina Ščurek so se tudi izvrstno odrezala z dvema zlatima medaljama, jakot 2020 in sivi pinot 2019, vinarstvo Zalatel pa si je z vini chardonnay 2020 in malvazija 2020 prislužilo zlato. Klet Brda se je s tekmovanja vrnila bogatejša za 25 medalj. Vina iz linije Bagueri so vsa prejela zlato medaljo, merlot 2016, rebula 2018, cabernet sauvignon 2017, penina brut, chardonnay 2017 pa celo veliko zlato medaljo. Iz linije Brda je cabernet sauvignon 2019 dobil zlato, chardonnay 2020, rose 2020, merlot-refošk 2019 in sivi pinot 2020 so odnesli srebro. Linija Krasno si je priborila vrsto srebrnih medalj (belo 2020, rdeče 2019, rebula 2019 in Syrah 2016), kot tudi vina Quercus (sauvignon blanc 2020, sivi pinot 2020, rdeča zvrst selekcija 2020). Chardonnay selekcija 2020 je prejel zlato medaljo, še šest drugih vin pa srebrno: zlata rebula klet Brda 2020, muškat-verduc selekcija 2020, vila Brici merlot 2019, cabernet sauvignon selekcija 2020, rebula selekcija 2020 in rdeči muškat 2020.

Nagrade in priznanja vinarjev doma in v tujini

Vrnimo se na mednarodno raven in tekmovalna izven Slovenije. Brici so se namreč izkazali tudi v Združenih državah Amerike.

S prestižnega Great American International Wine Competition so se trije vinarji vrnili z nagradami, in sicer: zlato je za svoj sivi pinot 2020 prejelo vinarstvo Kristalvin, za merlot 2019 srebro, za rebulo 2020, sauvignonasse 2020, Jakob selection 2018, rose 2020 in merlot selection 2017 pa bron. Čez lužo sta se odpravila še dva vinarja in se oba vrnila z zlatimi medaljami. Vina Constantini za muse cabernet franc 2012 in merlot 2011, vinarstvo Zalatel pa za jakot 2020, čisto belo 2019 in čisto rdeče 2019.

V sosedni Italiji v valle d'Aosta je 15. in 16. julija potekalo Mondial des Vins Extrêmes, mednarodno vinsko ocenjevanje posebne sorte, saj se ga lahko udeležijo le vinarji iz regij z ekstremnimi razmerami za pridelavo vina (strma pobočja, trte v terasah, visoka nadmorska višina in vinogradi na otokih). Cenijo kulturo in tradicijo vztrajnosti kljub težkim razmeram. Ob tej priložnosti bi pohvalili vse biške, velike ali majhne vinarje, še posebej pa Klet Brda, saj je iz Italije prinesla dve zlati medalji za Bagueri rebulo 2018 in Bagueri sauvignon blanc 2017,

saj z vztrajanjem v tako trdoživi pokrajini ("dovolj hude" razmere za tekmovalje ima le okoli 0,5 % evropskih vinogradov) vsak dan znova dokazujejo predanost in ljubezen do dela in trte.

Pomaknimo se še malo na zahod, v Francijo, na tekmovanje Vinalies Internationales,

Klet Brda je ravno tako navdušila in bila nagrajena z zlato (Bagueri superior 2016, belo) ter dvema srebrnima medaljama za De Baguer char-donnay-sauvignon blanc 2017 in Quercus pinot blanc 2020.

Tu se konča naš sprehod po briških uspehih na področju vinarstva. Informacije smo iskali iz vseh možnih virov in se zato iskreno opravičujemo, če smo koga pomotoma izpustili. V slučaju, da se je to zgodilo, pa tudi za nadaljnje sodelovanje in preprečitev morebitnih neugodnih situacij, o vsakem uspehu obvestite uredništvo Briškega časnika, mi pa bomo poskrbeli, da boste o njem brali v naslednji številki.

Maja Terpin

Delovna akcija

Kjer je sloga, je tudi moč

To še vedno drži, kar se je izkazalo tudi letos pri betoniranju cestišča na karavlo. Da nihče več ne dela zastoj, ni res. Ali smo že pozabili, kako je bilo nekoč?

Saj ne rabim nikogar več, vse lahko naredim sam. Drugi so mi v napoto. Ne ustavljam me, ne govori z mano, jemlješ mi dragocen čas, že tako ima dan premalo ur. Pojdi svojo pot.

Časi so se spremenili. Zmogel bom vse sam, zato imam stroje. Res je, a enega stroja v Agrariji ne prodajajo, niti na internetu ga ne moreš naročiti. Ta stroj imaš v sebi ali pa ga nimaš.

V Kamunu je to drugače. Še vedno se dobi čas za delovno akcijo. Še vedno se zemlja vrti v isto smer. Naj tako tudi ostane.

Hvala Občini Brda za materialna sredstva.

Pozdrav z zgornjega konca od gorjanov. Srečno.

Franko Trakonja

Organska snov v vinogradniških tleh

Organska snov je izjemno pomembna za rodovitnost tal. Glede na vsebnost organske snovi razdelimo tla v pet razredov, od zelo slabo humoznih do zelo močno humoznih. Vinska trta glede vsebnosti organske snovi v tleh ni zahtevna, najbolj ji ustrezajo tla z 2 do 3 % humusa (spodnja polovica razreda humoznih tal), najmanjša vsebnost pa naj ne bi bila pod 1,5 %.

Zakaj toliko besed o nečem, kar predstavlja le par odstotkov vseh snovi v tleh?

Zato, ker je organska snov ključna za rodovitnost tal, saj vpliva na večjo sposobnost zadrževanja rastlinam dostopne vode, večjo sposobnost vezave hranil in večjo obstojnost talnih agregatov. Zato je manj nevarnosti za pojav zaskorjenosti tal in vodno erozijo. Po ocenah naj bi 1 % več organske snovi v tleh pomenilo 18.000 litrov več zadržane vode na hektar vinograda, ali z drugimi besedami - 3 % humusa v tleh naj bi predstavljalo zalogo povprečnih mesečnih padavin (70–80 mm), kar je zlasti pomembno v sušnih poletjih, ki so vedno bolj pogosta. Humus vpliva tudi na to, da so tla bolj rahla, zato se korenine bolje razvijajo, pa tudi obdelava je lažja. Humozna tla so bolj živa, saj je v njih več mikro in makro organizmov, zato se organska snov hitreje razgrajuje, rastlinska hranila so bolj dostopna vinski trti, ostanki kemičnih snovi (npr. fitofarmacevtskih sredstev) pa se hitreje razgradijo. Dobrih lastnosti humusa je torej veliko, zato njegove vsebnosti v tleh ne smemo zanemariti.

Humus skladišči dušik

V naravi pa ni nič črno-belo, zato moramo opozoriti tudi na nevarnost prevelike vsebnosti organske snovi v tleh. Humus je namreč skladišče dušika, praviloma je več kot 90 % dušika vezanega v talni organski snovi. Če prekomerno povečujemo vsebnost humusa v tleh, se poveča tudi

sproščanje dušika, preveč dušika pa negativno vpliva na vinsko trto, zlasti v smeri prebujne rasti, večjega pojava glivičnih bolezni, slabše kakovosti pridelka ... Zato je optimalna vsebnost humusa v vinogradniških tleh med 2 in 3 %. Večini briških

Kmetijski nasveti

vinogradnikov ni potrebno skrbeti zaradi prevelike vsebnosti humusa, saj je močno humoznih tal le peščica, po drugi strani pa je preko 40 % tal slabo ali zelo slabo humoznih, kjer je vsebnost humusa prenizka in bi jo bilo potrebno dvigniti.

Humus v tleh vzdržujemo ali po potrebi povečujemo samo na en način, to je z vnosom organske snovi preko gnojil živalskega ali rastlinskega izvora. Ko v tla vnesemo organsko snov, je podvržena dvema procesoma. Okrog dve tretjini organske snovi organizmi razgradijo na aktivni ali hranilni humus, to pomeni, da v procesu mineralizacije nastanejo hranila, ki jih vinska trta porabi za rast in razvoj. Približno tretjina organske snovi pa se v procesu humifikacije spremeni v trajni humus, ki ga sestavljajo obstojne organske snovi, kot so humin, huminske in fulvokisliline in podobno.

Vnos organske snovi preko rastlin

Pred desetletji je bila večina kmetij v Goriških brdih po strukturi dejavnosti mešanih. Skoraj vsi kmetje so redili živali in so vinograde vsaka tri, štiri leta pognojili z lastnim hlevskim gnojem. Danes ni več tako. Vinogradniške kmetije v glavnem nimajo živali in živinskih gnojil, zato morajo vinogradniki za organsko snov v vinogradniških tleh poskrbeti na druge načine, kot so nakup hlevskega gnoja na živinorejskih kmetijah, nakup peletiranih organskih gnojil, priprava lastnega komposta, uporaba slame ter verjetno najbolj razširjen način - to je vnos organske snovi preko rastlin s kratkotrajno ali trajno ozelenitvijo tal.

Ozelenitev proti eroziji

Ozelenitev tal ni pomembna le za vnos organske snovi, pač pa tudi za preprečevanje erozije. Ozelenjena tla so najboljši ukrep za preprečevanje izgube rodovitne zemlje zaradi vode in vetra. V zadnjih letih smo priča vedno pogostejšim ekstremnim vremenskim pojavom, kot so obilni nalivi in močni vetrovi, ki povzročajo erozijo neozenjenih tal, če pa so tla ozelenjena, je erozija bistveno manjša. Po raziskavi Kmetijskega inštituta Slovenije ima naša država drugo najvišjo povprečno letno stop-

njo erozije med članicami Evropske unije, erodibilnost je visoka zlasti na območju Goriških brd, Vipavske doline in slovenske Istre.

Proces povečevanja deleža organske snovi je dolgotrajen. Za dvig vsebnosti za 0,1 odstotno točko je potrebno okrog 60 ton hlevskega gnoja na hektar. Gre za veliko količino, ki je v vinogradniška tla ne moremo vnesti v enem letu, pač pa v treh ali štirih. Tudi pri mulčenju negovane ledine lahko vinogradnik pričakuje okrog 20 ton zelene mase, ki ima sicer nekoliko nižjo vsebnost suhe snovi kot hlevski gnoj. Pri rastlinah za kratkotrajno ozelenitev pa je količina zelene mase lahko še precej večja. Pri trajni in kratkotrajni ozelenitvi količina biomase niha, odvisna je predvsem od količine in razporeditve padavin v posameznem letu.

Za zaključek pa še to: osnovno stališče ali doktrina gnojenja, ki je stara preko 100 let in še vedno velja, pravi, da kar s pridelkom odnesemo s kmetijskega zemljišča, moramo zemlji vrniti, da ne pride do osiromašenja tal in poslabšanja njihove rodovitnosti. Našim vnukom smo dolžni pustiti rodovitno zemljo, ki smo jo prejeli od svojih dedov. To velja tudi za organsko snov v tleh.

**Mojca Mavrič Štrukelj, univ. dipl. inž. agr.,
svetovalka specialistka za vinogradništvo**

Tehnologije pridelave grozdja

Priložnost namiznega grozdja

Slovenija ima več tisočletno tradicijo gojenja vinske trte in pridelave grozdja, kar pričajo številne arheološke najdbe, kot so pečke grozdja in namenska posoda za hranjenje grozdja in vina. Slovenija je danes znana predvsem kot vinorodna država in pridelovalka vina, kjer pa se število vinogradnikov kot tudi pridelava vina z leti zmanjšuje.

Zavedati se moramo, da vinogradi dajejo krajini urejenost in ohranjajo podeželje živo, kar ima zelo velik vpliv na številne gospodarske panoge, predvsem na turizem. Da bi se trend opuščanja vinogradov zmanjšal, bi morda vinogradniki in sadjarji prepoznali priložnosti, ki jih ponuja pridelava namiznega grozdja. Pridelava tovrstnega grozdja v Sloveniji je še vedno zelo majhna, saj smo še daleč od samooskrbe in prav zato ima ta kmetijska panoga v Sloveniji še velik potencial. Kot vsaka kmetijska panoga tudi pridelava namiznega grozdja zahteva številne specialne prakse oziroma tehnologije, ki jih je za uspešno pridelavo potrebno uvajati v vinograde.

Za pomoč pridelovalcem je danes na voljo knjiga Tehnologije pridelave grozdja – Namizno grozdje, v kateri podajam tako osnovne informacije kot specialne tehnologije za pridelavo namiznega grozdja. Poleg zgodovine gojenja in organografije vinske trte je obsežnejši del knjige namenjen ključnim praksam pri ureditvi vinograda z namiznim grozdem (prepoznavanje ustrezne lege, rigolanje, založno gnojenje itd.), izboru gojitvene oblike in konstrukcije (oblik Y, T, V), vsakoletnemu gnojenju (analiza tal, potrebe po hranilih, foliarno gnojenje itd.), možnostim in lastnostim ureditve namakalnega sistema (potrebe po vodi), zimskim in letnim rezom (rodni les trte, mandanje, vršičkanje, razlitanje itd.) ...

V knjigi je opisanih več kot 70 sort žlahtne trte in interspecifičnih (»odpornih«) sort s pripadajočo sortno agro-ampelotekniko. Za doseganje želene kakovosti namiznega grozdja je potrebno v vinogradu oziroma na trtah opraviti ustrezne specialne prakse, kot so obročkanje, zarezovanje, uporaba gibberelinov in etafona in še več. V knjigi so definirani kemijska, vizualna, tehnološka ter užitna kakovost

namiznega grozdja ter evropski standardi tržne kakovosti, podane so tudi zahteve in možnosti obiranja namiznega grozdja ter možnosti skladiščenja grozdja posamezne sorte.

Da bi bila pridelava čim lažja in trajnostna, sem v knjigi podal še opise najbolj pogostih bolezni in škodljivcev na vinski trti ter možnosti biološkega varstva. Številne sorte namiznega grozdja pa se lahko predela tudi v rozine, zato je zadnji del knjige namenjen tehnologijam sušenja grozdnih jagod in pridelavi rozin – tako tistih večjih in svetlejših (sultanin) kot manjših in temnejših (korinte).

Knjiga po poglavjih in korakih pokriva celotno vsebino pridelave namiznega grozdja, zato je lahko v pomoč tako večjim kot tudi manjšim pridelovalcem, pa tudi tistim, ki posadijo le nekaj trt. Glavno vodilo pridelovalcem namiznega grozdja je: »Pridelovalec namiznega grozdja naj razmišlja kot sadjar in naj dela kot vinogradnik«.

Knjiga obsega 400 strani, poglavja dopolnjuje bogato slikovno gradivo, ki bralcu še dodatno prikaže značilnosti ukrepov, sort, bolezni in škodljivcev. Cena knjige je 30 evrov, naročite jo lahko v knjižnici Oddelka za agronomijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani preko e-naslova knjižnice bfagr@bf.uni-lj.si ali po telefonu 01 320 31 07 ali na naslednji spletni strani, kjer jo lahko tudi plačate in uredite dostavo: <https://knjigarna.uni-lj.si/sl-SI/product/Tehnologije-pridelave-grozdja:-namizno-grozdje/B970>

prof. dr. Denis Rusjan,
Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani

Predstavitev ponudnikov nočitev v Brdih

Hotel San Martin

»To ni le zaslužek, je način življenja«, me pozdravita.

Zgodbe se pletejo z različnimi nitkami. Tako se je spletla tudi njuna. Vesna, ki je izkušnje nabirala v Kleti Brda, kjer je spoznavala različne vinske destinacije, in Bogdan, ki je med svojim delovanjem kot obrtnik sklepal poznanstva med kolegi, sta se ob nabiranju najrazličnejših izkušenj, prijateljstev, želja odločila, da ljubezen do turizma združita v vizijo. Svojo zgodbo sta začela pisati leta 2008. Na razpisu sta se odločila kupiti staro šolo in nato začela z urejanjem parcel v okolišu. Leta 2011 sta začela z gradnjo in nato 11. novembra 2013 otvorila dolgoletne sanje, svoj hotel San Martin, ki se v Šmartnem mogočno in ponosno dviga nad okoliške vasice, vinograde, sadovnjake in vse lepote, katerih pogled seže tja daleč na modro sinjino. Ne želita si biti le ena izmed mnogih. Zato sta dejansko vključena v več aktivnosti, lastita pa si tudi certifikat za prvi ekološki hotel - ecohotel na severnem Primorskem. Ponosno mi zaupata, da sta tudi člana zdru-

ženja Slovenia Outdoor, Lions klub, ki ima sedež prav v hotelu, in mednarodnega festivala vizualnih umetnosti Art Circle. Sta predstavnika japonske ambasade. Hotelske sobe krasijo dela dveh umetnikov - Etki Tutte in Klemna Bruna. Hkrati pa sta partnerja Alpe Adria Trail od samega začetka. San Martin je edini hotel, ki nastopa na številnih specializiranih turističnih sejmi kot hotel prijazen pohodnikom, kolesarjem, campingu in caravaningu. Rada sta v koraku z videnji in vizijami Evropske unije, kar izpostavlja kot svojo prednost.

Biti nenehno pod budnimi in zvedavimi očmi, ki vedno ne razkrivajo le prijaznega pogleda, je zalogaj za podjetje, ki iz malega želi narediti veliko, tj. ustvarjati zgodbo turizma. Sta več kot zadovoljna z obiskom, kritična postaneta pri razvoju in pristopu do vložka v infrastrukturo. Menita, da je ponudba dogodkov premajhna, ki bi lahko ponujali različnost zahtevnejšim gostom, ki jih je vedno več. Poudarjata, da je ob dogodkih v Brdih utrip drugačen. Sodelovanje med

ponudniki, dodana vrednost stalnim gostom, urejenost parkirnih mest v Šmartnem so stvari, ki jih umeščata med njune prioritete in pravita, da bi morale biti skupne. Prav lepo pozdravljata projekt Brda Collio Welcome, ki skozi okna povezuje navezanost in lepoto obeh pokrajin.

Z nasmeškom sta mi zaupala pri-godo. Ko je nekdo želel rezervirati sobe za visoke goste, mu je Vesna odvrnila, da je pri njih moč najti sobe s standardnimi merami pohištva, saj so zanje vsi gosti enaki.

Rada sprejmeta prav vsakega turista, ki z njima deli isto miselnost, tj. ljubezen do Brd in vsega, kar ta ponujajo. Najraje pa z odprtimi rokami gostita aktivne turiste - kolesarje, pohodnike itd., ki hkrati z aktivnostjo cenijo tudi kozarček domačega vina, čudovito naravo in tiste, ki svoje brbončice prepustijo razvajanju najrazličnejših jedi. Rada se jim posvetita, zato se slednji vračajo kot prijatelji. Gostoljubnost, ki jo večkrat poudarita, sta videla kot prednost briške zemlje, ki vsemu naštetemu dodaja poseben pridih in dodano vrednost. Pravita, da njuni prijatelji (tako poimenujeta turiste oziroma goste, s katerimi so si blizu in ki se vedno znova vračajo) cenijo pristno komunikacijo, prijaznost, preprostost, domačnost in občutek dostopnosti in bližine, ki je v sedanjem času toliko bolj cenjena in ne več samoumevna. Pri njih je dobrodošel prav vsak, tudi tisti, ki si želi oko spočiti na okoliškem raju in zraven posrkati skodelico kave. Za slednje si zasluge gotovo lahko prevzame celotna ekipa hotela, ki želi med ljudi deliti domačnost in sprejetost. Poudarila sta složnost in povezanost ekipe, ki ne ukaluplja ljudi, pri njih so dobrodošli ljudje različnih pogledov, zanimanj. Prav zaradi njune miselnosti, ki jo delim z njima, mi je bilo ob njiju in kozarčku žlahtne kapljice zelo prijetno.

Predstavitev ponudnikov nočitev v Brdih

Izletniška kmetija z nastanitvijo Meri

Letnica, ki je bila ključna in je Meri in Darju zaznamovala velik del vsakdana, hkrati pa prinesla trenutke, ki jih vsak ne doživi ob ustvarjanju dejavnosti, je gotovo letnica 2000. Zanju je bila zelo posebna, saj sta z njo začela uresničevati svojo zgodbo. Velik prostor in Merijina ljubezen do kuhe ju je spodbudila k zgodbi uspeha. V letu 2000 sta začela z oddajanjem sob, med letoma 2002 in 2004 sta ponudbo razširila z osmicami, ki sta jih prirejale dvakrat letno in tako gostom ponudila še večji vpogled v delo, ki ga pridno obdelujejo njune roke. Leta 2006 sta se po dobrem odzivu odločila odpreti kmečki turizem. Največ turistov ju obišče iz sosednjih držav, Avstrijci radi povprašajo po nastanitvi, medtem ko se zahodni sosedje najraje poslužijo domačih dobrot. Vesela sta, da se kljub položaju krize, skozi katero se vsi prebijamo, tuji turisti ponovno odločajo za obisk krasnih Brd. Najlepši del ponujanja dejavnosti je zagotovo sklepanje novih vezi in prijateljstev.

Mnenja sta, da je linija briškega turizma zavila strmo navzgor predvsem zaradi dobrega oglaševanja in posledične prepoznavnosti. Pogrešata le več dogodkov, organiziranih in vodenih ogledov, ki bi dodali manjkajoči košček. Rada pohvalita zavzetega in prijaznega vodiča na Sabotinu, saj se od ust do ust širijo le pohvale. Prepričana pa sta, da bi ogled moral potekati pogostejše, saj je zanimanja veliko. Navdušena sta nad kolesarskimi potmi, ki bi morale biti sicer še bolj označene, kakor tudi nad taksijem Brda, katerega voznik je zelo priazen, dinamičen in resen. Podpirata sodelovanje in medsebojno pomoč med briškimi ponudniki, saj se velikokrat obrneta na sovaščana Oskarja, ki prideluje domač med, in družino Marinič, ki svoj Vonj poletja širi med ljudi tudi v ostalih letnih časih.

Nasmejala sta me s prigodo para iz Nemčije, ki ni znal ne angleškega ne italijanskega jezika, zato se z njima nikakor nista mogla sporazumeti. Dilema se je pojavila pri pripravi

zajtrka, saj Meri ni vedela, kaj si želi in kaj naj jima pripravi. Z gestami oponašanja kokoši in namigovanjem na oči ter ženinem začudenju ob prihodu v jedilnico nad moževim obnašanjem so se po dolgem in iz srca prihajajočem smehu končno le sporazumeli.

Spoznala sta, da njuni gostje najbolj cenijo iskrenost, prijaznost, urejenost, zasebnost, preprostost, do-

mačnost. Rada poudarita, da je pri njihju smeh sestavni del vsakdana, kar ju z gosti še bolj zbližuje. Vračanje gostov je zanju potrditev, da delata dobro in z rezultati hkrati ustvarjata velike in uspešne načrte. Nasmejana in pod vtisi sem jima prav lepo pomahala v slovo in jima zaželela srečo pri vsem, česar se bosta lotila.

Gaja Lesica Marc

Varnost udeležencev v prometu

Varna vožnja s traktorjem

Slovenija se uvršča v svetovni vrh po številu traktorjev na prebivalca. Po statističnih podatkih je v Sloveniji registriranih več kot 110.000 traktorjev. V resnici je traktorjev v Sloveniji še več,

V upanju, da bo tudi v Brdih vožnja s traktorjem varnejša in bo nesreč iz leta v leto manj, so svoj pogled na to problematiko z nami delili Samo Beridan, vodja policijskega okoliša, Sebastjan Čuk,

Samo Beridan, vodja policijskega okoliša:

»V zadnjem obdobju se je na območju Republike Slovenije zgodilo večje število nesreč z udeležbo voznikov traktorja, ki so se v veliki meri končale s smrtnim izidom. Na podlagi 30-letnih izkušenj, ki jih tudi sam imam kot traktorist na zahtevnih legah, svetujem naslednje. Preden se usedete na svoj traktor, se prepričajte, ali je primerno opremljen za opravljanje dela na zahtevnih terenih, predvsem pa dovolj varen. Prav tako se pri sebi vprašajte, ali ste še v pravi kondiciji za opravljanje težkih in nevarnih del s traktorjem. Pri svojem delu namreč opažam veliko voznikov več kot 30 let starih traktorjev, ki so tudi sami v visoki starosti in zaradi čustvenega odnosa do svoje zemlje včasih precenijo svoje sposobnosti. Ko ste v dilemi in niste prepričani, ali ste še sposobni voziti svoj traktor, pomislite na svoje bližnje in posledice, ki bi jih nesreča s smrtnim izidom prinesla vaši družini. Vsem želim obilo zadovoljstva in uspehov pri delu na kmetiji.«

saj je precej starih, ki so še v uporabi, neregistriranih. Ti običajno nimajo kabine in varnostnega loka in so zato lahko smrtno nevarni.

namestnik vodje gasilke izmene iz Gasilske enote Nova Gorica in Joško Zamar, tehnični direktor Kle-ti Brda.

Sebastjan Čuk, namestnik vodje gasilske izmene:

»Ko gasilci posredujemo ob traktorskih nesrečah, največkrat opažamo tehnično neizpraven traktor oziroma delovni stroj. Velikokrat lastniki traktorjev ne uporabljajo varnostnega loka, kar je posledično eden glavnih vzrokov za poškodbe in smrti voznikov traktorjev. Vsem voznikom traktorjev svetujemo naslednje: na traktor namestite kabino oziroma varnostni lok; tudi v času trgatve ne vozite pod vplivom alkohola; upoštevajte varnostna navodila za uporabo traktorja; upoštevanje CPP (cestnoprometne predpise); pravilno nalagajte in pritrjujte tovor; redno vzdržujte in preverjajte traktor in njegove dele (pnevmatike, zavore ...); traktor naj ne bo preobremenjen; otroci brez spremstva odraslih naj ne bodo v območju traktorja oziroma delovnega stroja. Gasilci iz Gasilske enote Nova Gorica želimo uspešno in varno delo na kmetiji.«

Varnost udeležencev v prometu

Joško Zamar, tehnični direktor Kleti Brda:

»V Brdih je še veliko traktorjev IMT 533 in 539, ki jih Brici imenujemo 'fergusonč'. Do njih imamo poseben odnos, saj so nam prinesli blagostanje. Na žalost jih je veliko brez kabine, varnostnega loka, tehnično so izrabljeni in brez zapore diferenciala. Na naših strmih gričih so ti stari traktorji nevarni. Svoje so že davno odslužili in če bi bili ličarsko obnovljeni, si zaslužijo posebno mesto pod lopo v spomin na pretekle dni. Takšne bomo tudi radi pokazali na Prazniku češenj, na zboru traktorjev. Zanimivi bodo pa tudi zanamcem in turistom, ki obišejo naše kraje.«

Neja Ožbot

Ženske in vino

Že petnajstič v Ljubljani

1. julija so se že petnajstič, žal zaradi novega koronavirusa ne zapored, v Ljubljani dobile vinarke in ljubiteljice ter ljubitelji vina. Na dogodku, ki ga je organiziralo društvo Ženske in vino, se je zbralo okoli 39 vinark s 118 različnimi vini, sedmimi restavracijami in oljčnimi olji. Zaradi trenutne situacije niso pripravili izrednega programa nastopajočih, so pa zato glavno vlogo zvezd in gostiteljic prevzele vinarke. Dobrodelne prispevke in sredstva

so že drugo leto namenili Fundaciji Ženske brez meja (Foundation Femmes sans frontières) za projekt 'STOP! Nasilju, ženske in dekleta', ki poskuša pomagati in ozaveščati različne načine nasilja nad ženskami in dekleti.

Večer so vinarke preživele v dobri družbi in svojo ljubezen, kulturo ter znanje o vinu predajale mlajšim kolegicam.

Maja Terpin

Kožbana

Spominsko srečanje

*V srcu, če je pravo, je zmeraj prostora
za mnogo (tisoč in več) lepih stvari,
ki jih ljubiti mora
vse, kar živi.*
(Tone Pavček)

S temi verzi je Žarko Kodermac 11. julija v Kožbani zaključil pozdravni nagovor v imenu Občine Brda in treh krajevnih organizacij borcev za vrednote NOB Dobrovo, Kojsko in Medana. Pozdravil je vse prisotne: udeležence sekcije BBO iz Ljubljane, praporščake, veterane vojne za Slovenijo, predstavnike ANPI, udeležence sosednjih KO ZB, domačine, svetnice in svetnike ter avtorje in izvajalce kulturnega programa. Poseben pozdrav je namenil slavnostnemu govorniku Igorju Komelu, ravnatelju Kulturnega doma v Gorici. Njegovo izvajanje so prisotni večkrat prekinili z aplavzom.

Igor Komel je dejal, da mu je v čast, da lahko prinaša »zamejski« pozdrav oziroma pozdrav še živečih partizanov, aktivistov OF, slovenskih, italijanskih in furlanskih članov ANPI – VZPI ter predstavnikov povojnih generacij slovenske narodne skupnosti v Italiji, ki so trdno povezane s tradicijo NOB. Na kratko je spomnil na dogajanje ob volilnem shodu 9. julija 1944 in kasnejšo tragedijo, ko je v narasli Soči skupaj s tremi tovariši utonil Jože Srebrnič. Poudaril je narodno buditeljsko vlogo briških duhovnikov, posebej Edvarda Ferjančiča Tarasa in Friderika Lenardiča, ki sta na shodu tudi spregovorila.

V nadaljevanju je izpostavil zamisel, ki jo gojita s priznanim italijanskim kulturnikom Andreo Bellavite, da bi bilo umestno pripraviti predlog, da bi Osvobodilna fronta slovenskega naroda kandidirala na seznamu Unescovih zakladov kot eden izmed pomembnih antifašističnih zgledov slovenske in svetovne kulturne dediščine. Unescova konvencija ščiti kulturne in naravne znamenitosti v materialni in duhovni obliki, ki imajo izredno univerzalno vrednost za vse narode in človeštvo v celoti. Naša dediščina Osvobodilne fronte nosi v sebi vse navedene vsebine in zna biti pomemben kamenček in zgled svobodnega človeka v mozaiku svetovne dediščine človeštva, ki naravno sodi pod okrilje Unesca.

Za nami so letošnja slavlja, katerih skupni imenovalec je bil upreti se novim oblikam fašizma in potvarjanju zgodovine druge svetovne vojne tako v Italiji kot v Sloveniji. Proti temu se je treba stalno boriti. V kolektivnem spominu je nesprejemljivo enačiti krvnike in žrtve.

Govornik je omenil tudi trinajst slovenskih duhovnikov, ki so bili po prihodu Nemcev v Slovenijo leta 1941 izseljeni na Hrvaško in so jih zaradi domnevne

Igor Komel, ravnatelj Kulturnega doma v Gorici

pomoči partizanom ustaši zaprli in zatem v Jasenovcu grozovito mučili in umorili.

»Še sedaj ne razumem, kako to, da tega ustaškega zločina slovenska Cerkev skoraj ne omenja in tudi duhovnikov, ki so bili žrtve, regularno ne uvršča med tako imenovane mučence med drugo svetovno vojno. Naša naloga je, da slovenske duhovnike, ki so sodelovali z OF, s ponosom uvrščamo na seznam žrtev druge svetovne vojne in da smo še danes, po 76 letih, nadvse ponosni nanje,« je poudaril govornik in zaključil: »Pripadam generaciji, ki je v našem obmejnem prostoru živela s prepustnico, ki se je zavzemala za odpravo meja, za miroljubno sožitje med Slovenci in Italijani v prepričanju, da dokler ostajamo le ljudje, bomo veliko bolje razumeli in spoštovali drug drugega in bomo mnogo bolj družbeno učinkoviti. Trenutna politična scena, ne le v Sloveniji in Italiji, ampak tudi v drugih evropskih državah, se nam kaže kot razcefrana, egoistična, globoko razdeljena. In ravno s pogledom na to sliko okolice, ki ji pripadam, ne morem mimo misli znanega poljskega publicista Adama Michnika, ki je na vprašanje, ali je na svetu še kaj hujšega od komunizma, odgovoril, da je to antikomunizem. Sedaj capljamo po tej blatni cesti.«

Spomnil je še na 30-letnico slovenske samostojnosti z željo: »Naj živi naša matična domovina Slovenija. Želim ji še veliko uspehov tako na mednarodnem področju kot na domačih tleh. Živela Slovenija in živela Osvobodilna fronta.«

V kulturnem programu, ki ga že mnoga leta pripravlja Gabrijela Kodermac, so nastopili: Kvintet Kvartin pod vodstvom Zarjana Kocine, recitatorji Zala Ribolica, Marja Kodermac in Alan Peršolja, ki je zaigral tudi na harmoniko. Za zaključek pa je zadonela primorska himna Vstajenje Primorske.

Moderator programa Dominik Rusjan se je zahvalil vsem sodelujočim v pripravah in izvedbi programa ter udeležencem. Povabil je na srečanje prihodnje leto. Sledila je pogostitev z golažem in briško kapljico ter prijetno druženje tudi ob petju partizanskih pesmi.

Besedilo in fotografija: Milena Beguš

Pogovori na cedilu s Kajo Širok v Medani

Navdihujoče osebnosti za bogatejšo dušo

Za letošnji bogat poletni prireditveni program v Brdih sta poskrbeli tudi Martina Alma in Kaja Širok, ki sta moči in ideje združili že spomladi ter za pet poletnih večerov pripravili pogovore z zanimivimi osebnostmi, ki poslušalcev niso pustili ravnodušnih. Poimenovali sta jih Pogovori na cedilu s Kajo Širok.

Od konca maja do septembra se je na brjaču pred spominsko hišo Alojza Gradnika in Ludvika Zorzuta Kaja pogovarjala s petimi osebnostmi, ki imajo poleg uspešne poklicne poti tudi zelo aktivno in pestro zasebno življenje. Njeni gostje so bili Luka Lisjak Gabrijelčič, Petra Svoljšak, Mojca Širok, Nika Kovač in Marko Klavora.

Brjač (pogovor z Mojco Širok), fotografija Klub Zagon

»Ob odprtju Almine hiše v Medani smo si za svoj cilj izbrali promocijo umetnosti, ozaveščanje ljudi o njenem pomenu in pomembnosti sobivanja z njo, povezovanje ustvarjalcev s celega sveta ter njihovo mreženje. V ta cilj sodijo tudi literarni večeri,« pojasni Martina Alma odločitev za izbor formata petih poletnih pogovorov. »Izbor moderatorke in kreativne oblikovalke vsebin, priznane strokovnjakinje dr. Kaje Širok, je bil intuitiven, kot vse naše poteze in odločitve. Izhajamo iz sebe in ljudje, s katerimi sodelujemo, so doprinos nam in naši publiki.« Odločitev, komu bo zaupala mikrofona, zato ni bila težka. »Solkanka

Martina, Petra, Kaja, fotografija arhiv Hiša Alma

Kaja Širok, zgodovinarica, vodja nacionalnega slovenskega odbora mednarodne organizacije ICOM, članica akademskega sveta hiše evropske zgodovine v Bruslju, je oseba z 360 stopinjskim diapazonom znanj, interesov, skupin ljudi, ki jih povezuje in srečuje. Počašчени smo, da je Kaja del naše ekipe, s katero vnašamo v Brda veliko novega védenja,« navdušena ni skrivala Martina Alma.

Navdihujoče, zanimivo, nikakor dolgočasno

Tudi Kaja prizna, da sta se z Martino takoj ujeli in začutili bistvo načrtovanih srečanj. »Letošnji sklop pogovorov je temeljil na zgodovinskih tematikah, povezanih z našim prostorom in izpričan skozi različne like ljudi, ki delujejo v mednarodnem prostoru, a so vsak na svoj način vpeti v goriški prostor,« pojasni Kaja Širok, nekoč direktorica Muzeja novejšje zgodovine Slovenije, danes pa aktivna sodelavka na projektu Epicenter v okviru evropske prestolnice kulture leta 2025.

Pogovori na cedilu s Kajo Širok v Medani

»Izbira sogovornikov ni bila težka. V osnovi so to moji prijatelji, ljudje, ki jih poznam in sem že delala z njimi. Le vprašanja je bilo treba pripraviti tehtno, saj sem o njih že veliko vedela, pa sem jih vseeno spraševala o zadevah, ki so ljudi zanimala, meni pa so bile samoumevne. Vsak od njih je namreč strokovnjak na svojem področju in z vsakim je bilo navdihujoče, zanimivo, nikakor dolgočasno,« poudari Kaja. Naslov pogovorov ni dobesečen, saj sta prireditelji vsakič opozorili poslušalce, da nikogar ne bodo pustili na cedilu. Z besedno zloženko in hudomušno igro besed sta namreč želeli poudariti, da bo Kaja v pogovorih kot na rešetki odstirala zgodbe in tematike intervjuvancev, ki jih poslušalci morda še niso slišali.

Zgodovina v službi, zgodovina doma

Luka Lisjak Gabrijelčič, fotografija arhiv Hiša Alma

Zadnjo majsko soboto je bil prvi gost Luka Lisjak Gabrijelčič, zgodovinar, politični analitik, prevajalec, Delov kolumnist in urednik revije Razpotja. Tedaj je pri založbi ZRC SAZU v slovenskem prevodu ravno izšel zbornik Dediščina razdeljenosti. Vzhod in Zahod po 1989, ki ga je uredil. »Luka je politični komentator in pisec kolumn v časniku Delo. Izvedeli smo, kako razmišlja, koliko sebe vključuje v pisanje in kako spretno krmari med subjektivnostjo ter objektivnostjo v svojih delih. Dotaknili smo se tudi simbola črnega panterja, ki je bil tedaj aktualen, pa njegovega življenja med Novo Gorico, Ljubljano, Budimpešto in Dunajem. Razkril je tudi pomen rumene pentlje, ki jo simbolno nosi na vseh javnih dogodkih in kaj je botrovalo k njegovemu zanimanju do teme intelektualnih artikulacij kolektivnih identitet na Slovenskem. Vsebine s tako dobrim zgodovinarjem zlepa ne zmanjka,« naniza Kaja Širok.

Sredi junija je bila njena sogovornica Petra Svoltjšak, zgodovinarica, predstojnica Zgodovinskega inštituta Milka Kosa in predavateljica na Univerzi v Novi Gorici. Raziskovalka zgodovine prve svetovne vojne, avtorica knjige Soča, sveta reka: italijanska zasedba slovenskega ozemlja (1915–1917) in soavtorica monografije Leta strahote: Slovenci in prva svetovna vojna. »Petra Svoltjšak se že 30 let ukvarja z zgodovino prve svetovne vojne, s posebnim poudarkom na zgodbah civilistov in beguncev, žensk in povojnih invalidov, nasilja v času vojne ter življenja v Posočju med leti 1915 in 1921. V pogovoru nam je predstavila, od kod zanimanje za odkrivanje teme, ki je dolga desetletja bila pozabljena in kako skrbimo za dediščino prve vojne danes,« oriše. Petra, ki je sicer doma iz Nove Gorice, slušbuje v prestolici, kjer nenehno povezuje zgodovino goriškega prostora s širšim mednarodnim okoljem, kjer tudi deluje. »V drugem delu pogovora pa smo izvedeli, kakšna je Petra kot oseba in kakšno je njeno družinsko življenje z zgodovinarjem Bojanom Godešo, ki je specialist za zgodovino druge svetovne vojne.«

Ženski sveta

Mojca Širok, fotografija Ana Cukijati

Dr drugega julija se je »na cedilu« znašla Mojca Širok, publicistka in novinarka RTV Slovenija, ki je bila 13 let dopisnica iz Italije in Vatikana, danes pa za nacionalno televizijo poroča iz Bruslja. Uspešno povezuje novinarsko delo s pisanjem leposlovnih knjig, ki so med bralci iskane in razprodane. Za roman Pogodba je leta 2018 prejela nagrado Modra ptica, v letos izdanem romanu Evidenca pa prepleta italijansko podzemlje s slovenskim. Obe knjigi sta del trilogije Rim–Ljubljana–Bruselj. V pogovoru sta odstrli izzi-ve sodobnega novinarstva in razumevanja evropskega prostora skozi oči poznavalke političnih in družbenih relacij med malimi ljudmi in vrhov Evropske unije. Gostja je razkrila tudi, od kod črpa navdih za

Pogovori na cedilu s Kajo Širok v Medani

svoja literarna dela, ki so med bralci zelo priljubljena. »Intervju z njo je precedil sfero političnega, novinarskega, publicističnega in osebnega profila karizmatične Mojce Širok. Ona je primer klene Novogoričanke, ki z velikim veseljem vsakomur potrjuje svojo identiteto. A ostaja tudi človek sveta. Z njo ni nikoli dolgčas in pogovori lahko trajajo v neskončnost.«

Po predahu od vročih poletnih tednov se je v začetku septembra Kaja pogovarjala z Niko Kovač. Antropologinja, aktivistka, prostovoljka, koordinatorica

Nika Kovač&co., fotografija arhiv Hiša Alma

štaba kampanje Gibanje za pitno vodo, pisateljica in borka za enakopravnost deluje kot direktorica Inštituta 8. marec, v katerem prostovoljke in prostovoljci v odmevnih akcijah ozaveščajo o nepravilnostih v našem prostoru ter ponujajo rešitve. Fundacija LEADERS EUROPE 2020 nekdanjega ameriškega predsednika Baracka Obame jo je uvrstil med 60 najplivnejših aktivistov za boljši jutri mlade generacije. Pogovor z njo je Kaja opravila tik pred tem, ko se je kot Obamova štipendistka odpravila v Združene države Amerike po novo znanje. »Pogovarjali smo se o nepozabnih ženskah, o pravici do enakih možnosti, pogumu in mavricah, ki ji lepšajo vsakdan. Ima manj kot 30 let, odlikuje jo izjemna aktivacija širših množic glede pomembnih družbenih vprašanj na področju ženskih pravic, referendumov o vodah in na splošno povezovanja mladih. Zaslužna je za demitizacijo, da so mladi pasivni in da ne sodelujejo v naši družbi, da bi jo spremenili na bolje. Je tudi avtorica dveh knjig, dve bosta izšli v kratkem.«

O zgodbah malih ljudi, ki niso mali

Za zaključek letošnjih pogovorov na cedilu pa je sredi septembra pred mikrofonom sedel še en zgodovinar, Tolminec Marko Klavora, zaposlen v Goriškem muzeju. Zaprisežen je zgodbam in zgodovini zahod-

Marko Klavora, fotografija arhiv Hiša Alma

ne meje, o kateri piše že 15 let. Ukvarja se z ustno zgodovino, posveča se pripovedim ljudi in razumevanju preteklosti skozi zgodbe pričevalcev. Začel je z zavezniško vojaško upravo v Zgornjem Posočju med leti 1945 in 1947, raziskoval pripovedi slovenskih beguncev iz bosanske vojne, pisal o beguncih v Posočju. »Pogovarjali smo se o novi razstavi, ki jo pripravlja na Cerju, zgodbah beguncev in izseljencev, ljubezni do Posočja in zgodovine. Ukvarja se z zgodbami malega človeka, ki ni mali. Poslušaj ljudi, jih skuša razumeti in ima močno razvito empatijo. Zbira zgodbe naših prednikov in jih prikazuje. To je Marko,« o svojem zadnjem letošnjem sogovorniku pove Kaja.

Ob tem še poudari, da je bil v prvi vrsti vseh večerov obiskovalec, »/.../ ki nas je počastil s tem, da je prišel poslušat pogovor in je tudi kaj vprašal. Njegov čas smo ovrednotili tako, da je bil dovolj zanimiv, da je vsakič, ko je odhajal domov, s seboj tudi kaj odnesel.«

Obiskovalci so se na pogovore v Brda pripeljali od vsepovsod – tudi iz Ljubljane, Posočja ... »Pomembno nam je, da se v Brdih srečujejo zanimivi in navdihujoči ljudje ter delijo svoje zgodbe, še posebej v teh negotovih časih, ko je še kako pomembno, s čim si bogatimo dušo. Zato smo delili pozitivne vibracije, ker menimo, da je to največ, kar si lahko v takem položaju, v katerem smo trenutno, podarimo.«

Martina je še izdala, da s Kajo že snujeta novo temo pogovorov za prihajajoče leto, z novimi gosti in željo, da njune vsebine dosežejo čim več ljudi. Prihodnje poletje bo tako na vrsti druga edicija pogovorov na cedilu. Voditeljica pa je že izdala, da bo ena od njenih gostij med drugim tudi novinarka in televizijska voditeljica Ksenija Horvat ... »Namesto delanja intervjujev, bo sama gostja intervjuja,« sklene Kaja Širok.

Prvi Rotary vinograd v Sloveniji je v Kozani

Rotary klub Medana-Goriška že tretje leto zapored zbira sredstva s pridelavo lastnega vina in na ta način pomaga družinam in otrokom v zdravstvenih in socialnih težavah.

Letos so naredili še korak dlje z uradno otvoritvijo lastnega Rotary vinograda, ki bo poleg osnovnega namena pridelave grozdja služil tudi širjenju dobrotelosti in večjemu povezovanju s trajnostnimi usmeritvami lokalnega okolja. Rotary klub Medana-Goriška je v letošnjem letu uradno otvoril lasten vinograd z 2000 trsi avtohtone rebule, posajene aprila. Prva trgatav iz novega vinograda je najavljena za jesen 2024. Vinograd, ki se nahaja ob glavni prometnici med Vipolžami in Kozano, je v lasti družine Feri in ga zaznamuje prepoznavna rumena utrinkovalnica - panoramsko okno s klopjo, postavljeno v okviru čezmejnega projekta Brda-Collio v sodelovanju z Zavodom za turizem, kulturo, mladino in šport Brda ter italijanskim združenjem A mare in Brici.

»Vinograd v letu 2021 doživlja dve prelomnici, umestitev v shemo ekološkega vinogradništva in uradno pridobitev naziva prvega Rotary vinograda v Sloveniji. Posebej nas veseli, da so poleg lokalnega okolja povezovalno vinsko zgodbo z dobrodelno noto zaznali tudi v družbi Big Bang s finančno podporo izvedbe dogodka,« pove lastnik vinograda in tajnik kluba Medana-Goriška Robert Feri ter dodaja: »Poudariti moram, da so tudi številni posamezniki

prepoznali uspešnost našega poslanstva in delovanja, kar nakazuje iz leta v leto večji interes po udeležbi na dobrodelni trgatvi.« Direktorica občinskega Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec pozdravlja iniciative: »Posebej nas veseli velika angažiranost in vključevanje članov kluba v vsakodnevne aktivnosti na področju Občine Brda - od vaških praznikov, do promocije Brd in briških lokalnih posebnosti, posebnih projektov na področju izboljšav za dobrobit turistov in lokalnega prebivalstva kot najvažnejšega čuta do sočloveka, ki se izkazuje skozi njihovo dobrodelno noto. Ponosni smo na prvi Rotary vinograd z našo avtohtono sorto rebulo. Gre za še en pomemben vidik vključevanja kluba v celostno promocijo briškega teritorija.«

Robert Feri

Mitsubishi Electric za centralizirano prezračevanje prostorov

Nove vertikalne prezračevalne naprave

Pristna briška pokrajina, vino, hrana in gostoljubje domačinov so zagotovo tiste sestavine turistične ponudbe v Goriških brdih, zaradi katerih se v te kraje radi

Smernice gradnje in pravila učinkovite rabe energije v novih stavbah zahtevajo predpisano izolacijo objektov. Zrak v dobro izoliranih in zaprtih prostorih pa se lahko brez prezračevanja zelo hitro iztroši. Da bi preprečili iztrošenost zraka in povečali dobro počutje, je prezračevanje nujno. Prezračevanje se lahko opravi z odpiranjem vrat in oken, vendar je tak način potraten, saj se bo pri tem izgubila tudi toplota.

Najpomembnejši lastnosti za prezračevalno napravo sta učinkovitost izmenjave toplote in tiho delovanje. Prav po tem nove naprave za centralizirano prezračevanje VL-CZPVU izstopajo, saj dosežejo tudi 90-odstotni izkoristek rekuperacije in se uvrščajo v najvišji energijski razred A+. Vsi modeli presegajo pogoje za pridobitev spodbud pri Eko skladu.

Za objekte, kjer je mogoče umestiti kanalski razvod, se uporabljajo centralizirani sistemi prezračevanja z rekuperacijo toplote. To jesen se široki paleti prezračevalnih naprav Mitsubishi Electric pridružuje še izvedba za montažo na steno v navpičnem položaju in s cevimi priključki na zgornji ploskvi, ki omogoča zajem zraka tudi iz bolj vlažnih prostorov, kot so kopalnice ali kuhinje.

odpravimo na izlet ali počitnice. Vse bolj pa se zavedamo, da sta idealna klima in svež zrak pomembna sestavina bivalnega udobja.

Mitsubishi Electric že vrsto let proizvaja prezračevalne naprave s patentiranim izmenjevalnikom toplote Lossnay.

Za objekte, kjer ni dovolj prostora za umestitev sistema kanalskega razvoda centraliziranega prezračevanja, so na razpolago lokalne prezračevalne naprave z rekuperacijo toplote. Naprave zavzamejo malo prostora, montirajo pa se na zunanjo steno posameznega prostora, v katerem se želi prezračevati.

Nove naprave so na voljo v treh velikostih pretoka zraka 250, 350 ali 500 m³/h. Ventilatorja za dovod in odvod zraka sta inverterskega tipa in delujeta v štirih stopnjah

Mitsubishi Electric za centralizirano prezračevanje prostorov

Uspešnost našega poslovanja potrjujejo:

pretoka zraka, ki so prosto nastavljive med 25 in 100 odstotki polne kapacitete v korakih po 1 odstotek. Krmilnik je običajno vgrajen v ohišje naprave, zelo enostavno pa ga je možno prestaviti na steno v prostoru in žično povezati z napravo. Z dodatnim vmesnikom je mogoče napravo povezati z brezžičnim omrežjem in krmiliti na daljavo prek aplikacije MELCloud, enako kot tudi druge toplotne črpalke in klimatske naprave Mitsubishi Electric. Tudi sicer je že v standardni verziji mogoče uporabljati celo vrsto analognih ali digitalnih vhodnih in izhodnih signalov ter s tem povezati prezračevalno napravo z različnimi stikali, tipali vlažnosti, ogljikovega dioksida, dodatnimi grelniki ali kanalsko enoto klimatske naprave.

Na sprednji strani naprave so lahko dosegljivi trije predali za filtrirni material, tako da je redno vzdrževanje izvedljivo brez orodja, hitro in enostavno. V standardni dobavi sta vključena dva filtra G3 gostote 55 odstotkov, opcijsko pa so na voljo še filtri G4 gostote 90 odstotkov, M6 za filtracijo ePM10 gostote 80 odstotkov ali ePM2.5 gostote 50 odstotkov ali za filtracijo dušikovih oksidov.

V temperaturnem režimu zunanje temperature od -15 do 40 stopinj Celzija naprave delujejo samostojno brez dodatnih pred grelnikov ali zapornih loput. Pri temperaturah pod -3 stopinj Celzija same uredijo delne krajše prekinitve delovanja. Če sistem opremimo še z grelnikom

in loputo na dovodu zunanega zraka, nam naprava vse do -25 stopinj Celzija omogoča prilagojeno delovanje s stalnim odvodom in občasnim dovodom zraka.

V prvi hitrosti ventilatorja oziroma pri 30 odstotkih nazivnega pretoka novi modeli delujejo z zvočnim tlakom 15 dB na oddaljenosti 3 m od naprave, kar je praktično neslišno tudi v mirnem nočnem času. Samo v polni obremenitvi pri 100 odstotnem nazivnem pretoku naprave se zvočni tlak glede na velikost naprave poviša na 31, 35 ali 37 dB na 3 m oddaljenosti. Prezračevalne ventile, difuzorje ali rešetke z lamelami je vedno potrebno ustrezno dimenzionirati glede na pretok in s tem preprečiti vrtnčenje zraka. Za zahtevnejše prostore ali uporabnike bo opcijsko na voljo še dušilnik zvoka v ohišju enakega izgleda, širine ter dolžine. Širok nabor funkcij in možnosti omogoča oblikovanje prilagojenih prezračevalnih sistemov tudi za najzahtevnejše objekte, kot npr. knjižnice ali komorne koncertne dvorane.

Za dodatne informacije o prezračevalnih napravah Mitsubishi Electric se lahko obrnete na uradnega distributerja VITANEST d. o. o., Industrijska cesta 1f, nova Gorica, tel.: 080 1959, e-pošta info@vitanest.si

Dean Mavrič univ. dipl. ing. str., produktni vodja

O spanju, tretjem stebru zdravja

»Zdravje je poceni, bolezen je draga« (dr. Colbert)

Doslej smo govorili o prvih dveh stebrih zdravja, o trebušnem dihanju in o pitju vode. Tokrat bomo govorili o spanju, tretjem stebru zdravja.

Do izuma umetne razsvetljave leta 1879 so ljudje spali v povprečju 10 ur. Danes spimo veliko manj. Dobro pa bi bilo, da bi spali vsaj 7 do 9 ur.

Koristi spanja: obnavlja naše telo in nas pomlajuje, krepi imunski sistem, zmanjšuje stres, skrbi, izboljšuje delovanje možganov, zlasti spomin, koncentracijo in ustvarjalnost, zavira razvoj bolezni srca in ožilja, rakava obolenja, diabetes, pretirano debelost, demenco, ima velik vpliv na spomin, saj med spanjem pomembne informacije pretvarjamo iz kratkoročnega v dolgoročni spomin, med spanjem v popolni temi se izloča melatonin, ki še posebno krepi imunski sistem in uničuje rakave celice; pomanjkanje melatonina povzroča slabše izločanje ravnega hormona in napade volčje lakote (melatonin se izloča med 21. in 2. uro; za izločanje potrebuje popolno temo).

Premalo spanja: poveča tveganje za sladkorno bolezen tipa 2, upočasni reakcijski čas, koordinacijo gibov, slabi spomin, slabi spolni nagon, telo hitreje postane plen bolezni.

Kaj kraje dober spanec? Svetloba in hrup, stres in tesnoba, telesne bolečine in alergije, kofein, alkohol, nikotin, povečana prostata, smrčanje.

Ukrepi za dobro spanje: Budilka za odhod v posteljo najkasneje ob 22. uri, kronični bolniki ob 21. uri. Torej odhod v posteljo vsak dan ob isti uri. Veliko gibanja do 3 ure pred spanjem. Popolna zatemnitev sobe, odstraniti moramo vso elektroniko, soba naj bo hladna. Če imamo težave s spanjem, se izogibajmo popoldanskemu počitku (zlasti po 15. uri) Pred spanjem izvajajmo dihalne vaje in meditacijo. Nastavljajmo se soncu preko dneva vsaj za 30 minut. Uživajmo čim manj ogljikovih hidratov in sladkorja. Spimo postrani, da preprečimo smrčanje in spalno apnejo. Oblecimo si udobno pižamo. Za umiritev si privoščimo knjigo, komičen film, toplo kopel, napišimo seznam hvaležnosti, poskrbimo za zatemnitev. Če se ponoči zbudimo, izvedimo dihalne vaje (trebušno dihanje!) in meditirajmo. Opazujmo, kako se trebuh ob vdihu razširi in ob izdihu skrči.

Starejši ljudje potrebujejo enako količino spanja kakor mlajši, le telo tega velikokrat ne zmore. Z ukrepi za dobro spanje bomo količino svojega spanja zagotovo zvečali in s tem okrepili svoje zdravje.

Pa še to: svetlobna onesnaženost je v Sloveniji med največjimi v Evropski uniji, kar zelo slabo vpliva na naše zdravje.

po knjigah dr. Dona Colberta 7 stebrov zdravja in dr. Matthewa Walkerja Zakaj spimo pripravila Mirjam Dovečar, psihologinja

600 let kamnitih portretov v Vipolžah

Briški napis iz leta 1421

V Vipolžah, nad pobočjem ob cesti, ki vodi v Kozano, stoji dvorec, ki se mu pravi »novi grad«. Do leta 1947 je bil v lasti baronov Teuffenbach, ki so v Vipolžah posedovali tudi takrat že dolgo opuščen »stari grad«. Dvorec je zatem postal središče kmetijske zadruge, pozneje pa so ga preuredili v zasebna stanovanja.

Ena izmed dveh kamnitih glav na novem gradu v Vipolžah z napisom iz leta 1421

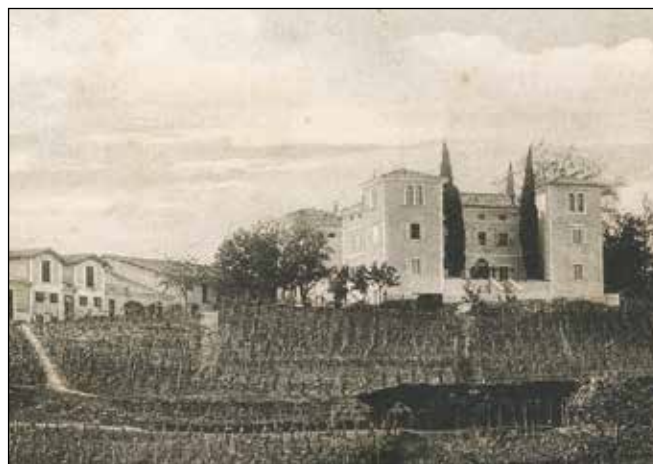
V redkih knjižnih omembah in v splošni predstavi je obveljalo mnenje, da so ga zadnji lastniki Teuffenbachi zgradili šele na začetku 20. stoletja, kar pa ne drži. Takrat je bil le povečan in posodobljen, skupaj z bližnjim gospodarskim poslopjem, ki hrani gradbene elemente iz 17. stoletja. O tem pričujejo katastrske mape, kjer je dvorec z značilnim podkvastim tlorisom označen že leta 1811. Zgrajen je bil torej vsaj v baročnem obdobju, jedro stavbe pa je najbrž še starejše. Na začetku 20. stoletja so mu Teuffenbachi le prizidali vogalne stolpe in razgledno teraso.

Na tej terasi sta ena nasproti druge vzdani dve kamniti plošči, ki imata za Brda izjemen zgodovinski in umetnostni pomen. Izklesani sta iz domačega sivega peščenjaka, v nekoliko okornem reliefu pa predstavljata dve bradati glavi. Ena izmed dveh plošč (mere 77 x 36,5 centimetrov) ima kartušo z napisom, ki je z dletnimi klinastimi utori vklesan v gotski minuskuli. Napis se v latinščini glasi:

»Anno Domini MCCCXXI hoc opus fecit Petrus faber filius Pacrantij«. V prevodu: »V letu Gospodovem 1421 je to delo naredil gradbenik Peter, Pakrancijev sin«.

Gre za najstarejši v kamen vklesan, do danes ohranjen in natančno datiran napis v Brdih. Pri tem je seveda treba izvzeti nekaj redkih kamnitih napisov iz rimskega obdobja, iz časa pred naselitvijo Slovencev v naše kraje, na primer v Šmartnem. Od kod pa izhajata ta dva srednjeveška reliefa, ostaja zaenkrat vprašanje. Na današnje mesto sta bila očitno vzdana po letu 1910, ko so Teuffenbachi dvorcu prizidali nova stranska stolpa. Družinsko izročilo potomcev nekdanjih lastnikov, kamnoseške značilnosti in domači sivi peščenjak govorijo v prid lokalnemu izvoru.

Kdo pa je bil navedeni Peter, Pakrancijev oz. Pankracijev sin? Najbrž premožnejši domačin. Vzdevek »faber« oz. »faver« zveni kot obrtniški naziv, bolj kot priimek: gradbenik ali kovač, morda kamnosek. Na začetku 15. stoletja priimki še niso bili v rabi, razen zelo redkih izjem. Ljudje so se med seboj poznali le po osebnem in očetovem imenu ter po domačem nazi-

»Novi grad« v Vipolžah na razglednici izpred prve svetovne vojne (Arhiv družine Teuffenbach, Meran)

vu. Zaradi razpoznavnosti je v tem primeru naročnik oz. klesar napisne plošče poleg sebe omenil očeta. V doslej znanih arhivskih virih za Brda in širšo goriško okolico se v tem času ne omenja noben Peter, Pankracijev sin. Prav tako ni tega imena zaslediti na drugih zgradbah na Goriškem.

Zanimiva je tudi druga kamnita plošča, ki je delo istega kamnoseka. Nima napisa, predstavlja pa glavo starejšega moža z nagubanim čelom in daljšo, v dvojno ošiljeno brado. Najbrž predstavlja Petrovega očeta Pankracija. Na upodobitvi pa je tehnična posebnost. Usta portreta so namreč drugače oblikovana, v središču ob izdelavi prevrtana. Kaže, da je preko njih šla kovinska cev za vodometa. Podobne kamnite glave so nekoč vzdali prav v vodomete, tako da je iz ust upodobljenega lika preko kovinske cevi curljala voda. Navadno so bili taki vodometi vdeleni v podporni zid ob pobočju, od koder je pritekal vodni izvir oz. studenčnica. Pogosto se je dal naročnik ali klesar na vodometu tudi upodobiti. Kaže, da sta kamniti plošči ostanek srednjeveškega vodometa, morda prav iz Vipolž. Upodobljeni glavi sta dejansko tudi najstarejša ohranjena osebna portreta v naših krajih. Svojevrstna briška znamenitost, letos stara natanko 600 let.

Alessio Stasi

Razstava *Karlo, je pršla pušta!*

Pošta Kojsko od ustanovitve do danes

Ob slovesnosti, ki je obeležila 150. obletnico ustanovitve pošte v Kojskem, je bila na ogled postavljena tudi pregledna razstava z naslovom *Karlo, je pršla pušta!* Naslov ima simboličen pomen, saj je bil Karel Kumar prvi upravnik pošte v Kojskem.

Del razstave obsega pregled delovanja pošte v Kojskem od ustanovitve do danes. Največ podatkov o tem je zbral in že leta 1999 objavil Branko Morenčič, nekoliko dopolnjeno pa so bili podatki prikazani v knjigi ter na razstavi z naslovom Brestje in Kojsko: upravni in kulturni center Brd do 1947, ki je bila pred približno 15 leti postavljena na gradu Dobrovo. Cilj sedanje razstave pa je bil dopolniti prikaz s podatki za zadnjih 50 let. Slednje smo uspeli na podlagi spominov upravnice Majde Marušič, Milene Passoni, del razstave pa je predstavljal filatelistično zbirko Branka Morenčiča, kjer so bile z razglednicami in dopisnicami predstavljene briške vasi ter odtisi njihovih poštnih žigov. Na ogled so bili tudi predmeti in dokumenti povezani s pošto v Kojskem: uniforma in torba Vinka Žgavca, poštni rog Jožefa Zuljana, pečatnik Franca Zuljana ter dokumenti upravnice Ivanke Pahor.

Za prvega poštarja je bil postavljen domačin Karel Kumar, ki je dobro govoril italijansko in nemško, za pismonošo pa Jožef Zuljan

Poštni urad v Kojskem je bil odprt 31. avgusta 1871. Pošta je dobila uradni naziv Quisca. Poštni okoliš je obsegal vasi in zaselke občine Št. Martin-Kojsko: Gonjače, Brestje, Kozano, Gradno, Višnjevik, Imenje, Krasno, Hum, Kojsko, Šmartno, Slavče, Snežatno, Vedrijan, Vrhovlje in Vipolže. Za prvega poštarja je bil postavljen domačin Karel Kumar, ki je dobro govoril italijansko in nemško, za pismonošo pa Jožef Zuljan, ki sta mu od leta 1885 pomagala še sinova Marcelin in Franc. Po spominih Franca Zuljana je bil Karel Kumar »/.../ dober in sposoben človek. Dokončal je osemrazredno latinsko šolo v Gorici, obvladal je več tujih jezikov in se je tudi razumel na zdravniške posle. Zato je bil med

Hiša v Kojskem, kjer je bila pred prvo svetovno vojno pošta, je bila last staršev Franca Kumarja (original last: Željko Kumar).

Poštar Marcelin Zuljan (levi zadaj) in upravnik pošte (desni zadaj) Franc Zuljan (original last: Amelija Skubin).

ljudstvom zelo čislan». Franc Zuljan je pričel očetu pomagati »/.../ pri dostavi že kot 10-letni deček, leta 1880. Ker še ni bil uradno zaposlen, ni prejemal nobene plače. Ljudje so mu prostovoljno dajali po en ali dva solda,« je svoje spomine delil leta 1954.

Organiziranje dostave in odpošiljanja poštne pošiljke je potekalo počasi. Članek, objavljen v časopisu Gorica leta 1902 pravi, da so zaradi neredne dostave trpele katastrske občine Vedrijan, Višnjevik, Krasno in Vrhovlje. Na pobudo in pisne prošnje vedrijanskega vikarja Antona Batagelja na Cesarsko kraljevo poštno ravnateljstvo v Trstu so omenjene vasi dobile vsaka svoj poštni nabiralnik, »/.../ s čemur je prav lepa ugodnost glede oddajanja

Razstava Karlo, je pršla puošta!

Guido Palik (levi) pred avtobusom, ki je razvažal tudi pošto. Fotografija je bila posneta predvidoma leta 1936 (original last: Elvira Markočič).

poštinih listin.» V te vasi je odtlej iz Kojškega pošto redno dostavljal pismonoša Jožef Marinič – Zdarčev iz Vedrijana.

Karla Kumarja je leta 1898 nasledila Ernesta Miheljaka

Karla Kumarja je leta 1898 nasledila Ernesta Miheljaka, ki je upravljala pošto do začetka prve svetovne vojne. Leta 1901 se v Kojškem omenja poštna ekspeditorka Cecilija Koršič. Zaradi dvojezičnega pečata so se občani pritoževali in neuspešno vztrajali, da je Kojško slovenska in ne dvojezična vas. Pod pošto v Kojškem je spadala pomožna pošta v Šmartnem, sicer pa se je poštni okoliš večkrat spreminjal. Ob odprtju pošte v Kozani 28. julija 1898 so v novi poštni okoliš prešle vasi Kozana, Vipolže ter Šmartno z Imenjem, ki pa se je 1. 1. 1899 vrnilo pod Kojško. Podobno je bilo s Humom, ki je bil nekaj časa pod Števerjanom. V začetku so hodili po pošto v Gorico peš ali s konjem, ob prelomu stoletja pa so jo že vozili s kočijo, ki je poleg kočijaža imela še sedež ali dva in prostor za prtljago. Ko so 16. 6. 1899 odprli nov poštni urad v Števerjanu, je ta služil kot »/.../ zveza v poštne omrežju po vsakdanji vojni pošti med Gorico in Kojškim. Iz Gorice je hodila pošta čez Št. Ferjan v Kojško vsaki dan dopoldne ob 11. uri; iz Kojškega pa bo dospevala v Gorico vsaki dan popoldne ob 5 ½.«

Pošta med prvo svetovno vojno ni delovala

Pošta med prvo svetovno vojno ni delovala in tudi stavba, v kateri je bil urad, je bila poškodovana. Pošto so kmalu premestili v hišo na vaški trg pred

cerkvijo. Takoj po končani vojni je vodenje pošte prevzel Janko oziroma Ivan Šfiligoj, pismonoša pa je postal Franc Zuljan Arnejčev, ki je nato julija 1925 postal upravnik. Tedaj je bil kot pismonoša nastavljen njegov sin Karel. Pošto sta raznašala tudi Marcelin Zuljan in njegov sin Jožef. Kasneje je bil kot pismonoša za vasi Šmartno, Imenje, Gonjače, Vedrijan in Vrhovlje nastavljen Jožef Lipicer iz Šmartnega. Do uvedbe avtobusne proge Dobrovo–Gorica leta 1923 so pošto iz Gorice vozili s kolesi. Avtobus je zjutraj odpeljal poštno vrečo v Gorico in popoldne pripeljal novo.

Kot večina vaških pošt med drugo svetovno vojno tudi pošta Kojško ni redno poslovala

Kot večina vaških pošt med drugo svetovno vojno tudi pošta Kojško ni redno poslovala. Upravnik je po potrebi, ali ko je zaradi vojnih razmer bilo to mogoče, odnesel poštne pošiljke v Gorico in tam prevzel druge. V začetku leta 1943 je bil Karel Zuljan vpoklican v italijansko vojsko, zato je pošto raznašala sestra Ema. Zavezniška vojaška uprava (ZVU) je po končani vojni poštno službo dajala v zakup in pošto Kojško je sprejel predvojni upravnik Franc Zuljan. Tedaj sta v Brdih poslovali samo pošti Kojško in Kozana. Pošta Kojško je prevzela dostavo pošte še v vaseh spodnjih Brd od Zalega Brega in Dobrovega tja do Neblega in Golega Brda, Kožbane in Višnjevika. Svoje prostore je imela v hiši upravnika Franca oziroma Karla Zuljana oziroma po domače pri *Arnajčevih*. Eden od poštarjev je bil tudi Jožef Zuljan *Marku*. Po upokojitvi Franca Zuljana leta 1948 se je pošta preselila na vaški trg v današnjo hišo št. 54, kasneje pa k Pahorjevim.

Z novo državno mejo 15. septembra 1947 se je povečal poštni okoliš pošte Kojško

Nova državna meja je 15. septembra 1947 presekala dotedanjo glavno prometnico do Solkana preko Števerjana, ki je ostal v Italiji. Pošta za Brda je prišla z vlakom do Plavi in nato preko Vrhovelj proti Dobrovemu. Z novo mejo se je povečal poštni okoliš pošte Kojško, saj sta Gornje in Dolnje Cerovo, ki sta prej spadala pod pošto Števerjan, sedaj prešla pod pošto Kojško. Pod pošto Kojško je vse do ponovnega odprtja pošte Dobrovo 1. maja 1948 še vedno spadal tudi del tega okoliša. Tedaj je bila ukinjena pošta Kozana in pod okoliš pošte Kojško sta prišli Kozana in Martinjak. Pomen pošte Kojško je bil v tistem času nedvomno velik, na kar nakazu-

Razstava *Karlo, je pršla puošta!*

je tudi to, da je ta pošta dobila telefon že 25. maja 1948. Franc Zuljan je bil njen upravnik do upokojitve leta 1948, ko je bila za upravnika nameščena Danica Marušič. Pošto je do upokojitve začel raznašati tudi njen mož Aleksander Marušič. Danica Marušič je začela kot vezistka pri IX. korpusu in po vojni je dobila prvo delovno mesto v Črničah, nato v novogoriški ročni centrali in slednjič v Kojskem.

Po upokojitvi Danice Marušič leta 1969 je mesto upravnice prevzela Ivanka Pahor

Po upokojitvi Danice Marušič leta 1969 je mesto upravnice prevzela Ivanka Pahor. Pomen pošte v Kojskem je glede na izvedeni promet počasi padal, zato tudi Ivanka Pahor ni dobila nobene sodelavke. Pošta na Dobrovem je pridobivala svoj pomen. Leta 1975 je bilo glede na promet in PTT dohodke Dobrovo razvrščeno v (višji) IV. razred, Kojsko pa v V. V tem času se je kot pismonoša zaposlil Vincenc – Vinko Žgavc. Vinko je bil sprva zaposlen na cestnem podjetju in je v časopisu videl oglas za nova delovna mesta pismonoš. Ne da bi komu povedal, je oddal prošnjo za delovno mesto in bil sprejet. Prosto je bilo le še mesto v Kojskem. Inšpektor, ki ga je sprejel, mu je rekel: »Če boste spoznali ljudi in ljudje vas, boste tu ostali.« Ko je 20. maja 1964 začel delati v Kojskem, je bila pošta v Pahorjevi hiši. Že isti dan je raznašal pošto v Gornje in Dolnje Cerovo. Uvajal ga je Karel Zuljan. Zaradi obsežnega teritorija so pošto v posamezno vas nosili vsak drugi dan. Enkrat v spodnji del okoliš (Podsobotin, Snežatno, Hum, Gornje in Dolnje Cerovo), drugič pa v gornji del (Šmartno, Gonjače, Vedrijan, Vrhovlje). Prostori pošte so bili neustrezní in po potresu je bila kmalu naprodaj Dikva hiša. Na delavskem svetu pošte so hoteli sprva kupiti celo stavbo, nato pa so sklenili, da kupijo le prostor za storitve. Tako je leta 1978 pismonoša Vincenc kupil del stavbe za stanovanje, posebej pa so bili urejeni tudi prostori poštne urada. Vinko se ob sprejemu službe v Kojskem sploh ni spraševal, kje bo stanoval. Tako je imel sobo ali stanovanje na več krajih v Kojskem. Sprva so ga pod streho vzeli Pahorjevi, nato se je preselil v Taminčevo hišo, od tam v Fajbanovo in nazadnje je do nakupa lastne hiše bival v sobici na Starčevi štali na Šteharšču. Vinko Žgavc je povedal, da je bila njegova služba naporna, vendar mu je bila pisana na kožo in jo je z veseljem opravljal. Težje od poletne pripeke mu je bila večdnevna poledica pozimi, ko je moral težko obložen voziti po pomrznjenih klancih. Po nekaj letih si je zaradi majhne plače hotel poiskati drugo službo, vendar

Poštni rog je uporabljal Jožef Zuljan, ki je raznašal pošto od leta 1871 do leta 1905. Takrat ga je nadomestil sin Franc, ki je bil po letu 1925 upravnik pošte (last Karla Božič). Poštni rog je lahko uporabljala le pooblaščen oseba. Na poziv poštne roga so se morala vsa vozila umakniti. Predpisani so bili tudi poštni signali, s katerimi so pred poštnimi postajami naznanjali pomembnost vožnje.

ga je upravnica Danica pregovorila, da je potrpel in počakal na »boljše čase«. Upokojil se je 1. aprila 1991. A tudi to ni potekalo ravno gladko. Pismonoša Bruno je imel nogo v mavcu in je bil na bolniškem dopustu. Iz vodstva v Novi Gorici so med drugim tudi zato hoteli zapreti pošto v Kojskem. Vincenc je kljub upokojitvi še dva tedna raznašal pošto in s tem pripomogel, da poštne urada v Kojskem niso zaprli.

Poleg poštne službe so delovali tudi kot izpostava Poštne hranilnice Beograd

Milena Passoni iz Kojskega je ob obiskovanju srednje strokovne PTT šole opravljala prakso v Kojskem. V Kojskem ni nikoli redno delala, je pa veliko nadomeščala. Spominja se, da je bil prostor v Pahorjevi hiši skromno opremljen. Bili sta dve pisalni mizi, glavna blagajna ter posebej zaprta telefonska govorilnica. Za pismonoši je bil ločen prostor z dvema mizama za razdeljevanje pošte. Poleg poštne službe so delovali tudi kot izpostava Poštne hranilnice Beograd. Denarja ni bilo v izobilju, nekaj ga je bilo v blagajni, večje dvige pa so ljudje najavljali dan prej. Denar je prihajal preko SDK v zapečatenih vrečkah. Pripeljal jih je poštni furgon, popoldne pa so oddali pošto in denar na avtobus v posebnih vrečah s plombo. Poleg tega so prodajali srečke za Jugoslovansko loterijo. V Kojskem je bilo takrat veliko prometa, več kot dovolj za dve uslužbenki. Kot pripravnica je Milena najprej opazovala Danico in Ivanko pri delu. Sicer so imeli že v šoli trikrat tedensko uro poslovanja. Sprva je pod nad-

Razstava Karlo, je pršla puošta!

zorom sprejemala pakete. V drugem letniku je v Kojskem opravljala dva tedna prakse, dva tedna pa na Dobrovem. Tu je bila večja pošta in več dela. Na Dobrovem so imeli med drugim tudi registracijo vozil. Takrat niso imeli računskih strojev. Pokojnine so morali najprej ročno vpisati in jih seštetiti. V Kojskem ni nikoli redno delala, je pa veliko nadomeščala. Ko je promet upadel, je bila Ivanka premeščena na Dobrovo. Ko se je leta 1969 Danica upokojila, je Ivanka prišla v Kojsko, Milena pa je dobila stalno mesto na Dobrovem. Leta 1978 se je zaposlila na računovodstvu na takratni Osnovni šoli BBO Dobrovo. Delo na pošti v Kojskem je bilo prijetno, saj so se vsi lepo razumeli. Kljub skromnim pogojem, je vladalo prijateljsko vzdušje, h kateremu so vsi prispevali. Pozimi so se ogrevali z majhno pečko. Čeprav so začeli delati ob 7. uri, je Milena, ko je nadomeščala v Kojskem, vstala in šla zakurit že ob 6. uri, da se je prostor nekoliko segrel. Drva so jim pripeljali v barako zadaj. Za drva sta navadno skrbela pismonoši, včasih pa tudi uslužbenke. Prostore so čistili sami, saj ni bilo zaposlene nobene čistilke.

Ivanka Pahor se je upokojila leta 1978 in njeno mesto je zasedla Majda Marušič, ki je urad vodila do upokojitve leta 2008

Ivanka Pahor se je upokojila leta 1978 in njeno mesto je zasedla Majda Marušič, ki je urad vodila do upokojitve leta 2008. Urad je kljub obilici dela pokrivala sama. Le v času njene odsotnosti so ji uredili nadomeščanje in občasno pomoč. Tudi sami prostori in inventar niso omogočali, da bi istočasno delali dve osebi, saj ni bilo niti dodatne delovne mize. Pošto sta raznašala Vincenc Žgavc ter Bruno Fikfak. Za polovični delovni čas so pošiljali še poštarja z urada na Dobrovem, ki je pokrival Vedrijan. Pošto jim je iz Nove Gorice dostavljal avtobus na progi, ki je potekala od Vrhovelj proti Dobrovemu, zato so morali vsak dan oddajati in sprejemati poštne vreče v Gonjačah. Šele z uvedbo redne avtobusne linije iz Nove Gorice preko Kojskega jim je avtobus pripeljal pošto praktično do vrat. To se je zgodilo po odprtju ceste čez Sabotin leta 1985.

Obdobje osamosvajanja je za organizacijo in osamosvojitve poštne dejavnosti v Sloveniji potekalo zelo burno. Dokončno so se mednarodni dogovori, dogovori o ločevanju od Skupnosti JPTT in vključevanje v svetovni poštni sistem končali šele 5. 11. 1992. Z novim zakonom o Pošti Slovenije, ki je bil sprejet 25. 11. 1994, je bila Pošta Slovenije

Delavska knjižnica Ivanke Čuk poročene Pahor, sprva pomožne uslužbenke, nato pa upravnice pošte v Kojskem (last Magda Rusjan).

ločena od Telekomunikacij in 1. 1. 1995 je bilo ustanovljeno ločeno podjetje Telekom Slovenije. Po upokojitvi Majde Marušič je za upravnico prišla Majda Šturm, sedaj Stubej (2008–2014), ki je bila predstavljena v poslovalnico Kromberk–Nova Gorica. Kojščani so jo zelo lepo sprejeli in kmalu se je počutila kot doma. Pošta je imela deljen urnik in čas, ko je bil urad zaprt, je pogosto preživela v družbi prijateljev na vaškem trgu. Na to obdobje jo vežejo lepi spomini. Za njo je pošto v Kojskem vodila Fatima Peršolja (2014–2016), današnja upravnica poštne urada na Dobrovem. Po njenem odhodu na Dobrovo so jo do 1. 12. 2017 nadomeščale razne uslužbenke, zlasti Ksenija Samokec.

Poštarja Vinka Žgavca je leta 1991 zamenjal Marijan Marinič, tega pa leta 1998 Marijan Debenjak. Marijana Debenjaka pa je nadomestil Sebastjan Koncut (2002–2015). Poštarja Bruna Fikfaka pa je zamenjal Damijan Semenič (2009–2015). Damijan Semenič je pokrival raznašanje pošte v krajih Snežatno, Hum, Podsabotin, Gornje in Dolnje Cerovo in Vrhovlje. Ker je imel na uporabo avtomobil je raznašal tudi pakete pa po celem okolišu. Sebastjan Koncut je imel na uporabo motor in je raznašal pošto v krajih Kojsko, Brestje, Gonjače, Šmartno, Imenje, Vedrijan. Nekaj časa so imeli polovično zaposlenega, ki je prihajal z Dobrovega in pokrival paketno dostavo ter pošto na Vrhovlje ali Vedrijan. To je bil od 1990 dalje navadno Herij Prinčič Zuljan. Leta 2015 so bili vsi poštarji prestavljeni pod upravo pošte na Dobrovem.

Decembra 2017 je bila pošta v Kojskem preoblikovana v pogodbeno pošto in začela delovati v prostorih Agrarije, 1. 6. 2021 pa so koncesijsko dejav-

Razstava Karlo, je pršla puošta!

Dr. Peter Gašperšič, minister za infrastrukturo na obisku.

nost prevzeli v Enomarketu in tja preselili tudi poslovanje. Nekoč so ljudje menili, da mora vas nujno imeti šolo, pošto, cerkev, trgovino in gostilno. To so bili kraji, kjer so se ljudje srečali in se družili. Centralizacija dejavnosti prinaša zlasti starejšim, ki nimajo prevoza, velik izziv. Lepo pa je videti, da povezanost na vasi, pod vaškimi lipami in kostanji, v vaških domovih in ob posebnih, prazničnih priložnostih še vedno živi.

Na koncu bi se želela zahvaliti vsem, ki so kakorkoli prispevali gradivo in spomine za razstavo: Karli Božič, Gabrijeli Corn, Marijanu Debenjaku, Darji Jug, Sebastjanu Koncutu, Milošu Kumarju, Elviri Markočič, Marijanu Mariniču, Majdi Marušič, Magdi Rusjan, Dolores Mavrič, Ivanki Pahor, Mileni Passoni, Fatimi Peršolja, Damijanu Semeniču, Ameliji Skubin, Majdi Stubej, Heriju P. Zuljanu in Vincencu Žgavcu. Posebna zahvala tudi ZTKMŠ Brda, ki je finančno podprl oblikovanje in tisk razstave ter njeno postavitve: Tini Novak Samec ter Nataši Gregorič za logistično in organizacijsko pomoč ter pomoč pri oblikovanju prostora razstave.

Tanja Gomiršek,
Goriški muzej

Likovno društvo Dablo je počastilo 150-letnico pošte v Kojsem z umetniškimi znamkami.

Roženca v Medani

Od starih k novim običajem Marijinega praznika

V Brdih je skoraj na vsakem gričku cerkev, ki ima svojega zavetnika. Cerkev v Medani je posvečena Mariji, zato je največji praznik v vasi ravno Marijino vnebovzetje ali Roženca. Nanj me vežejo prijetni spomini.

15. avgust je tako za medansko faro že od nekdaj velik praznik, ki je vedno zahteval dobro organizacijo in priprave.

Osrednja slovesnost je procesija, na kateri iz cerkve mladi fantje nesejo Marijin kip, moški pa cerkvene zastave in križ. Ob kipu fante spremljajo dekleta z belo gladiolo v rokah. Vzdušje med sodelujočimi je eterično, saj vsi svoje vloge jemljejo resno in si to štejejo v čast.

Po pripovedovanju mojih staršev Marijinega kipa niso mogli nesti v redkih primerih. Spominim se, ko je pred leti ostal pred oltarjem. Razlog je bila močna nevihta z dežjem. Med mašo je tudi zmanjkalo elektrike, tako da je bila cerkev v temi. V primerih, ko kipa ne nesejo iz cerkve, se vaščani počutijo kot neke vrste poraženci.

Moje osebno doživljanje Rožence je povezano z več opravili oziroma pripravami nanjo.

V dneh pred praznikom smo mami pomagali temeljito počistiti hišo. Tata je pometel in pospravil dvorišče.

Na Roženca so nas vedno obiskali sorodniki iz Ljubljane. Da prihajajo obiskovalci od daleč in blizu, velja še danes, še posebej velja to za krajane, ki so se odselili. Potrebno je bilo skuhati kosilo za vse. Za to je poskrbela mama. Včasih ji je pri tem pomagala sorodnica Zofka. Po procesiji in zaključku maše je bila navada, da se je še malo postalo na placu, poklepetalo ter v bližnji gostilni kaj spilo.

Le za Roženca smo otroci pili oboževano pijačo pašareto. Bila mi je neznansko dobra. Vem, da na Ajdovskem še vedno nekdo izdeluje to pijačo. Ne vem pa, ali bi mi bil okus še vedno tako dober kot takrat.

Vrnili smo se domov, kjer smo se še naprej družili. Ob prihodu smo jedli hladno lubenico. Po domače 'nangur'. Za lubenico je vedno skrbel tata. Na petek pred Roženca je kupil največjo lubenico, kar

so jo premogli na placu v Krminu. Shranil jo je v hladno klet. Dan pred Roženca pa še v mrzlo vodo. Vsi smo se je s tekom lotili.

V povezavi z Roženca se spominim tudi, da je veljalo nenapisano pravilo, da smo morali biti na Roženca doma. Zato se je zelo pazilo, da se ni šlo v tistem času na dopust oziroma, da si se domov vrnil do Rožence. Nekega poletja z možem nisva mogla uskladiti dopusta in smo bili 15. avgusta na morju. Kako težko mi je bilo povedati mami, da nas ne bo.

To so bili običaji, ki sedaj izginjajo in nastajajo novi. Tako kot je, je prav, saj življenje teče dalje.

V zadnjih letih je organizacijo druženja po maši in končani procesiji, ko zaključek cerkvenega praznovanja oznanijo zvonovi, prevzelo zelo aktivno društvo To je Medana.

V društvu so poskrbeli za odlično gostinsko ponudbo, v kateri ni manjkalo dobre hrane in pijače, slaščic in nepogrešljive lubenice. Za pijačo je poskrbelo kar 17 vinarjev iz KS Medana s ponudbo kar 31 vrst vina. Trud je bil gotovo poplačan, saj je plac zavzela velika množica zadovoljnih obiskovalcev.

Mariza Prinčič

Praznovanje svete Ane v Vedrijanu

Umetniški večer s slovensko himno

Letošnje tradicionalno praznovanje svete Ane v Vedrijanu je s čudovitimi zvoki violine in žametnim glasom sopranistke Lide Straathof popestrila skupina The Bel Dutch ensemble.

Po sveti maši in procesiji smo se vaščani in gostje zbrali pred cerkvijo, izjemno lokacijo na prelepi razgledni točki sredi Brd. Člani skupine, profesionalni glasbeniki, so nas z glasbo, plesom in igrivim muzikalom popeljali skozi celoten repertoar, katerega del je bila tudi prav za ta dan na novo izpiljena skladba the Hymn of Sancta Anna.

Nastopajoči so zaključili umetniški večer s slovensko himno, ki je odmevala po celi vasi, saj smo se glasbenikom pridružili tudi vaščani in ostali obiskovalci.

Veselo in sproščeno druženje se je nadaljevalo pozno v noč ob zvoku harmonike, dobri hrani, pa tudi briška kapljica ni manjkala.

Vaščani se veselimo novih prihajajočih dogodkov, ki s skupnimi močmi in sodelovanjem vseh postanejo nepozabni.

Mark Jakin

Društvo upokojencev Dobrovo

Srečanje upokojencev

V času epidemije med upokojenci ni bilo srečanj in izletov, vendar smo člani upravnega odbora vseeno skrbeli za drobne pozornosti. Tako smo vsem našim članom poslali novoletne čestitke, članicam tudi ob osmem marcu, skrbimo pa tudi za voščila vsem našim jubilarantom z okroglo obletnico.

V času korona krize smo se iz prejšnje pisarne preselili v novo, še večjo, ki je v občinski stavbi

v tretjem nadstropju, tako da sedaj skrbimo še za športno aktivnost. Hvala, da ste nam pomagali in nas razumeli.

Zadnjo sončno avgustovsko soboto pa smo se člani društva končno srečali na pikniku. Zbrali smo se v zelo velikem številu, saj smo komaj čakali, kdaj nam bo uspelo se spet povesečiti, poklepetati in se nasmejati. Lepo je bilo videti toliko srečnih in nasmejanih obrazov. Ob odlični hrani in pijači veselja in klepeta kar ni bilo konec. Želimo si in upamo samo, da se bomo lahko kmalu odpeljali na kak zanimiv izlet in se čim prej vrnili v dobre zdrave čase. Tako bo tudi naša jesen življenja lahko lepa, topla in barvita.

Anica Sirk

S harmoniko po Goriških brdih

Deveti glasbeni projekt *S harmoniko po Goriških brdih* se je pričel na zadnjo avgustovsko soboto pri naravnem mostu Krčnik. Takoj zjutraj so nas prebudile lepote naše čudovite Slovenije, zato smo pot nadaljevali še bolj srečni in veseli.

Po slabi uri hoje smo obiskali družinsko kmetijo Čarga, kjer nas je družina Erzetič sprejela z njihovim vrhunskim vinom in domačo kulinariko. Ob zaigranih vižah smo se dobro ogreli. Proti vasi Nozno smo podkrepili z dobro kapljico in domačimi dobrotami odšli z veliko energije, ki smo jo za celodnevno igranje in potepanje po prelepih Brdih še kako potrebovali. Ustavili smo se pri družini Blažič, kjer smo si ogledali edinstvene starodobnike in pot nadaljevali proti vasi Slapnik, kjer je verjetno prvič zaigralo toliko harmonik in zaplesalo toliko plesalcev. Bilo je že pozno popoldne, zato smo morali naprej, do Korade, kjer smo prenočili. S Planinskim društvom Brda, njihovo predsednico Ivo, vodjo vodnikov Borisom in ostalimi planinci ter našimi udeleženci smo peli in plesali iz srca ter od neizmerne veselja, da smo skupaj.

Zjutraj smo hitro pozajtrkovali, saj nas je čakal koncert na Gradu Dobrovo skupaj z domačim Kvintetom Kvartin in Klapo Karatel.

V nedeljo se je na čudovit način prepletala domača pesem v

zvokih učenk in učencev naše šole in petja ubranih glasov domačinov. A nismo se smeli predolgo zadržati, skupaj s Kvintetom Kvartin smo odšli na ogled Kleti Brda. Tam nas je pričakal župan Franc Mužič, ki je poskrbel, da je Simon Bučar s svojimi prijatelji, kar preko 60 jih je bilo letos, odnesel domov penečo rebulo. Ta ni bila ravno lahka za na pot, zato smo za steklenico naročili poseben prevoz. Po ogledu Kleti Brda sta sledila obisk razglednega stolpa Gonjače in nastop s še več glasbeniki v vasi Šmartno. Gostišče Turn je poskrbelo za lep ambient, ki smo ga harmonikarice, harmonikarji, kitarista in baritonist Glasbene šole Bučar ter naši gostje, har-

monikarji Andreja Plesničarja, še dodatno popestrili. Za konec smo vsi vključeni v že deveti projekt Glasbene šole Bučar *S harmoniko po Goriških brdih* skupaj nazdravili v Kojskem, kjer so nas domačini ponovno lepo sprejeli. Projekt je bil edinstven, čustven, predvsem poln slovenskih pesmi.

Vodja Glasbene šole Bučar Simon Bučar pa nam je ob zaključku zaupal: »Stara prijateljstva smo poglobili, nova na najlepši možen način začeli, igrali smo skupaj in peli, z ljubeznijo in vsem srcem do krajev in ljudi, kjer smo bili. Hvala Brici, še en zadnji avgustovski vikend ima posebno mesto v naših srcih.«

Glasbena šola Bučar

Mladinski svet Brda

Mladi, tle smo!

En lep pozdrav, naši dragi mladi Brici in Brike, pa tudi vsi ostali, ki berete ta članek. Danes se v Briškemu časniku pojavljamo že četrtrič in z gotovostjo se bomo še pojavljali. Mladinski svet Brda tako kot nekatere mladinske organizacije skupaj s polno paro delujemo, da bi izboljšali našo občino ter olajšali življenja vsem Bricem in Brikam. Torej, kaj je novega?

Na Dobrovem smo ob pomoči Občine Brda, ki je zagotovila sredstva, ter Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda postavili prvi Printbox. Namen te naprave je omogočiti tiskanje ter kopiranje dokumentov vsem prebivalcem občine. Tisti, ki z uporabo naprave niste seznanjeni, ali se želite seznaniti, ne skrbite. Tam bomo za vas, dostopni na telefonski številki, ki je nalepljena na Printboxu, ali preko socialnih omrežij, kot je facebook, in elektronskem naslovu mladinskisvetbrda@gmail.com. Vsak petek popoldne in soboto dopoldne pa bomo prisotni tudi na sami lokaciji, torej v stavbi občine. Naj postane vaše kopiranje zabavnejše in enostavnejše!

Prav tako gre omeniti tudi delovanje naših članov na področju povezovanja z ostalimi mladinskimi organizacijami po Sloveniji ter širom Evrope, katerih izkušnje in znanje bomo lahko nekoč uporabili. V naslednji številki časopisa Briški časnik bomo govorili o tem, kaj smo na Poljskem izvedeli in kako bomo to skušali aplicirati v Brda.

Kmalu bo Mladinski svet nastopil tudi na sejah vaških skupnosti, kjer bomo poskušali vsem predstaviti našo vlogo, želje in cilje. Izpustili ne bomo niti mladinskih društev, ki so bila prva na našem seznamu, a smo zaradi okoliščin srečanja prestavili. Želimo vas videti vse, ko bo napočil čas za snidenje.

Zelo smo hvaležni in pozitivno presenečeni nad podporo in zanimanjem mladih za naše delovanje. Brez vas ne obstajamo! Obljublamo vam, da se bomo potrudili in poskušali izboljšati življenja vsem. Sploh na področju stanovanje politike, ki predstavlja problem, prevoza znotraj Brd, ter kulturno – zabavnega življenja. Hvala vam!

Mladinski svet Brda

Vila Vipolže

Briški priimki

Vsakdo si v življenju prej ali slej postavi vprašanje: »Kaj pomeni moj priimek, od kod izvira moj rod?« Izvor priimkov je večkrat zavrt v tančico skrivnosti daljnih časov.

Po pogovorih s prijateljem, zgodovinarjem Alessiom Stasijem smo člani Mladinskega društva Hum stopili skupaj ter s pomočjo briške mladine priredili kulturni dogodek: predavanje o briških priimkih, ki je potekalo v Vili Vipolže 15. julija pod okriljem Občine Brda in Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda.

Župan Franc Mužič je v uvodnem pozdravu poudaril, kako je pomembno, da spoznavamo svojo preteklost in navdušeno pohvalil zavzeto sodelovanje mladih ob kulturnem dogodku. Predavatelj prof. Alessio Stasi iz Gorice ima po materini strani briške korenine in že dolgo let raziskuje preteklost Brd. Po poklicu je duhovnik, notar goriške nadškofije in stolni vikar v Gorici, v Rimu pa se je pred leti specializiral tudi iz zgodovine in cerkvene umetnosti. Poučeval je grščino in latinščino na državni gimnaziji v Gorici, danes pa je docent cerkvene zgodovine na teološki fakulteti v Vidmu in Veroni. Veliko objavlja s področja zgodovine v slovenščini in italijanščini. V pogovoru z njim je takoj zaznati, da svoje raziskovanje stvarno utemeljuje na arhivskem in terenskem delu. »Pri razlaganju izvora priimkov so najpomembnejši vir matični registri, davkarske in zemljiške knjige ter drugo arhivsko gradivo. Pomembno je tudi starejše ljudsko izročilo. Novejše razlage pa so v naših časih pogosto fantazijske, eksotične ali prirejene po nezanesljivih, internetnih podatkih,« je poudaril na začetku. Ob predavanju je potekala tudi projekcija še neznanih arhivskih dokumentov.

Priimki so se v naših krajih ustalili v poznem srednjem veku, nekako pred letom 1500

»Priimki so se v naših krajih ustalili v poznem srednjem veku, nekako pred letom 1500,« je razložil. »Prej so uporabljali le imena in vzdevke, iz katerih so potem nastali priimki. V Brdih so najpogostejši priimki, ki so se razvili iz imena očeta oziroma skupnega prednika, s strokovnim izrazom

Briški priimki

patronimiki. Simčič in Prinčič, ki sodita med najbolj številčne briške priimke, sta patronimika: izhajata namreč iz imen Simon in Primož. Hrvaški različici Simčič in Prinčič nikakor ne dokazujeta, da briška priimka izhajata s Hrvaške. V širnem slovanskem svetu od Baltika do Balkana je veliko priimkov, ki so si med seboj enaki ali podobni, kar pa ne pomeni, da izvirajo iz istega kraja. Naj za vse velja najpogostejši slovenski priimek Novak, ki je razširjen v vsem slovanskem svetu od Poljske do Hrvaške, nima pa enotnega izvora. V Brdih je za več priimkov obveljala zmotna predstava, češ da izhajajo z Balkana. Na Krasu so taki primeri sicer pogosti, v Brdih pa sploh ne, saj je tu bilo priseljevanje z Balkana dokaj redek pojav. Tak primer je priimek Bizjak, ki je označeval priseljenca v begu pred Turki. Več briških patronimikov je povezanih s primesmi furlanskega jezika v briškem narečju. To so priimki s končnico -in, -an in -ut, npr: Gašparin (iz imena Gašper), Mikulin (Mihael), Zorzut (Zorz, Jurij), Koncut (Kancijan), Zuljan (Julijan). Za Brda so značilni tudi priimki, ki imajo v osnovi furlansko ime, obrazilo pa je slovensko, npr. Jakončič (Jakum, Jakob). V zadnjih časih so se v Brdih razširile zmotne razlage priimkov, npr. Kumar, ki ga nekateri povezujejo s pridelovalcem kumar, spet drugi pa z enako zvanečim indijskim priimkom. Indijski izvor ne pride v poštev, povezava s kumarami pa je tudi nemožna, saj se v Brdih kumari pravi 'kudumar', se je nasmehnil predavatelj in razložil, da je Kumar inačica priimka Humar iz oznake za človeka, ki je bival na holmu, manjšem griču, kakor se imenuje tudi naselje Hum.

Najstarejši izpričani briški priimek je Školaris iz Vipolž

Vprašali smo ga, kateri je najstarejši izpričani briški priimek. »To je Školaris iz Vipolž, prava izjema za celoten slovenski prostor, saj se omenja 200 let pred ostalimi priimki, v listini iz leta 1274 v videmskem državnem arhivu, kjer se navaja duhovnik Voltiša Školaris, sin Ulrika iz Vipolž. Za

Brda so značilni tudi priimki nekaterih domačih plemiških rodbin, npr. Zaletel in Župančič iz Biljane, Golob iz Šmartnega, Fabricijo iz Boršta, Urbančič iz Brestja. Precej razširjen je priimek Reja, ki se v plemiški inačici iz Kozane zapisuje Reya. Ni pa španskega izvora, kakor mnogi trdijo, ampak izhaja iz Martinjaka in se je prvotno glasil Dreja, ki je pomanjševalnica imena Andrej. V Brdih je spričo rodovitnosti zemlje in delavnosti prebivalstva, za razliko od sosednjih področij, bilo precej posestniških družin, čeprav je bila tudi tu prisotna revščina, 'mižerija', kakor se je nekoč reklo,« je pristavil.

Dvorana v Vili Vipolže je bila polna pozornih poslušalcev, med temi mnogo mladih. Ob koncu, ko je predavatelj odgovoril na številna vprašanja, je na odprtem sledila pogostitev ob glasbi. Mlada vinarja s kmetij Aleksander in Moro sta poskrbela za prijetno vzdušje v toplem poletnem večeru. Poseben uspeh dogodka je bilo medgeneracijsko povezovanje, druženje med mlajšimi in starejšimi. Mnogi so izrazili željo, da bi tak večer ponovili. Sklenili smo, da bomo s predavateljem, ki je s svojo strokovnostjo, pa tudi z domačnostjo navdušil poslušalce, priredili še kak kulturni dogodek v Brdih.

**Dominik Rusjan,
Mladinsko društvo Hum**

46. Trka na prstenac

Na obisku v pobrateni občini Barban

Vsi, ki se radi potepate po hrvaški Istri, ste zagotovo kdaj naleteli na kraj Barban. To je majhno slikovito naselje 28 kilometrov severozahodno od Pulja oziroma lučaj oddaljeno od mesteca

Labin. Barban in istoimenska občina je že vrsto let pobratena z Občino Brda. Vsako leto nas v avgustu župan Dalibor Paus povabi na tradicionalno *Trko na prstenac*.

Dogodek je za Občino Barban izrednega pomena, saj ne predstavlja le ohranjanja kulturne dediščine, ampak je zelo odmeven po vsej državi, saj je pokrovitelj dogodka predsednik Republike Hrvaške. Dogodek se v celoti predvaja na nacionalni televiziji, saj ima zelo velik pomen za lokalno prebivalstvo, predvsem s turističnega vidika.

Kaj sploh Trka na prstenac je? Prvi zapisi o igri segajo v leto 1696 in tu na svoj račun pridejo ljubitelji vitezov, konj in športa. Gre za viteško igro, katere cilj je, da konjenik v 12 sekundah s polnim galopom preteče 150 metrov dolgo progo in s kopjem zadene v obroč. Pa da ne bi mislili, da je to obroč s premerom pol metra. Meri le 15 do 20 centimetrov.

Vse se odvija pod budnim očesom kamere, ki konjeniku sledi čez celotno progo. V trenutku, ko zadene obroč, se pred občinstvom na velikem ekranu v počasnem posnetku prikaže zadetek. Letos se je 16 konjenikov potegovalo za laskavi naslov zmagovalca, ki poleg slave prinese tudi zajetno denarno nagrado, kar 30.000 hrvaških kun (4000 evrov). Po treh krogih si je zmagovalno lovoriko nadel 34-letni Luka Kancelar na konju Furia Pipi. Za ta naslov se je boril celih deset let.

Vse skupaj se je zaključilo z večerjo, ki smo se je udeležili le povabljeni. Pohvaliti moramo organizatorje dogodka, ki so skrbno nadzirali potek in upoštevanje epidemiološke situacije.

Na večerji smo pokramljali tudi s predstavnikom občine Matulji Slobodanom Juračićom, ki se je z veseljem spominjal obiskov v briški občini.

Lepo je čutiti povezanost med pobratenimi občinami, ki se kljub epidemiji ni niti malo zmanjšala. Ob koncu smo si segli v roke z željo, da bi ostali zdravi in da bi se kmalu ponovno videli, najprej v Matuljih (za pusta) in potem v Brdih na Prazniku češenj.

Besedilo in fotografija:
Silvestra Elen Brašnić Saffigna

Gornje Cerovo

90-letnica Marija Prinčič - Desa

Življenje je kot reka, ki ob izviru bučno vzkipi, dokler je mlada brzi čez soteske, potem pa se umiri ter napolni morja in oceane. Tako je teklo Desinih 90 let. Vsaka kaplja v tem toku časa je dragocena. Vsaka je napojila zemljo, da je rodila nove sadove.

Naši noni Desi voščimo ob 90. jubileju še na mnoga leta in veliko lepih trenutkov s pravnuki.

Vsi tvoji

Radio Robin: od Bovca do Brd, Krasa, Vipave

Robinovci so povezali Goriško

»Povezujemo Goriško« - pod tem sloganom so se Robinovci podali na pot od Bovca do Brd, Krasa, Vipave ter v sliki in besedi dobesedno povezali Goriško. V sedmih dneh so gostili preko 60 zanimivih sogovornikov, glasbenih gostov, plesnih in drugih skupin, ki krojijo življenje v posameznem kraju. Preživeli so sedem intenzivnih dni z mobilnim studiem na terenu in tudi letos niso pozabili na dobrodelnost. Na ta simboličen način so povezali tri turistične destinacije: Dolino Soče, Goriška brda in Novo Gorico z Vipavsko dolino.

Trio Srebroi

Če poslušalci ne morejo na Robinovo zabavo, jim mi zabavo pripeljemo domov,« je bilo večkrat slišati iz ust radijskih voditeljev, ki so radijski program oddajali v živo iz posameznih krajev.

Ustavili so se tudi na Dobrovem v Brdih, kjer so kavo na vse zgodaj zjutraj kuhale briške žene. Tudi brez peciva ni šlo. Vinar Stojan Ščurek, trio Srebroi, učenci OŠ Dobrovo, direktorica ZTKMŠ Brda Tina Novak Samec in briški župan Franc Mužič so odtisnili pečat zabavnega in sproščenega vzdušja.

Vzdušje je bilo enkratno, sogovorniki iskrivi, poslušalci navdušeni. Najbolj pa je bila navdušena družina s Krasa, ki so ji uspeli s pomočjo številnih dobrotnikov nameniti preko 5.500 evrov, oglasila pa so se tudi podjetja, ki bodo družini nabavili otroške spalnice. Glavna atrakcija dobrodelnosti je bil lastnoročno podpisan dres enega najboljših slovenskih košarkarjev Luke Dončiča oziroma licitacija dresa. Dobrodelno akcijo so Robinovci izpeljali skupaj s Fundacijo Vrabček upanja.

Meri Strehar, dolgoletna referentka in matičarka

Etični kodeks je najpomembnejši

Dolgoletna referentka Krajevnega urada Dobrovo Meri Strehar je novembra lani odšla v pokoj. Z njo smo se pogovarjali o tem, kako se je delo na krajevnem uradu tekom let spreminjalo skladno s sistemskimi spremembami in digitalizacijo sistemov.

Krajevni urad Dobrovo spada pod Upravno enoto Nova Gorica, oddelek za upravne notranje zadeve – referat za osebna stanja in promet, ki izdaja izpiske, vodi uradne evidence za potrebe državnih organov ter matični register. Vodi tudi register stalnega in začasnega prebivališča. Na njem imamo občani možnost opraviti osnovne storitve, kot so naročanje osebnih izkaznic, potnih listov in voznških dovoljenj. Na uradu se izvaja tudi overitev podpisa, garantskega pisma in kopije ter potrjevanje podpor volivcev. Urad služi kot pomoč občanom v zvezi s postopki pri upravni enoti. Krajevni uradi sestavljajo tudi smrtovnice za sodišča.

Nekdanja referentka matičarka Meri Strehar je bila na uradu na Dobrovem zaposlena od leta 1992, v lanskem letu pa jo je nasledila Breda Berlot. Pravi, da so se stvari na krajevnih uradih tekom let zelo spremenile. Najprej je bila zaposlena na Občini Nova Gorica, kjer je opravljala delo referenta za osebne izkaznice in prijavno-odjavno službo. Takrat so izdelovali osebne izkaznice referentke same. Podatke so vpisovale na električni pisalni stroj, prilepile fotografijo in osebno plastificirale.

Meri Strehar

V preteklosti je bilo veliko ročnega dela. Osebnost in gospodinjstvo kartoteko so pisali na električni pisalni stroj, prav tako potrdila in izpiske. V matične knjige so zaznambe zapisovali s peresnikom, ki ga je bilo potrebno pomočiti v posebno črnilo. Te matične knjige, nadaljuje, so kljub digitalizaciji sistema, še pogosto glavni vir informacij, saj so v matični register vnašali samo podatke o aktivnem prebivalstvu.

Ko pa je prišla na Krajevni urad Dobrovo, je opravila tudi matični tečaj. Grad Dobrovo je namreč postal uradno prostor za sklepanje zakonskih zvez, tako da je nekaj let stala kot matičarka ob županu. V poklicni karieri se ji je zgodilo marsikaj zanimivega, z nasmehom pa se spominja, ko sta na poroki ostala sama z županom, saj sta si novoporočenca premislila.

Nekoč so na krajevnem uradu oddajali tudi vloge za prepustnice in kmetijske vložke za dvolastnike, pa zdravniška spričevala za zakol živine. Vse so pošiljali v izdelavo na upravno enoto v Novo Gorico.

Delo se seveda spreminja, pravi, zato so se morali stalno izobraževati. Meri Strehar je po osnovni

izobrazbi administrativni tehnik, pridobila pa je naziv matičar in ob uvajanju različnih novosti tudi druga neformalna znanja.

Potrebno se je bilo naučiti računalniškega vnašanja dokumentov v register prebivalstva in matični register. Počasi je prišlo do tega, da je stranka lahko opravila storitve v katerikoli upravni enoti, saj ni bilo več krajevne pristojnosti.

Delo referentke je lepo, poudarja Meri Strehar. Lahko pomaga ljudem rešiti birokratske zagate, jim svetuješ, daš napotke, kako zadeve rešiti na čim bolj enostaven način. Pogosto so bile stranke za to hvaležne. Po drugi strani pa se lahko soočiš tudi s kako bolj grenko izkušnjo, ko je sogovornik na drugi strani negativno naravnani. V takih primerih je potrebno ostati miren in stvari rešiti na profesionalen način.

Meri Strehar je doma iz Vipolže. Pravi, da je delo v domačem okolju prijetno, lahko pa tudi ovira, ko stranko poznaš osebno, toda postopek mora biti uraden.

Na vprašanje, kakšna naj bi bila oseba, ki je zaposlena na delovnem mestu referenta, je pojasnila, da mora predvsem spoštovati etični kodeks, saj je osebne podatke potrebno varovati. Poudarja, da morajo vse informacije ostati znotraj štirih zidov pisarne. Tega načela se je vedno držala.

Sedaj, ko je že leto dni upokojenka, ji je prav lepo. Pravi, da ji dela nikoli ne zmanjka, predvsem pa uživa v trenutkih, ki jih preživlja znotraj družinskega kroga. Hvaležna je za svoje tri vnuke in sina nečakinje, za katerega pravi, da je kot njen vnuk. Zaključuje, da le to šteje in prinaša srečo in zadovoljstvo v naša življenja.

Besedilo in fotografija:
Monika Prinčič

Dom upokoencev Podsabotin

Premagali so Dolgčas

V zgodbi, kjer udeleženci ugotovijo, da se Dolgčas boji vsega, kar je povezano s kulturo, zato se nadenj spravijo s čopiči, peresi, svinčniki in z violinskim lokom. Ker se Dolgčas neznansko boji tudi knjig, glasbe in barv, ga uspejo premagati s petjem, igranjem in slikanjem. Na koncu je Dolgčas spremenjen v sliko. Skupaj z Dolgčasom so iz gozda pregnane

tudi vse slabe misli. Besedilo Dolginasti Dolgčas je napisala Alenka Spacal. Tako se je dogajalo tudi pri nas v Domu upokoencev Podsabotin. Premagati Dolgčas so nam pomagali Dušan Matjac, mlad harmonikaš Jan Prinčič in Radovan Jelina z zasaditvijo slastnih jagod.

Katarina Gomiršek, zlata maturantka

Kemijskih formul za različne spojine se je učila kar sama

Postati zlati maturant se marsikomu zdijo nepredstavljive sanje, do katerih je tako težko priti. Katarina Gomiršek, zlata maturantka iz Gimnazije Nova Gorica, ni le povprečen 'marsikdo'. Je dekle, ki je o zlati maturi sanjalo že odkar pomni in je v preteklem šolskem letu te sanje tudi izpolnilo.

Za 19-letno odličnjakinjo iz Gradnega to ni prvi poseben dosežek. Srebrna in zlata priznanja s šolskih in glasbenih tekmovanj pridno nabira že iz osnovnošolskih let, zbirka nagrad pa je v srednji šoli še narasla. Najbolj je ponosna na tretje mesto na državnem tekmovanju iz biologije, ki ga je dosegla v prvem letniku, saj je to njen najvidnejši dosežek.

Kljub zlatemu priznanju iz biologije pa njen najljubši predmet ostaja kemija. Pravi, da jo je kemija navduševala že od malega. Posedovala je zbirko mineralov, ki so prvi pritegnili njeno zanimanje nad naravoslovno vedo. Že v osnovni šoli jo je kemija tako pritegnila, da se je, preden so predmet sploh dobili v predmetnik, sama že učila kemijskih formul za različne spojine zgolj zato, ker so ji bile zanimive. Kemija ji nikoli ni delala težav. Uspešna je bila na mnogih državnih tekmovanjih, še posebej v drugem letniku, ko je bila za svoje znanje okronana z zlatim priznanjem za kemijo. Tedaj se je začela razvijati želja po študiju kemije, ki se je še dodatno okrepila prav letos, ko je bila bodoča študentka izbrana v ožji izbor za kemijsko olimpijado, kjer so med drugim že obdelovali snov iz kemijske fakultete.

Preteklo šolsko leto je bilo za mnoge maturante še posebej naporno zaradi epidemije koronavirusa. Tudi Katarina pravi, da je od pouka na daljavo odnesla manj, kot bi sicer, saj je bila primorana izvajati več samostojnega učenja doma, poleg tega pa na daljavo ni bilo toliko ocenjevanj znanja, s katerimi bi lahko preverjala svoj napredek. Kljub dani situaciji je z rezultati na maturi zadovoljna, a meni, da bi lahko v normalnih pogojih na maturi pridobila še kakšno točko več. Omeni še, da je za zlato maturo potrebno veliko sprotnega učenja skozi vsa štiri leta

Katarina Gomiršek

srednje šole, poleg tega pa še veliko sledenja pri pouku. Pomagalo je tudi, da se je pred vsako maturo skoncentrirala na predmet, ki ga je morala odpisati, in pri tem poskušala kar se da temeljito ponoviti snov danega predmeta.

Poleg šole se rada ukvarja še z glasbo, igra violino, zanimajo pa jo tudi živali. Večino prostega časa sicer preživi s fantom Davidom Čadežem, ki je letos prav tako postal zlati maturant na računalniški šoli v Novi Gorici. Za maturo sta se veliko pripravljala, skupaj med sabo preverjala znanje in si izmenjevala zapiske ter kot pravi, ji je prav njuno skupno učenje najbolj pomagalo na poti do zlatega uspeha.

Za konec mi je zaupala še upe za prihodnost. Pravi, da je njena prihodnost odvisna od uspeha na fakulteti, kjer seveda cilja na najvišje dosežke. Kam jo bo pot nesla po končanem študiju, še ne ve, a se zaveda, da so v tujini trenutno za kemike boljše ponudbe za službe. Če pa bi lahko izbirala, bi svojo sanjsko službo najraje opravljala kar tukaj, v domačem kraju.

Neja Prinčič

Vsestranska umetnica in znanstvenica Kanika Gupta na domačiji Ivana Skubina

Starodavna indijska pripoved pod murvino krošnjo

V Bregu jo je pripeljala prijateljica Magda iz Snežatnega, pri kateri Kanika preživi kakšen konec tedna med svojim večmesečnim bivanjem v Sloveniji. Tako kakor pred tremi leti je Kaniko tudi letos gostil Slovenski etnografski muzej v okviru projekta Taking Care, ki ga sofinancira Evropska unija v programu Ustvarjalna Evropa.

Projekt se posveča vprašanjem neevropskih etnografskih zbirk v povezavi s podnebnimi spremembami in poudarja staroselska znanja, vrednote in prakse za zamišljanje bolj trajnostne in pravične prihodnosti.

Kanika Gupta je umetnostna zgodovinarica, aktivistka in vsestranska umetnica iz New Delhija, kjer je doktorirala na Univerzi J. Nehru na temo starodavnega indijskega motiva ženske in drevesa. Je avtorica številnih znanstvenih prispevkov na temo starodavnega indijskega kiparstva, slikarstva, estetike in mitologije in gostujoča predavateljica na Nacionalnem inštitutu za umetnost in na raznih indijskih univerzah.

Veliko gibov in le malo besed

V Slovenskem etnografskem muzeju je letos nadaljevala svoje delo pri katalogizaciji artefaktov in podob, ki so jih v muzej prvotno prinesli Slovenci v zgodnjih letih 20. stoletja. Njena rezidenca je vključevala tudi dokumentarni film in avtorsko umetniško predstavo, v kateri najpomembnejšo vlogo igra narava in jo navdihujejo starodavne indijske pripovedi, ki opisujejo naravne lepote in poudarjajo zlasti pomen dreves. S performansom mlada znanstvenica opozarja na uničevanje narave, ki pomembno prispeva k slabšanju kakovosti življenja, in v svojem raziskovanju osvetljuje starodavna znanja, shranjena v indijskih muzejskih zbirkah, ter razkriva njihov pomen za soočanje z globalnimi okoljskimi izzivi.

Ko je Kanika ob prvem obisku na domačiji Ivana Skubina v Bregu pri Golem Brdu pred hišo zagledala močno murvino drevo, si je zaželela, da bi pod tem drevesom prikazala svoj umetniški performans. In tako se je zgodilo, da smo v lepem septembrskem popoldnevu razpostavili stole po zelenici okoli murve, povabili nekaj prijateljev in se prepustili čarom kulture, daljne, nepoz-

Kanika Gupta (zasebni arhiv)

nane, skrivnostne, mistične, ki nosi v sebi prastara sporočila, a jih zahodnjaki v svoji vpetosti v t. i. civilizirano družbo in njene cilje žal ne razumemo. Preoblekla se je v indijska oblačila, se sezula, si sredi čela med obrvmi narisala rdečo piko in zaplesala. Gibko, mehko, v tišini, polni občutij in estetskega užitka. Njen ples so spremljali le zvoki narave, veter, šelestenje listov, brenčanje insektov, ki so namesto posnetih zvokov predstavljali glasbo. In če bi naši čuti zmogli tenkočutnosti, bi morebiti zaslišali celo glasbo zahajajočega sonca. Veliko gibov in le malo besed je bilo potrebnih za ples, ki je pripovedoval zgodbo o času, ko so ljudje poskušali živeti pomirjeni z naravo in je niso dojemali kot sovražnika, kateremu se je treba postaviti po robu. To sožitje je trajalo dolgo, to je bil čas, ko so drevesa izpolnila vse potrebe ljudi, ženske še niso bile podrejene, pohlepa še niso poznali. Drevesa so častili in predniki, ki so jih pokopavali podnje, so postali duhovi dreves. Eden takih drevesnih duhov je bila tudi Yakshi, drevesno božanstvo, ki je obvladovalo gozdove in reke. Nato pa so se družbeni vzorci začeli spreminjati in človek si je začel vedno bolj prizadevati za več virov in več moči, razraščal se je pohlep. In o takih časih, ko so se v Indiji začele dogajati tovrstne družbene in okoljske spremembe, je govoril Kanikin ples: čeprav poln pomena in simbolov v svojem izvoru preprost, kakor so nasploh preprosti stari miti.

Vsestranska umetnica in znanstvenica Kanika Gupta na domačiji Ivana Skubina

Pripovedovalka zgodb narave

Kanika, ki se je učila indijske plesne tradicije Kathaka, prav iz nje jemlje geste in gibe in kljub temu, da je v svojem izvajanju svobodna, se vrača h koreninam Kathake kot oblike umetnosti, katere primarni namen je pripovedovati zgodbo.

Potem smo nemo obsedeli. Očarani in pretreseni nad nečim, kar smo že davno pozabili, a vseeno živi v naši podzavesti. Ta prvobitni stik z naravo, ponižnost pred njeno mogočnostjo, spoštovanje njene radodarnosti, vse to, kar je prekril prah pohlepa in zasoplo tekmovalstvo s Kronosom, bogom časa, ki ga ne moremo ujeti. Kanika je nemara že pripotovala domov, za njo in njenim sporočilom so ostali globoka sled, hvaležnost in neodgovorjeno vprašanje: Kdo je umetnica? Pripovedovalka? Princeza iz zgodbe? Ali drevo ... morda je to bila ...

Iva Sivec

Plesalka pod murvino krošnjo (fotografija Iva Sivec)

JAVNI SKLAD
MALEGA GOSPODARSTVA GORIŠKE

RAZPISI BREZOBRESTNIH POSOJIL 2021 V SKUPNI VIŠINI 1.800.000 EVROV

KLJUČNE NOVOSTI

GOSPODARSTVO

- poenostavitev prijav na razpise
- za investicijska posojila lahko zaprosijo tudi normiranci

KMETIJSTVO

- poenostavitev prijave na razpis (pri višjih investicijah)
- daljše obdobje odplačila (največ 8 let)

KLJUČNE PREDNOSTI NAŠIH POSOJIL

- Brez obresti = obrestna mera 0 %.
- Ni stroškov odobritve posojila.
- Ni stroškov vodenja posojila.
- Možnost predčasne vrnitve posojila brez dodatnih stroškov.
- Z odplačevanjem lahko začnete takoj ali pa se odločite za enoletni moratorij.
- Obroki posojila 4-krat letno, kar vam omogoča optimizacijo denarnega toka.

PRIJAVNI ROKI ENKRAT MESEČNO

**Vsi razpisi so objavljeni na spletni strani:
WWW.JSMG-GORISKA.COM.**

Kulturni utrip v Vili Vipolže

Svojevrsten poletni utrip v renesančni vili

Letošnji topli meseci so obiskovalce
 - poleg briških znamenitosti, narave,
 kulinarike, športa in drugih dogodkov
 - v Brda privabili tudi kulturni dogodki.

11. julija so **Prvinski zvoki** napolnili dvorano Vile Vipolže. Prisotni so se sproščali ob terapevtskih zvokih **Ansambla Vedun**, ki so posebnost in redkost tudi v svetovnem merilu. Svojevrsten koncert se uvršča med dogodke in projekte ob 50-letnici raziskovanja dr. Mire Omerzel – Mirit, slovenske in svetovne glasbene ter duhovne dediščine in 44-letnici delovanja ansambla Trutamora lovenica/Vedun.

V sodelovanju z ZTKMŠ Brda je v Vili Vipolže kultura utripala v večerih glasbe, smeha in druženja za različne okuse.

6. avgusta je **Norman Beaker**, ki si je glasbene odre delil tudi z BB Kingom, s svojim triom z milino in lahkoto na dvorišču Vile Vipolže odigral od bluesa, jazza, rocka, popa in R&B. Večer je otvoril **Ivo Tull**, zamejski Slovenec, glasbenik, ki deluje v Trstu. Tokrat v zasedbi Ivo, Leo in Delavnica ljubezni. Obiskovalci koncerta so se lahko razvajali ob zvokih bluesa, R&B in rocka ter dobre kapljice.

Kulturni utrip v Vili Vipolže

18. avgusta je veliko željnih komedije zapolnilo vsa sedišča v Vili Vipolže. Prislunili so **Ranku Babić in njegovi Krizi srednjih let**. Se ga mogoče spomnite iz Ene žlahtne štorije, ki so jo snemali v Brdih? Ibro je bil Elin fant. Malce len, počasnih misli za ekonomijo in matematiko, a zelo brihten za čustveno inteligenco. Kljub lenobi je znal biti zelo praktičen in iznajdljiv. Po uspešni televizijski seriji Ena žlahtna štorija se je posvetil predstavam na odru Moška copata, v Brdih pa je predstavil novo avtobiografsko komedijo in nasmejal vse prisotne. Izredno zabaven večer, čeprav je bilo govora o krizi srednjih let.

22. avgusta smo v **Vili Vipolže** prislunili glasbenemu večeru s **Kvartopirci**. Ljubitelji slikarstva bi takšen naslov hitro zavedel. Navdušeni bi pridrveli v vilo preveriti, ali je to res. Kvartopirci (italijansko I Bari) je namreč slika, naslikana okoli leta 1594 italijanskega umetnika **Caravaggia**. Tokrat so bili potešeni ljubitelji glasbe in glasbene umetnosti. Kvartopirci so glasbena skupina, ki jo sestavljajo baritonist Jure Jaklič in tenorista Samo

Kališnik ter Tomaž Krt. Basista Gorazda Zapuška pa je z januarjem leta 2019 nadomestil Matej Kocen. Člani skupine so s prepevanjem dalmatinskih pesmi, ki jih radi priredijo tudi malo po svoje, Modrijanove pesmi Moja, s štiriglasnim petjem ob spremljavi kitare obiskovalcem pričarali nostalgičen poletni večer.

Fotografija: ZTKMŠ Brda, Zoso Photography, Beni Bavdaž

Zadnji poletni glasbeni večer se je zgodil 3. septembra, ko je na prizorišču Vile Vipolže nastopila skupina **Katalena**. V originalni postavi nastopa že 20 let. Navdih črpa iz zapuščine slovenskih ljudskih pesmi. Glasbeno dediščino Katalena poživi z lastno svežo energijo, igrivostjo ter nalezljivimi ritmi. V postavi Katalene so nastopili Vesna Zornik, Polona Janežič, Boštjan Gombač, Tibor Mihelič, Boštjan Narat, Robert Rebolj in Jelena Ždrale.

Nataša Gregorič, ZTKMŠ Brda
Fotografije: ZTKMŠ Brda,
Damijan Simčič, Zoso, Beni Bavdaž

Piccolo Opera Festival tudi v Brdih

Operno izkustvo brez meja

XIV. Piccolo Opera Festival je potekal letos tudi v Brdih. Vodi ga Gabriele Ribis. Vedno bolj se uveljavlja kot čezmejna prireditel. Brda se skupaj s Colliom vpisujeta na poskusni seznam UNESCOVE dediščine. Poseben projekt ponuja izvirno "operno izkustvo brez meja" med glasbo, pokrajino in edinstvenimi kraji. Strateškega pomena za čezmejni razvoj je tudi sodelovanje Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda in odbora za Evropsko prestolnico kulture Nova Gorica-Gorizia 2025.

Piccolo Opera Festival je z melodijami ponovno spomnil na zgodovinsko in umetniško bogate kraje v Furlaniji - Julijski krajini in v Goriških brdih. Gabriele Ribis je umetniški vodja, ki premišljeno izbira zapeljive kulise med gradovi, starimi domovanji, javnimi in zasebnimi vrtovi na način, ki predstavi celovito izkušnjo. Vedno so vpleteni arhitektura, zgodovinska plat in narava. Vse pa je popestrjeno tudi gastronomsko.

Kljub težavam zaradi pandemije sta se v Vili Vipolže zgodila dva koncerta.

20. junija je bil na sporedu Koncert okusov (Concerti del gusto). Letos je bila v idiličnem okolju renesančne Vile Vipolže vpeljana novost, ki združuje glasbo, naravo in degustacijo vin. Nastopila je Vokalna skupina AD LIBITUM (Brtonigla, Hrvaška) v sodelovanju z medna-

rodno akademijo Crescendo (Buje, Hrvaška).

2. julija je bila v Vili Vipolže uprizorjena Tango opera Maria de Buenos Aires Astorja Piazzolle kot

poklon ob stoletnici rojstva avtorja v koprodukciji z gledališčem Teatro Goldoni iz Livorna in Glasbeno matico.

Nataša Gregorič, ZTKMŠ Brda

Brda Contemporary music festival 2021

Z glasbo povezani

Že enajsto leto zapored smo v Goriških brdih v bendimo zakorakali v ritmih improvizirane in jazzovske glasbe, ki je odmevala izza obzidja Šmartnega. Med 9. in 11. septembrom se je v Hiši kulture ter cerkvi svetega Martina odvijal vsakoletni festival ustvarjalne glasbe in improvizacije. Umetniški vodja festivala je domačin Zlatko Kavčič, tolkalist, nagrajenec Prešernovega sklada, ki ima velik (med)narodni ugled.

Na festivalu so se s pomočjo glasbe predstavili mnogi priznani glasbeniki in drugi umetniki. Vsi strmiijo k sodelovanju umetnikov iz obeh delov Brd, da privabijo čim več novih glasbenikov in drugih umetniških duš ter da Brda popeljejo v svet in jih predstavijo širši množici. Tudi letos je festival potekal v sožitju med slovensko, italijansko in furlansko kulturo. Poleg glasbenikov ne smemo pozabiti na ponudnike briških specialitet in zlatih kapljic. Festival je odlična priložnost za spletnje novih prijateljskih vezi, spoznavanje različnih briških kulturnih društev ter novih umetnikov z domače in tuje scene.

Glasba se vedno bolj prepleta z drugimi zvrsti umetnosti, kot so na primer vizualna umetnost, video in ples. In prav takšno povezovanje glasbe z drugimi umetniškimi praksami je otvorilo letošnji festival. V četrtek zvečer se je ob spremljavi saksofonista Boštjana Simona s svojo čudovito črno-belo serijo fotografij **Bobnarji** predstavil Tone Štamcar, ki ga redko srečamo brez fotoaparata v roki. Predvsem se posveča koncertni fotografiji in fotografiranju prireditev, kar je tudi razvidno z omenjene fotografske razstave. Razstavi pa je v cerkvi svetega Martina sledila vokalna improvizacija francoske glasbenice in improvizatorke Isabelle Duthoit. Ustvarja na področju jazz, improvizacije, tako vokalne kot klarinete, ter sodobne glasbe. Za zaključek večera pa je poskrbel trio, ki so ga sestavljali španski pianist Agustí Fernández, švedski saksofonist Martin Küchen in naš rojak, tolkalist Zlatko Kavčič.

V petkovih zgodnjih popoldanskih urah se je pričela delavnica pod vodstvom Agustíja Fernándeza, ki je potekala tudi v soboto z zaključnim koncertom. Lahko bi rekli, da je bil petek namenjen duetom, saj sta se publiki predstavili kar dve duo zasedbi. Delavnici je sledila predstavitev novega albuma **Piss & Lovi** italijanskega dueta, ki ga sestavljata trobentač Flavio Zanutini in tolkalist Marco D'Orlando. Italijanskemu paru pa je sledil

slovenski dvojec Propolis v zasedbi Marka Fakuča in Tise Neže Herlec. V spoju jazzovskih ritmov in afriških godb pretvorjenih v sodobno improvizirano glasbo je sedemčlanska skupina Oholo! poskrbela za prekrasen zaključek večera.

Boštjanov dan, ki je posvečen Boštjanu Cveku, pokojnemu ustanovitelju in vodji festivala Jazz Cerkno, se je pričel z recitacijo poezije Dejana Kobana z naslovom **Pre_več**, v kateri se sprašuje o minljivosti dejanj, ki so enkratna, a njihove posledice vplivajo na celo življenje. Ob recitaciji pa ga je spremljal tolkalist Gal Furlan. Poeziji je sledil koncert italijanskega kvarteta Kačasweepers, ki ga sestavljajo flautist Paolo Pascolo, saksofonist Mimo Cogliandro, čelist Giovanni Maier in Andrea Gulli z elektrono. Ob pravljici deveti uri zvečer pa je na harfi soliral portugalski eksperimentator Eduardo Raone. Za zaključek festivala so poskrbeli udeleženci delavnice Agustíja Fernándeza.

In tako so glasbeniki in obiskovalci še eno leto odigrali nepozabno simfonijo v objemu zelenih gričev in prekrasnih melodij, ki so ljudi povezovale med sabo. Seveda ne smemo pozabiti, da so obiskovalci poleg bogate glasbe bili deležni tudi odlične fotografske razstave in poezije ter domačih dobrot.

Gaja Velušček
Fotografiji: Ivana Bašin

Kulturni utrip na Gradu Dobrovo

Vračamo kulturna srečanja na grajsko dvorišče

Grad Dobrovo z grajskim dvoriščem je dočakal prenovu. Prizorišče pričakuje koncerte in druga družabna srečanja. Komaj čakamo, da se bodo na dvorišču družili ljudje. Veselimo pa se tudi lastovk, ki rade pričarajo čaroben ples med razglednimi stolpi, medtem ko se mrači in čakaš, da se na odru odprejo luči.

Festival Sanje

Spet nas je obiskal Festival Sanje. XX. Festival Sanje se je začel na dvorišču Gradu Dobrovo na sobotni večer 26. junija. Čarobno prizorišče Gradu Dobrovo se je prepustilo vibracijam glasbe in poezije, zgodbam umetnikov. V festival nas je med plesom lastovk popeljal Tomaž Lipicer – TOTUM. Pridružila sta se mu še nežna Glorjana Veber in temperamenten Vid Žigon. Odrske deske sta nato ogrela domačina Tilen Šfiligoj in Tina Drnovšček. V prvem večernem nastopu nam je Tinkara Kovač poleg pesmi iz vseh ob-

dobij svoje glasbene poti ekskluzivno za Sanje prvič predstavila uglasbeno Kosovelovo poezijo. Na odru se ji je pridružila njena učenka iz vinarske družine Sirk (Višnjevnik). Sledil je avtor več kot desetine besedil Tinkarinih skladb, odličen kantavtor Drago Mislej – Mef. Kasneje so nastopali še Jani Kovačič, Barbara Šinigoj, Tilen Šfiligoj in Tina Drnovšček ... Doživeli smo večer, ki se je začel na krilih lastovk in se prevesil na krila sprememb, ki jo pričarata glasba in poezija.

Za odlično briško kapljico je poskrbela Dušica Šibav iz kleti Vinarstvo Šibau iz Fojane.

Kulturni utrip na Gradu Dobrovo

27. junija, so ustvarjalci Festivala Sanje v Pravljlični vasi Šmartno pripravili koncert v zveneči družbi flavte Tinkare Kovač

Na nedeljo, 27. junija, so ustvarjalci Festivala Sanje v Pravljlični vasi Šmartno pripravili koncert v zveneči družbi flavte Tinkare Kovač, ki je predstavila svojo knjigo *Tinka Tonka flavtofonka*. Dogajanje je povezovala prof. dr. Milena Mileva Blažič.

V popoldanskem času se je na grajskem dvorišču zgodil še **Forum Sanje – Kriza človečanstva** z razpravo. Gostje so bili dr. Andraž Teršek, dr. med. Biserka Ilin, dr. med. Petra Mihalek Novak, pater dr. Karel Gržan, povezovala je Nada Vodušek.

Fotografija: Matej Srebrnič, Tomaž Lipicer, ZTKMŠ Brda

Koncert Barbare Šinigoj

Koncert Barbare Šinigoj smo premierno želeli izvesti v Vili Vipolže lani spomladi ob izdaji njenega prvega solo albuma *Krog življenja*, a nam zaradi zaostrenih epidemičnih razmer to žal ni uspelo. Koncert smo zato priredili letos, v soboto, 10. julija. Ob 20. uri smo se v prečudovitem ambientu grajskega dvorišča prepustili jazz popu. Občinstvu se je predstavila Barbara Šinigoj skupaj z uigrano ekipo glasbenih umetnikov: Sandi Štor (trobenta), David Nik Lipovac (bobni), Simone Lanzi (kontrabas) in Zmago Štih (harmonika).

Barbara na odru nastopa samozavestno. Lahkotno komunicira s svojimi glasbeniki, ko s svojim glasom temperamentno ogreva občinstvo. Iz tradicije in ljubezni do slovenske besede so se nam vrhunski glasbeniki predstavili v pesmih *Ljubna*, *Naši an vaši*, *Življenje krog*, *Vozi me vlak v daljave*, *Dan ljubezni*, *Dež*, *Ali si ti al nisi ti moj ljubi*, *Ne prižigaj luči v temi*, *Življenje je lepo*, *Dajte, dajte in Dober dan življenje*. Obiskovalce te julijske poletne noči je dodobra

napolnila energija življenja, ki jo Barbara, Sandi, David, Simone in Zmago širijo med nas.

Grajsko dvorišče je nedvomno magična kulisa, ki je obiskovalcem poleg glasbe in žametnega glasu ponudila druženje v ambientu Doma rebule (Klet Brda) in

dobrega kozarca vina, s katerim so nazdravili življenju.

**Fotografija: ZTKMŠ Brda,
Damijan Simčič, Zoso**

**Nataša Gregorič,
ZTKMŠ Brda**

Pihalni orkester Brda

Ni predaje, ni umika

Poletje, težko pričakovan in pri marsikomu najljubši letni čas. Dopustniški čas, poležavanje v senci na plaži ob spremljavi morskih valov, ki butajo v skale. Za nekoga pa hladna gorska idila in pohodništvo. Kakorkoli, po tako turbulentnem obdobju se je poletja vsak veselil in ga težko pričakoval.

Vendar je bilo potrebno pred skokom na oddih še zaključiti preteklo sezono s tradicionalnim piknikom, čeprav ni bila tako natrpana z nastopi kot prejšnja leta. Piknik je bil nujen, saj se vsi med sabo od »korona pavze« še nismo uspeli srečati. Sproščeno druženje brez glasbenih obveznosti je v nas okrepilo prijateljske vezi in nas zazibalo v poletje.

Med sabo se še nismo uspeli dobro pogrešati, ko je pet mladih članov že moralo stakniti glave skupaj in pripraviti presenečenje za otroke počitniškega varstva, organiziranega v okviru Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda. Prvi dan varstva so otroci spoznavali instrumente, ugotavljali, kaj obleče muzikant za nastop, in se učili korakanja. Preizkusili so se tudi v igranju instrumentov in dirigiranju. Upamo, da je otrokom naš obisk ostal v lepem spominu in nas bodo prihodnje leto zopet povabili.

Če ste mislili, da smo sedaj končno zadihali in se resnično odpravili na dopust, ste se pošteno zmotili. V avgustu, ko običajno v naših prostorih še vlada zatišje, smo se ponovno začeli zbirati na vajah. Časa nismo imeli na pretek, saj sta se s svetlobno hitrostjo bližala dva nastopa. Ko se je na briške griče spuščal mrak, je marsikateri član opustil domače delo ter se odpravil na vaje, čeprav smo se z naglico približevali mesecu trgatve, ko dela doma marsikomu ne zmanjka. Uspešno smo se na zadnji dan počitnic vpeljali v ponovno nastopanje in v Kojskem zaigrali jubilejnim 150 letom pošte.

In že smo bili v začetku septembra, ko je karavana dveh kombijev in štirih avtomobilov natrpana z instrumenti, uniformami in člani že v času kosila krenila na lepše, v Cerkno, pod PCT pogojem seveda. Junija smo se namreč že odločili in rekli »da« povabilu Društva godbenikov Cerkno ter se udeležiti njihovega festivala z imenom Pihnfest. Povorka treh orkestrov se je vila po dvokilometrski trasi, na kateri je naredila tudi nekaj postankov in se vmes okrepčala ter oddahnila. Zvoki stru-

Pihalni orkester Brda v Cerknem

Pihalni orkester Brda v programu Varno preživljanje poletnih dni

mnih koračnic so napolnili cerkljansko. Sledil pa je še osrednji akt - koncertni del. Za Društvom godbenikov Cerkno in Godbenim društvom rudarjev Idrija je svoj del odigral tudi naš orkester. Dan se je prelevil v večer in ob zvokih ansambla Cerkljani smo se tudi okrepčali ter obujali vezi in povezave, ki imajo med našim orkestrom in Društvom godbenikov Cerkno že bogato zgodovino. Seveda smo si ob slovesu obljubili tudi nadaljnje sodelovanje. Takšnih gostovanj je bilo v zadnjih letih bolj malo, vendar smo ponovno spoznali, kako ključnega pomena so, saj naše društvo še bolj povežejo in utrjujejo vezi. Brici in Brike, pripravite se, saj bomo morda kmalu v naši pravljici gostili nove, stare prijatelje.

Domov smo se vrnilo živi in zdravi. Na nek način smo dokazali, da glasbene in kulturne dogodke še vedno lahko izpeljemo. V prihajajočih mesecih se najbolj bojimo ponovnega zaprtja, saj bi to zopet pomenilo pavzo v našem delovanju. Ostajamo optimistični in upamo, da bomo lahko nadaljevali z vajami in pripravami na velik jubilej, ki nas čaka naslednje leto - pol stoletja delovanja.

Anja Rožič

Fotografije: arhiv POB

Harmonija, festival glasbe in vina v Medani

Marko Hatlak Band in Čompe na kmetiji Klinec

Turistična kmetija Klinec v Medani je bila v začetku septembra prizorišče glasbenega dogodka z naslovom Harmonija pod umetniškim okriljem priznanega slovenskega harmonikarja Marka Hatlaka in Kulturno-umetniškega društva Opoka. V čudovitem okolju prijazne domačije je nudil vrhunsko glasbeno izkušnjo s prepletom različnih glasbenih žanrov, širine, odprtosti in pestrosti glasbenega programa.

Dva vrhunska koncerta je spremljala tudi odlična gastronomska in enološka ponudba domačije Klinec.

Uvodni del festivala je pripadel skupini Marko Hatlak Band, ki zajema iz zakladnice popa, latina, funka in rocka. Navdih črpa iz glasbe londonske funk in jazz skupine Jamiroquai, od glasbenikov, kakršni so ameriški pevec, tekstopisec, glasbenik in producent Stevie Wonder, dominikanski pianist in skladatelj Michael Camilo, pokojni ameriški glasbenik Prince in prav tako pokojni slovenski jazzovski pianist, skladatelj in dirigent Jože Privšek, ter jo prevaja v energične, zabavne, ritmične, plesne in mladostne viže.

Pred štiridesetimi leti rojeni harmonikar Marko Hatlak je harmoniko začel igrati pri sedmih letih v idrijski glasbeni šoli in po srednji glasbeni in baletni šoli v Ljubljani opravil sprejemni izpit na mednarodni Visoki šoli za glasbo Franz Liszt v Weimarju, kjer letno za klavirsko harmoniko sprejmejo le po dva študenta iz vse Evrope. Leta 2002 se je udeležil seminarja pri nemškem profesorju Stefanu Hussongu, ki je v svetovnem merilu eden najbolj znanih na tem koncertnem inštrumentu. Hatlak se že od začetka svoje koncertne kariere rad prepušča raznolikim glasbenim žanrom – od študijske klasične in sodobne glasbe do tanga in etna, sedaj pa ta nabor še dopolnjuje. V projektu Marko Hatlak Band se predstavlja kot harmonikar in vokalist, pa tudi kot avtor skladb in besedil.

Večer je nadaljevala leta 1994 ustanovljena ljubljanska etno jazz skupina, katere ime, Čompe, je trentarsko-bovški narečni izraz za krompir. Igralec Janez Škof, pevec, harmonikar in osrednja figura zasedbe, takole pojasni nenavadno izbiro imena: »Žiga Saksida, ki igra

Igralec Janez Škof, harmonikar skupine Čompe (vir: internet)

Marko Hatlak Band (vir: internet)

bobne, je imel takrat pri sebi doma nekega fanta iz Trente. In ta fant je jedel samo čompe, neprestano je govoril o teh čompah. Tako sem ugotovil, da morajo biti nekaj posebej zanimivega in zasedba je dobila ime.« Šesterica igralskega oziroma gledališkega poklica igra žanrsko raznolik repertoar. Avtorsko glasbo ustvarja na besedila Daneta Zajca, Milana Jesiha, Edvarda Kocbeka in Andreja Rozmana Roze. Glasbeno se naslanjajo na ljudsko glasbo, verjetno tudi zato, ker so vsi glasbeni amaterji. »Igramo le tisto, kar zmoremo, kar nam v redu zveni,« pravi Škof, ki se je s harmoniko srečal v gledališču že v svojih rosnih letih. Skupina nastopa zelo redko, »najbrž zato, ker že leta igramo eno in isto, tako da nas na nastope kličejo le še kot redkost. Tudi nam samim je že nerodno igrati eno in isto,« dodaja Škof v nekem intervjuju.

Z glasbo Marka Hatlaka, v kateri je vsak izraz podčrtan s strastjo, in Čompami se je iztekel večer, poln živahnih ritmov, pospremljen še s fotografsko razstavo nastopajočih in dogajanja na prvem glasbenem festivalu Harmonija leta 2019 fotografa Iztoka Zupana.

Iva Sivec

Zlatku Kaučiču najvišje priznanje JSKD

»Glasba ni nekaj, ob čemer se samo smeješ«

Na osrednji prireditvi Javnega sklada za kulturne dejavnosti so v začetku letošnjega julija v Mestnem muzeju Ljubljana podelili priznanja za življenjsko delo in izjemne dosežke na področju ljubiteljske kulture, najvišje – zlato plaketo – je prejel bobnar, tolkalec, improvizator in skladatelj Zlatko Kaučič, ki je tako zbirki domačih in tujih priznanj (med njimi tudi nagrade Prešernovega sklada) dodal še eno.

Zlata plaketa je bila zanj presenečenje, saj so ga z novogoriške enote JSKD že večkrat predlagali zanj, a zdaj je hvaležen komisiji, da ga je izbrala. »Zahvalil pa bi se predvsem učencem, ki so mi stali ob strani, poslušali moje zamisli, da smo lahko skupaj spravili na ta svet več odličnih projektov, ki so jih recenzirali tudi v tujini,« je povedal v nekem intervjuju, »zato nagrado delim s svojimi učenci, ki verjamejo v moje ideje in znanje, a tudi v strogost. Glasba namreč ni nekaj, ob čemer se samo smeješ, glasba je tudi trpljenje, jok, nezadovoljstvo, razočaranje ... kup elementov na poti.«

Vrhunski glasbenik, ki ima za sabo veliko borb in vaj iz preskakovanja polen pod nogami, svoje videnje in razumevanje glasbe, svoj izjemni ustvarjalni potencial uspešno prenaša na mlajše generacije (mimogrede, njegovi nekdanji učenci so danes uveljavljeni glasbeniki). Že skoraj dvajset let vodi priznано tolkalsko šolo v Novi Gorici, pred dvema letoma je zaznamoval štirideset let glasbenega ustvarjanja, izdal je okoli šestdeset albumov, pred novim letom pa je izšla že osma zgoščenka njegovega podmladka. Tokrat najmlajšega, Kombo D. Otroci, stari od šest do devet let, so pod Kaučičevim mentorstvom ustvarili album, ki nosi pomenljiv naslov Jok, smeh in užitek. Je jok, je smeh, a na koncu pa le mora prevladati užitek, pravi Kaučič.

Še komu je prejemnik zlate plakete nadvse hvaležen. Boleslavu Simonitiju, nekdanjemu predsedniku ZKD Nova Gorica, človeku, ki je pred skoraj dvajsetimi leti dokazoval, da ob pevskih zborov, godb in ostalega, kar spada v ljubiteljsko kulturo, obstaja še kaj drugega. Ponudil mu je možnost ustvarjanja z mladimi, ki so »takrat, ko sem jih spoznal, povečini brezciljno letali okrog. Začeli smo ustvarjati in rezultati so neizbrisni,« z

JSKD podelitev priznanj in odličij 2020, Mestni Muzej Ljubljana (fotografija Sunčan Stone)

Zlatko Kaučič s svojimi učenci (arhiv JSKD)

zadovoljstvom ugotavlja Kaučič v intervju v Primorskih novicah.

Kaučič ima za sabo nastope na najpomembnejših evropskih in svetovnih džezovskih festivalih in sodelovanja z množico znanih glasbenikov. Je tudi avtor projekta Kombo, v okviru katerega talentirani mladi glasbeniki skupaj z maestrom ustvarjajo unikatno instrumentalno glasbo. Poleg tega vsako leto organizira Brda Contemporary Music Festival, na katerega povabi svetovno priznane glasbenike in druge umetnike, je zapisala komisija v utemeljitvi za zlato plaketo.

S svojo glasbeno odličnostjo in skladateljsko inventivnostjo pomembno prispeva tako k slovenski glasbeni zakladnici jazza kot tudi k prepoznavnosti Slovenije in Nove Gorice v svetovni glasbeni javnosti, so o Kaučiču dodali v JSKD. Prispeva tudi k prepoznavnosti Brd, zato se številnim čestitkam iskreno pridružujemo tudi vsi iz uredništva Briškega časnika.

Iva Sivec

Kulturno poletje v Almini hiši v Medani

Od Bauhausa do Kaosa

Da postaja Almina hiša v Medani, galerija sodobne umetnosti, kakor si jo je lastnica Martina Alma zamislila skupaj z akademskim slikarjem Klemnom Brunom (slednji ima v hiši tudi svoj atelje in stalno razstavo), pravi mali biser briškega kulturnega dogajanja, je vse bolj očitno. Hiša sredi Medane, ki jasno odseva duha 50. let preteklega stoletja, je vredna ogleda že samo zaradi opreme v slogu, ki ga je navdihovala šola Bauhaus, združba najbolj avantgardnih umetnikov, katere idealistične filozofije o popolnem sožitju med profesorji in študenti ni do danes ponovila še nobena šola.

Od vsepovsod so zbrani kosi pohištva v Almini hiši: lestenci, mizice, stoli ..., ki pričajo o okusu lastnice, privrženke ideji Bauhausa, ki je v svojem komaj 14-letnem delovanju med obema vojnoma v prejšnjem stoletju predstavljal laboratorij nove bivalne kulture, bil sinonim za minimalističen pristop k oblikovanju in ki je na glavo obrnil vse dotedanje mišljenje umetnikov in oblikovanje naredil funkcionalno in preprosto.

In tako Almina hiša pripoveduje svojo zgodbo in obstoj na svojstven način. Hiša, ki je obenem razstavišče in atelje in v kateri gostje lahko tudi prespijo, ponuja poleg platen Klemna Bruna na ogled tudi dela znanih gostujočih umetnikov. Letošnje kulturno poletje v Brdih je popestrila s pogovori Na cedilu s Kajo Širok (o katerih poročamo v posebnem prispevku), fotografsko razstavo Borisa Grozdaniča Gorjana, instalacijo Petre Doljak in nedavno razstavo sodobnega kolaža s pomenljivim naslovom Kaos.

Navdih za prvi cikel svoje nove fotografske razstave je Boris Grozdanič Gorjan dobil marca 2020 med bivanjem v Italiji, v času pandemije, in jo poimenoval Vsi potrebujemo dotik. »Smo ljudje; potrebujemo in želimo si bližine soljudi in fizičnega kontakta. Vendar nam to od marca ni bilo dovoljeno - in še vedno ni, kakor bi moralo biti. Od tod roke, ki se stegujejo druga po drugi, a se ne dotikajo. Izvedba, ki je kot trenutna eksistenca: gola, ravna in prazna,« avtor nazorno opiše svoje vide-nje časa, ki nas je pretresel in osamil. Instalacija Petre Doljak preseneča pred vstopom v zgornje nadstropje.

Umetniki na odprtju razstave kolaža (fotografija Lojze Kalinšek)

Odrabljeni materiali, v katere je odet ženski lik v nad-naravni velikosti, simbolizirajo most, po katerem jih avtorica vrača v ponovno uporabo in pretvarja v novo življenje. »Med preteklostjo in prihodnostjo je obleka kot prenašalka emocij, vizualno pozornost gledalca pre-usmerja v svet čustvenega izkustva. Obleka kot klic obu-pa k ravnovesju med okoljem in družbo,« pravi avtorica o ideji za svojo instalacijo.

Jagoda na torti in zadnja razstava tega poletja pa je bil Kaos, razstava sodobnega kolaža, slikarske tehnike, o kateri kuratorica Petra Čeh zapiše: »Kolaž se je zagotovo razvil iz improvizacije, sproščenosti, eksperimentiranja in igre.« Pod okriljem Layerjeve hiše in Zavoda Carnica se mednarodni festival kolaža od leta 2018 vsako pole-tje odvija v Kranju in pomeni eno od pomembnejših likovnih razstav poletja v regiji. V Brda je pripeljal na ogled dela, ki so jih v zadnjih treh letih v Kranju ustvarili rezidenčni umetniki, priznani ustvarjalci kolaža iz Slo-venije: Urška Mazej, Brut Carniollus, Barbara Demšar, Andrej Štular, Karol Kuhar, Eva Mlinar in Anja Kranjc.

»V Kranj je prinesel svežino med obstoječimi festiva-li in dvignil umetnost kolaža do večje prepoznavnosti v javnosti. Po treh izjemnih letih se je odpravil na go-stovanje s skupinsko razstavo rezidenčnih umetnikov in samostojno razstavo Karola Kuharja,« preberemo v zgibanki, ki je izšla pri zavodu Carnica v koprodukciji s Hišo Alma. Umetnik Karol Kuhar je v lanskem letu, ko so v Kranju praznovali leto kolaža, ustvaril ptico, ki bdi nad mestom, letos pa se s samostojno razstavo avtorskih del, ki jih v mešani tehniki ustvarja (tudi) na pločevini, Brdom predstavlja v Spominski hiši Alojza Gradnika in Ludvika Zorzuta. Kuratorica obeh razstav je umetniška vodja festivala sodobnega kolaža Kaos Maruša Štibelj, v Medani pa bosta na ogled do sredine novembra.

Iva Sivec

Poletna muzejska noč v Brdih

V Šmartnem so oživila skrivnostna bajčna bitja

Na Poletno muzejsko noč, skupno akcijo slovenskih muzejev, galerij in drugih kulturnih institucij, ki poteka že 19. leto zapored, so bila sredi letošnjega junija muzejska vrata odprta vse do polnoči, vstop na vse dejavnosti pa je bil brezplačen.

Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda se je na to noč domiselno pripravil: v duhu ohranjanja briške tradicije in običajev, hkratnim prepletanjem zgodovine s sedanjostjo, uporabo novih tehnologij in s pomočjo medgeneracijskega sodelovanja. Si upaš spoznati skrivnostno srhljive briške bajeslovne like, ki imajo korenine v ljudskih predstavah o bajnih bitjih, so organizatorji spraševali na svoji spletni strani. Viedmance, štrije in čarovnice, orkul, karadindice, balavantrji, babajaga, viešče, cufulin, kačon, lankar in patanoga, enajst srhljivih bajčnih bitij, s katerimi so nekoč strašili otroke, je čakalo, da jih obiskovalci odkrijejo prav na ta dan, tako blizu skrivnostni

»Patanoge so poznali vsi otroci. Če so bi bili močno poredni, so jim povedali starši, jih bo verjetno vzela patanoga. Če so bili le malo poredni, pa jih je prišla iskat karadindica. Če te je vzela patanoga, se nisi več vrnil. Patanoga je bila pol zmaj in pol ženska in je bila strašnejša od karadindice, ki je bila bolj mila. Patanoge so se baje zbirale pri nekem drevesu na Vrhovlju pri Kojsem. To je bil samotni kraj, kjer so bile samo senožeti in gozdovi.«

(Tanja Gomiršek, Alfonz Sirk, Slavica Bučinel, 2016–2021)

kresni noči. V sliki in besedi so se jim razkrila, ko so poiskali QR točke, tako premišljeno ustvarjene, da je zvočni zapis dostopen tudi slepim in slabovidnim, beseda in slika pa tudi gluhi in naglušni. »Samo na to poletno muzejsko noč bodo za sprehod med QR točkami pospremila bitja, ki bodo po dolgih letih ponovno oživila! In nikakor ne pozabi doma telefona in seveda imej pogum, saj so bitja res nepredvidljiva,« je pisalo na vabilu, ki se mu ni bilo moč upreti. O tistih, ki so ohranili in zapisali to bogato dediščino, je

Patanoga z nazaj obrnjenimi stopali, Fotografija: ZTKMŠ Brda

Pavel Medvešček, zbiralec in zapisovalec pričevanj o slovenskih starovercih in njihovih dragocenih zgodb o čaščenju sil narave in življenja, nekoč povedal: »Ko prebiram, kdo ve že kolikokrat, njihove pripovedi, se počutim ob tem neprecenljivem bogastvu majhnega in nepomembnega. Zdi se mi, da so oni že vse povedali o tem mističnem svetu in da ni kaj dodati.«

»Enkrat, bilo je na božič, je nesel Pepi luč v kapelico. Bila je noč in bilo ga je strah. Kar nekaj zasliši, pogleda in se prestraši: vidi otroke, ki so se tukli s kostmi. »Ježešmarija, balavantrji!« zavpije in uteče. Tekel je, kar so ga nesle noge. Ko je bil že blizu doma, si je rekel, da ni baba, da bi se bal balavantrjev, in se vrne. A ko je prišel na mesto, kjer je videl prej puhno balavantrjev, ni bilo nikogar več, ostal je le kup kosti. Še danes, če koplješ na tistem mestu, dobiš kosti balavantrjev, ki se niso več vrnili.«

Vanda Kocijančič, Zora Kocijančič, Briški zbornik 1999

Izviren projekt, ki se bo nadgrajeval, morebiti celo v muzej briške besede, je s pomočjo zapisov Darinke Sirk, Pavla Medveščka, Tanje Gomiršek, Alfonza Sirka, Slavice Bučinel, Vande in Zore Kocijančič, Mirana Bizjaka, Teodore Obljubek in Marjana Pintarja ter strokovne pomoči sodelavcev izpeljala Nataša Gregorič, strokovna sodelavka za kulturo pri ZTKMŠ Brda. Na pomoč so radi priskočili tudi učenci OŠ Alojza Gradnika Dobrovo, ki so se na Poletno muzejsko noč prelevili v strašljiva bajčna bitja, za uspešno prelevitev pa sta zaslužni Teja Fabricijo in Jasmina Mavrič. Seveda bodo ta bitja še naprej domovala v šmartenskih

Poletna muzejska noč v Brdih

gasah in razkrivala svoje skrivne štorije, za pokušino pa vam nekaj drobcev ponujamo v okvirčkih.

»V starih časih so strašile okoli karadindice. Niso bile ne žival ne človek. Hodile so okoli in nosile velika goreča polena. Če so našle zvečer zunaj otroka, so ga vzele s seboj.

Enkrat so tako vzele eno pupco. Pri tisti hiši so veliko molili zanjo in karadindice so morale pupco vrniti. Vendar nanjo niso pozabile in so ji štrijale tako, da so ji nosile kamenje na tond, iz katerega je jedla. Domači so enkrat tak kamen označili in ga nesli kilometer daleč od doma. Drugega dne, ko je pupca jedla, je tisti kamen spet padel v njen tond. Njena mama je šla potem na Staro goro, kjer je živel star in svet mož. Dal ji je tako kadilo, da je z njim pokadila po hiši: vse karadindice so utekle, pupca pa je bila rešena.«

(Miran Bizjak, Teodora Obljubek, Marjan Pintar, Briški zbornik 1999)

Muzejski noči je od 13. do 22. ure odprl vrata tudi Grad Dobrovo, v Šmartnem pa se je tisti dan dogajalo še marsikaj. Danijel Rojšek je v Hiši kulture prebiral zgodbe iz knjige Pavla Medveščka Na rdečem oblaku vinograd raste, samo eno uro kasneje je na istem mestu Mladinski center Brda v sodelovanju z Mladinskim svetom Brda in pod okriljem IPM Inštituta in Mreže Mama organiziral pogovor ob kavi, v katerem so govorili tudi o varstvu okolja, digitalizaciji in pomenu solidarnosti. Povabili so zanimiva sogovornika, poslanca Evropskega parlamenta Ljudmilo Novak in Franca Bogoviča.

»O orkulu: Bil je ogromen, imel je ptičje značilnosti (kljun, kremplje). Z eno nogo je stal na griču blizu vasi, z drugo v Furlanski nižini. Pod njegovimi nogami je tekla reka Idrija, iz katere je pil, če pa je kdo šel mimo, ga je poškopil. Ali pa je z eno nogo stal na Krminski gori, z drugo na Kobališču. Če je kdo šel skozi njegov razkorak, je oslepel ali pa je izgubil glas.«

(Darinka Sirk, Ivánov venec, briške šege in navade, 2009)

V sodelovanju z Madžarskim kulturnim inštitutom v Ljubljani in v okviru projekta Art Circle je v prostoru poleg ognjišča oziroma kuhinje, ki je služil za obedovanje in za domača opravila, v nekdanjem mezadu Zofine hiše v Šmartnem zaživela pravljična soba. S podobami iz madžarskih slikanic, knjigami in TV sprejemnikom ter dodatnimi aktivnostmi so pričarali muzejsko noč, namenjeno družinam z otroki.

Usmerjevalna tabla v Šmartnem, Fotografija: ZTKMŠ Brda

Pokazalo se je, da je Poletna muzejska noč izjemno pomembna za promocijo muzejev, galerij in kulturne dediščine, je povzela predsednica predsedstva Skupnosti muzejev Slovenije Aleksandra Berberih Slana. Na skupno 158 prizoriščih, tudi na prostem, se je v Sloveniji zgodilo skoraj 300 različnih dogodkov, prost

»Samo v najbolj starih bukvah je pisalo o kačonu in eno od teh je imel tudi županov pisar. Iz njih je marsikaj zvedel pa tudi drugim povedal. Pripovedoval je, da je kačón velika debela kača, ki hodi s stotimi nogami kot gosenica. Živi le pod koreninami škurža. Na glavi ima velik zlat rog. Tisti, ki se mu posreči, da mu ga odbije, zagotovo obogati. Kačón pa se takrat spremeni v štrik, ki ga ni dobro tikati.«

(Pavel Medvešček, Na rdečem oblaku vinograd raste, Založba ČŽP Kmečki glas, 1990)

vstop pa je bil omogočen tudi tistim, ki raje sami raziskujejo zgodovino in umetnost. Največja slovenska muzejska akcija Poletna muzejska noč je najbolj obiskana akcija Skupnosti muzejev Slovenije. Po navadi muzeje in galerije v šestih nočnih urah obišče okoli 40.000 obiskovalcev. Tudi v Brdih jih je bilo nekaj.

Iva Sivec

33. teden malega nogometa RIO Kojsko

Za zmagovalni naslov se je potegovalo šest ekip

Teden malega nogometa že 33 let vztrajno in uspešno polni kojščansko igrišče z najbolj gorečimi domačimi nogometnimi navdušenci.

Turnir, ki ga je v Kojskem pred več kot tremi desetletji uvedel in prvič izpeljal domačin Dušan Matjac, je še vedno popularen in zanimiv za vse generacije. Vsi, ki se aktivno ukvarjajo z nogometom in tudi tisti, ki ga radi spremljajo zgolj s tribun kot navijači in vneti navdušenci, vedo, da je zadnji teden v juniju rezerviran za Rio. Turnir je v svoji dolgi tradiciji gostil različne briške nogometne ekipe, na njem smo lahko videli mlade upe, ki so se kasneje uveljavili kot uspešni športniki. Skozi svojo zgodovino so organizacijo turnirja za določeno obdobje prevzeli tudi mladi kojščani, ki so delovali v okviru takratnega kluba KBMŠ, do nedolgo nazaj pa je z organizacijo še vedno uspešno vztrajal Dušan Matjac, ki mu izrekamo zahvalo in poklon. Z letošnjim letom je po sezoni počitka zaradi epidemije organizacijo v roke prevzelo Društvo za kulturo, turizem in šport Kojsko in Rio je po letu premora spet zaživel v svojem nogometnem duhu.

Na letošnjem turnirju se je za zmagovalni naslov in zgodovinski prehodni pokal potegovalo šest ekip: DŽC Crwvo, Snežatno, Brda team, Bel Air, FC Ferdo in Špajza. Omejitev druženja in večmesečno zaprtje je bilo najverjetneje huda preizkušnja za vse športne navdušence, ki nogomet radi spremljajo v živo. Mogoče je bil tudi to glavni razlog, da se je skozi ves teden v kojščanskem športnem parku zvrstilo veliko število ljudi – navijačev, nogometnih navdušencev in domačinov, ki so se končno lahko sprostili in ob upoštevanju priporočenih ukrepov po dolgem času naužili nekaj tekmovalne vročice in navijaške energije.

Tekme so potekale od torka do petka od 20. ure dalje. V petek smo lahko spremljali tekme, ki so bile odločilne za končne rezultate turnirja. Poleg tega so organizatorji poskrbeli tudi za predvajanje tekem evropskega nogometnega prvenstva.

Prvo mesto in prehodni pokal 33. tedna v malem nogometu Rio Kojsko je osvojila ekipa DŽC Crwvo. Drugo mesto je šlo v roke ekipi Špajza. Tretje mes-

Ekipa Team

Ekipa Špajza

Ekipa Bel Air

33. teden malega nogometa RIO Kojsko

Ekipo FC Ferdo

Ekipo Snežatno

to si je priborila ekipa Snežatno, četrto FC Ferdo, peto je osvojila ekipa Bel Air, na šestem mestu pa je pristala ekipa Brda Team.

Nagrado za najboljšega strelca je prejel Tai Murenc. Najboljši igralec 33. tedna malega nogometa je postal Rok Markočič. Naslov najboljšega vratarja je šel v roke Oskarja Skoka. Posebno nagrado za najboljšega igralca finalne tekme je prejel Martin Simčič.

Vsem iskreno čestitamo za izjemne dosežke in za uspešno sodelovanje.

Finalno tekmo so organizatorji posvetili dolgoletnemu navijaču na nogometnem turnirju, ki v 33-letni zgodovini ni zamudil niti ene tekme. Ravno nekaj dni pred pričetkom turnirja se je namreč poslovil Milan Štekar – Milče, zvesti spremljevalec turnirja v malem nogometu.

Pred slavnostno podelitvijo je pred množico tekmovalcev, navijačev in obiskovalcev spregovoril župan Občine Brda Franc Mužič, ki je s poklonom in ponosom pozdravil veliko število briške mladine in vse tekmovalce. Pri podelitvi sta poleg župana sodelovala tudi predsednik vaške skupnosti Sebastjan Štekar in predsednik DKTŠ Kojsko Tomaž Kumar.

Organizatorji se ob uspešno izpeljanem turnirju zahvaljujejo vsem članom društva in ostalim, ki so kakorkoli pripomogli k izpeljavi, ter vsem sponzorjem, ki so omogočili bogate nagrade za tekmovalne ekipe (Picerija Pri Andreju, Briška hiša, Gostilnica pr noni, Belvin, Caffè la chance, Klet Brda, Enoteka Mama Angela, Vinarstvo Ščurek, Vinarstvo Radikon, OK Corral, Reservoir Dogs in Nimrod). Obenem pa se nadejajo, da bodo v naslednjem letu

Zmagovalna ekipa

Ekipo DŽC Crwvo

program in celoten turnir izpeljali še bolj dovršeno ter ga obogatili z dodatnimi zabavnimi vsebinami.

Andreja Benedetič

Pestro poletje briških planincev

13. junij 2021: Krasji vrh

Po dolgem času se je zgodil društveni pohod. Šli smo na Krasji vrh (1773 m). Zapeljali smo se mimo Drežniških raven do korita, kjer smo pustili avtomobile in se podali proti našemu cilju. Označena pot kar nekajkrat prečka makadamsko cesto in nas pripelje v gozd. Prijetna hoja po gozdu nas je vodila do razpotja levo ali desno v smeri Snežne jame. Zavili smo levo in pot nadaljevali mimo kolujev (ostanki temeljev protiletalske obrambe italijanske vojske iz prve svetovne vojne). Kaj kmalu smo prišli iz gozda in nadaljevali po travnati površini. Sonce je že kazalo svojo moč. Veseli in zadovoljni smo dosegli cilj. Privoščili smo si daljši postanek in uživali v lepoti hribov. Vračali smo se preko planine Zaprikraj, kjer smo nabavili skuto in sir ter. Preživeli smo lep dan v super družbi.

11. julij 2021: Furlanova-Otmarjeva plezalna pot

Furlanova pot je bila postavljena na pobudo Otmarja Černilogarja v spomin na v stenah Gradiške ture ponesrečenega Frica Furlana. Plezalni del Furlanove ima 145 višinskih metrov, ocena težavnosti pa je B. Nikakor je ne smemo podcenjevati, saj je kar na prepihu. Nadeli smo si čelade in samovarovalni komplet ter se podali v steno. Počasi, eden za drugim, smo s pomočjo skob in jeklenic premagovali višino. Na »balkonu« smo si privoščili počitek in se nato ponovno podali v skalovje. Joj, to pa so užitki! Priplezali smo do Trikota in se spustili do Otmarjeve ferate, ki je poimenovana po Otmarju Černilogarju. Začetek je najtežji. Prvih 50 višinskih metrov je rahlo previsnih in to v prečnici ter navpičnici. Potrebno je imeti precej fizične moči in tehnike. Veseli in zadovoljni smo prišli do vrha, kjer smo bili deležni čudovitega razgleda na Vipavsko dolino vse tja do morja. Sonce je že kar pripekalo, zato smo se hitro vrnili v dolino, v kateri sta locirani dve razgledni ferati Furlanova

25. julij 2021: Velika Črnelska špica

Vremenska napoved za nedeljo je bila lepa. Veselili smo se ture na Veliko Črnelso špico (2332 m). Z gondolo smo se peljali do D postaje na Kaninu. Od tu pa se najprej v rahlem vzponu sprehodili do bližnje spodnje postaje štirisedežnice Prevala, od tam pa nadaljevali v smeri Rombona. Precej smo se spustili. Jasno nam je bilo, da bo slej ko prej sledil vzpon. Vreme za hojo je bilo ravno pravšnje, precej oblačno z rahlim in na izpostavljenih mestih dokaj močnim vetrom. Tudi megla je poplesavala in občasno zakrila ta ali oni hrib,

Na Veliki Črnelški špici

vmes pa je posijalo sonce in razkrilo lepoto gora. Občudovali smo ogromno cvetja v živih barvah. Prava paša za oči. Pot nas je vodila mimo nekaj večjih brezen, ki so značilna za Kaninsko pogorje. Prečili smo tudi par snežišč. V zadnjem delu pa smo se dvignili po strmim in na nekaj mestih tudi izpostavljenem pobočju, nato pa je pot postala položna in nas v nekaj korakih pripeljala na vrh Velike Črnelske špice. Precej je pihalo. Razgledi pa so bili odvisni, kako je veter razpihal meglo. Pred povratkom smo napravili še skupinsko fotografijo pri miniturnem Aljaževem stolpu. Tudi povratek ni bil od muh, s kar precej vzpona, a smo pot uspešno in predvsem pravočasno opravili in se z gondolo zadovoljni vrnili v dolino. Tako smo iz društvenega programa uspešno izpeljali še eno turo in v prijetni družbi preživeli še eno nedeljo.

8. avgust 2021: Kobariški Stol

Vreme nam žal ni bilo naklonjeno, da bi izpeljali društveno turo na Mangart. Žalostno smo pogledovali proti vrhu, a ga je zakrivala gosta megla. V koči smo popili čaj in se odločili, da gremo na Kobariški Stol, tokrat iz Učje. Do planine Božca smo šli po makadamski cesti. Kar nekajkrat je v bližini zagrmelo, a je šlo mimo nas. Od planine dalje pa je močno pihalo in megla je zakrivala poglede. Ampak se nismo dali, na vrhu smo celo pomalicali in se nato zaceli spuščati. Megla se je za trenutek umaknila in nam dopustila prelepe razglede zdaj na bovško, zdaj na breginjsko stran. Na planini smo nabavili sir in skuto in se vrnili v dolino. V prijetni družbi smo si naredili lepo nedeljo.

22. avgust 2021: Prisojnik skozi prvo okno

Po programu bi morali v četrtem avgustovskem vikendu izpeljati dvodnevno turo na Škrlatico. Vendar

Planinsko društvo Brda

smo se zaradi slabe vremenske napovedi odločili za enodnevno turo na Prisojnik. Udeleženci so se strinjali s predlagano zelo zahtevno Kopiščarjevo potjo skozi prvo okno. Ker tura spada med zahtevnejše v Julijskih Alpah, smo se je lotili previdno in brez hitenja. Le tako lahko na turi uživamo in si lahko privoščimo lepe razglede, ki se nam ponujajo.

Da vstopamo v steno, nas opozarja velika markacija in pot že takoj na začetku postane zahtevna. Še posebno ob prehodu preko skale, ki je malo previsna in kjer so klini postavljeni bolj na redko. To mesto deluje kot filter: če ga premagamo, bomo brez večjih težav opravili tudi preostalo pot.

Ves čas smo uporabljali čelado in samovarovalni komplet, saj na poti ne manjka pletenic, skob in klinov. Večkrat nam je pri zahtevnejših prehodih srce hitreje bilo. Pred vsakim zahtevnejšim delom smo se zaustavili in si ga ogledali, da smo ga lažje premagali. Kar nekajkrat smo se skozi kamine navpično vzpenjali po skobah. Zabaven je bil del, kjer pot poteka skozi ozek prehod med skalama. Ulegli smo se na trebuh, nahrbtnik pa potiskali pred seboj, da smo prišli skozenj. Višina prehoda znaša le dobrega pol metra.

Najlepši je bil del, kjer se steza najbolj približa Ajdovski deklici na nasprotni steni in seveda prehod skozi okno. Tam so nastale najlepše fotografije. Okno

je veličastno, pot skozenj pa zelo krušljiva, zato smo bili tam posebej previdni. Po izstopu na Grebensko pot smo ob pogledu proti vrhu ugotovili, da se je pričel ovijati v oblake, zato je padla odločitev, da gremo nazaj na Vršič, vrh pa bomo obiskali drugič v lepem vremenu.

Tura je bila zahtevna, vendar so bili vsi, ki so jo opravili prvič, z njo zelo zadovoljni, saj nudi res veliko adrenalinskih užitkov.

28.–29. avgust: S harmoniko po Goriških brdih

V Brdih se je zadnji avgustovski konec tedna odvijal dogodek, kakršnega Brda še niso gostila. V Brdih smo namreč gostili harmonikarice in harmonikarje, kitarista in basista/baritonista glasbene šole Bučar.

Aktivnosti na Koradi

V poletnem času smo imeli na Koradi nekaj delovnih akcij. Na ploščadi na jugozahodni strani koče smo postavili ograjo in uredili dostop do sanitarij. Uredili smo okolico koče, posuli dovozno pot in še in še. Veliko pa imamo še za postoriti. Na razcepu ceste za Žarščino imamo novo tablo.

Iva Šibav in Bojan Bužinel

Osnovna šola Alojz Gradnik Dobrovo

Bralna značka

1. razred

Bil je 17. september, dan zlatih knjig in uradni začetek bralnega leta.

Knjižni junaki Piki Jakob, Pedenped, Sapramiška, Muca Copatarica in Maček Muri so prvošolcem zastavili uganke iz knjige Miroslava Košute Ponikalnice. Prvošolci so se odlično izkazali in se razveselili darilne knjige. V knjigi je toliko ugank, kolikor let praznuje Bralna značka.

2. razred

Učenci 2. razredov so imeli kulturni dan, ki so ga poimenovali Knjižnica pod drevesi. Obiskala jih je knjižničarka s knjižnimi junaki, ki so jih drugošolci že dobro poznali. Knjižni junaki so želeli prisluhniti zgodbicama o Rokiju, prikupnem kužku, izpod peresa Tada Hillsa.

Tudi drugošolci so se podali na lov za besedami. Vohali so in iskali nove besede in jih zapisovali na jesenske liste, ki so jih narisali, pobarvali, izrezali in prilepili na drevo.

3. razred

Po Gradnikovi učni poti Tretješolci so se peš odpravili po Gradnikovi učni poti. Ob tablah so se

pogovarjali o napisanem in izvedeli veliko zanimivega o tipičnih briških drevesih, vinski trti. Ustavili so se na pokopališču, pred Gradnikovo domačijo in pred rojstno hišo, kjer so se seznanili z zanimivostmi iz pesnikovega življenja in recitirali naučene Gradnikove pesmi iz pesniške zbirke za otroke Narobe svet.

4. Ninov memorial

Amaterski turnir v balinanju

V športnem parku Rio Kojsko se je 28. avgusta že četrto leto odvijal amaterski turnir v balinanju – Ninov memorial. Turnir, katerega glavna nagrada je bila kot vedno pršut, je tradicionalno popestril zadnjo soboto v avgustu.

Na turnirju so se pomerile ekipe iz Brd. Turnir se je začel v dopoldanskem času in zaključil v večernih urah. Prvo mesto si je priborila ekipa iz Kojskega, drugo je osvojila ekipa iz Vedrijana in tretje še ena ekipa iz Kojskega. Amaterski balinarji so uživali v sproščenem vzdušju in celodnevno balinanje uspešno izpeljali ob upoštevanju vseh ukrepov, ki so bili v veljavi v trenutnem obdobju.

Balinarjem so se v popoldanskem času pridružili tudi otroci. V sodelovanju s klubom Lospravilos so se v popoldanskem času odvijale delavnice za otroke. Športni park Rio Kojsko je tako zaživel na več področjih in obiskovalci so lahko uživali v različnih aktivnostih.

Organizatorji DKTŠ Kojsko se zahvaljujejo vsem, ki so pomagali pri organizaciji in se nadajo še večje udeležbe ter bogatejše prireditve v naslednjem letu.

Andreja Benedetič

Lili Grudina pleše pri plesnem centru ADC

Srebro za plesalce hip hopa

Plesalci plesnega centra ADC iz Ajdovščine, ki ga vodi Alice Stojko Salju, so se po uspešnih nastopih na državnem prvenstvu uvrstili na evropsko prvenstvo. Pod okriljem mednarodne plesne zveze IDO je prvenstvo v urbanih plesih (hip hop, break dance in electric boogie) septembra potekalo na Poljskem. Članska ekipa Divertise, v kateri pleše tudi Lili Grudina iz Neblega, je osvojila srebrno medaljo v kategoriji članskih hip hop formacij in se tako uvrstila na svetovno prvenstvo. »Upajmo, da nam covid tega ne prepreči,« zapiše Lili v e-sporočilu, v katerem sporoča veselo novico. Bomo držali pesti tudi za Briko!

Iva Sivec

Fotografija: Plesni center ADC

Osnovna šola Alojza Gradnika Dobrovo

Prvi šolski dan na Dobrovem

Prvi šolski dan je vedno nekaj posebnega. Letošnji 1. september ni bil izjema. Zbrali smo se na šolskem dvorišču, kjer sta nas po kratkem kulturnem programu nagovorila ravnatelj Uroš Kobal in župan Franc Mužič.

Šolska vrata so se odprla. Upamo, da odprta tudi ostanejo. Zatorej pogumno in pozitivno stopimo novim dogodivščinam naproti.

Podružnična osnovna šola Kojško

Prvi šolski dan

Gozdna pedagogika v vrtcu

V naravnem okolju se otroci nikoli ne dolgočasijo

Preteklo šolsko leto je predstavljalo izziv tudi za strokovne delavke vrtca, saj je zaradi epidemije potekalo na dokaj nenavaden način, a ravno zaradi tega so se dejavnosti, ki so se odvijale

v prostorih vrtca, vedno bolj prenesle na zunanje površine. Naravno okolje je postal prostor učenja predšolskih otrok našega vrtca.

Vzgojiteljice so se že pred tem zavedale pomena naravnega okolja za razvoj in učenje predšolskih otrok. V tekočem šolskem letu pa so se odločile, da поблиže spoznajo tako imenovano gozdno pedagogiko. Pobuda za nastanek te metodologije dela izvira iz gozdarskih voda, saj so se gozdarji že dolgo nazaj zavedali pomena pouka o gozdu v naravi in pomena vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj. Tako so nastale tudi smernice Gozdarskega inštituta Slovenije. V naši državi se je, tako kot v že številnih drugih državah, začela razvijati mreža gozdnih vrtcev in šol, v katero se postopno vključuje tudi naš vrtec.

Zaradi izrednih razmer je bilo izobraževanje strokovnih delavk znotraj te metodologije mogoče šele junija. Znotraj dela v skupinah pa se je kljub temu razvilo že marsikaj zanimivega.

Predstavila vam bom nekaj primerov dobrih pedagoških praks, ki so se v preteklem šolskem letu odvijale v našem vrtcu v vseh treh starostnih obdobjih. Vse strokovne delavke vrtca so k tej metodologiji, ki jo še spoznavajo, pristopile z zanimanjem, lastno aktivnostjo in zagnanostjo ter z dejavnostmi, ki so primerne starosti otrok, njihovim željam in razvojnim zmožnostim.

Otroci prvega starostnega obdobja (starost od 1 do 3 let)

Vzgojiteljici Karmen Krivec in Urška Gašperčič se zavedata, da otrok za svoj optimalen razvoj potrebuje okolje, ki mu nudi razmere za pridobivanje raznovrstnih izkušenj na ravni samostojnega delovanja na zanj smiseln način. Med igro v naravi, na primer, otroci vidijo, da se nebo stemni, ko gre sonce za oblak, opazujejo gibanje žuželk, poslušajo ptičje petje, nabirajo plodove, cvetlice, liste, kopljejo zemljo, občutijo veter na obrazu in vidijo, kako ob dežju nastanejo luže ter še mnogo več. Vzgojiteljici ugotavljata, da ima okolica vrtca v Kojškem velik potencial, saj ponuja spodbudne, raznolike, vznemirljive priložnosti za učenje, igro in gibanje tudi najmlajšim otrokom v vrtcu. Vsako-

dnevno sta izkoriščali danosti okolja za spodbujanje gibalnega razvoja otrok, tako da lahko otroci hodijo, tečejo, skačejo, plezajo, se plazijo in lazijo po različnih naravnih površinah. Njune izkušnje kažejo, da se otroci v naravnem okolju počutijo varne, sproščene in svobodne.

Nabiranje cvetlic, skupina Račke, vrtec Kojško

Otroci iz skupine Ježki iz Kojškega so se skupaj z vzgojiteljicama Katjo Simčič in Majo Filej vsakodnevno odpravljali na sprehode in tako spoznavali okolico vrtca. Dva koticčka sta še posebej zaznamovala njihov vsakdan, in sicer je bil prvi gozdiček pod vrtcem, kjer so se otroci svobodno igrali in raziskovali ter imeli številne dejavnosti s področja matematike. Za to so uporabili kar naravne materiale, ki so jih nabirali, primerjali po velikosti, jih razvrščali in z njimi oblikovali like. Drugi koticček pa je bila pešpot med vrtcem in središčem vasi Kojško, kjer so velikokrat imeli piknike v naravi. Pripravili so odeje, se igrali, počivali, brali slikanice in imeli malico s sadjem in vodo. Pot je otrokom nudila možnost opazovanja travnika, gozdnih dreves in sadnega drevja v vseh letnih časih. Vzgojiteljica Katja pravi, da so skupaj spoznali, da je narava, še posebej pa gozd, idealen prostor za celosten razvoj otroka in da otrok v taki igri zmore več kot navadno pokaže.

Gozdna pedagogika v vrtcu

Igre sproščanja na travniku, skupina Ježki, vrtec Kojsko

Skupine srednjega starostnega obdobja (starost od 3 do 5 let)

V skupini Metulji so se otroci z vzgojiteljicama Moniko Prinčič in Tanjo Bučinel ter spremljevalko Ano Stanič vsakodnevno odpravljali na bližnje in daljne kraje v okolici vrtca Kojsko. Vas in njena okolica, kot pravita vzgojiteljici, ponujata res raznolike priložnosti za učenje in raziskovanje v naravi. Otroci so tako spoznali okolico vrtca, najraje pa so se odpravljali v gozdiček pod svetim Križem. Vzgojiteljici sta načrtovali različne dejavnosti v naravi, med drugim so otroci na poti v gozdiček in v njem tudi že iskali zaklad. Sledile so vodene gibalne dejavnosti, kot so poligon v naravi in izvajanje gimnastičnih vaj na poti, ki so jo otroci pretekli. Sicer pa, kot pravita, je že sama oblika terena in kraj, ki ga obiščejo, motivator, ki otroke spodbuja k določeni vrsti igre. Tako se včasih otroci igrajo več simbolne igre, spet drugič jih prostor spodbudi k teku, plezanju, kotaljenju, nabiranju naravnih plodov ali opazovanju rastlin in drobnih živali. Novost, ki sta jo vpeljali, je praznovanje rojstnih dni v naravi, če to vreme dopušča, pri čemer si otroci sami izberejo, kje bi praznovali.

Praznovanje rojstnega dne v gozdičku, skupina Metulji, vrtec Kojsko

Vzgojiteljici Danila Lazar in Mojca Kogoj sta v skupini Čebelice izpeljali številne dejavnosti na prostem, pri čemer je prišlo v ospredje situacijsko učenje in grajenje znanja na doživetjih. Otroci so tako imeli možnost hoje po neravnem terenu, izvajali so gimnastične vaje po gozdni poti, tekli in izvajali naravne oblike gibanja, preskakovali so ovire – kupčke sena na pokošnem travniku.

Otrokom sta pripravili tudi poligon v naravi s pomočjo le naravnih materialov. V naravi, pravita, imajo otroci poleg gibalnih izzivov možnost raziskovati in opazovati naravo, od prepoznavanja cvetočih dreves, grmov in cvetja ter trav do prepoznavanja živalskih sledi, opazovanja malih živali. Ogledali so si tudi čebelnjak v bližini vrtca. Vzgojiteljica Danila pravi, da jim je bil v spomladanskih mesecih izziv poiskati naravne poti, ki se ne odvijajo ob vinogradih, kjer v tem času poteka škropljenje.

Rajalna igra, skupina Čebelice, vrtec Kojsko

Starejše skupine otrok (starost od 5 do 6 let)

Vzgojiteljici Tanja Mavrič in Meri Klobučar sta poudarili, da so se v njihovi skupini v preteklem šolskem letu ukvarjali predvsem z gozdnim bontonom, ki jim je predstavljal glavno vodilo obnašanja v gozdu. Učili so se, kako se je primerno vesti v gozdu ter kako biti spoštljivi do narave in jo obvarovati. Poudarili sta, da je gozd na otroke deloval pomirjujoče, spodbujal je njihovo domišljijo in kreativnost ter da je v gozdu vsak našel tisto, kar je potreboval. V skupini Mucke so različen naravni material iz gozda večkrat uporabili v ustvarjalne namene. Tako so nastali izdelki, slike, okvirji, material za igro in igrače. S pomočjo slikanice o gozdnem škratu Francija Rogača pa sta vzgojiteljici otrokom približali temo pomena gozda in njegove čarobne moči, na katero odrasli pogostokrat pozabijo in ga v želji po zaslužku uničujejo.

Gozdna pedagogika v vrtcu

Igrače iz naravnih materialov, skupina Mucke, vrtec Kojsko

Enota Vrtca Biljana

V enoti vrtca Biljana otroci nimajo igrišča, zato je njihova igralnica in učilnica postala čudovita narava v neposredni bližini, v kateri preživljajo tudi cele dopoldneve. Kot poudarjata vzgojiteljici Mariza Koncut in Simona Mikulin, so travnik, potok in gozd postali dinamično, stimulatивно in izzivov polno igrišče skupine Gozdarji. Otroci se v naravnem okolju preko igre, nadaljujejo, naučijo veliko novega o naravi, o drugih in o sebi. Tudi skupina Gozdičkarji, ki sta jo vodili vzgojiteljici Rozi Mervič in Nuša Munih, se je posluževala teh naravnih prostorov učenja. Vzgojiteljice pravijo, da otroci tako pridobivajo gibalne izkušnje, saj se učijo premagovati naravne ovire, učijo se varovati naravo in poberejo tudi marsikatero smet, imajo možnost za raziskovanje in ustvarjalno igro. Ugotavljajo tudi, da se v naravnem okolju otroci nikoli ne dolgočasijo in se tudi redkokdaj skregajo. Pa tudi starši so se že navadili, da otroci odhajajo domov z blatnimi, včasih strganimi hlačami, a srečni in zadovoljni.

Naravno okolje je za otroke najbolj zdrav prostor učenja. Kljub temu, da se strokovne delavke vrtca vsakodnevno poslužujejo možnosti, ki jih to okolje ponuja, pa pogrešajo boljšo opremljenost vrtčevskih igrišč

Hiška iz vej, skupina Gozdarji, Biljana

in večje urejene površine, ki bi bile namenjene vsem starostnim skupinam predšolskih otrok. Poudarjajo, da si želijo tudi kakšno urejeno naravno okolje in predvsem varne dostopne poti do naravnih danosti.

V letošnjem šolskem letu so se strokovne delavke vrtca odločile, da izberejo kot prednostno področje področje narave. Pri delu z otroki bodo strmele k spodbujanju različnih pristopov k spoznavanju narave in se izobraževale na področju gozdne pedagogike. V jesenskih mesecih bo tudi staršem otrok omogočeno, da prisluhnejo predavanju o gozdni pedagogiki, saj leta postaja del vsakdana njihovih otrok. Vodja vrtca Nives Cukjati pravi, da je spoznavanje in spoštovanje narave ključno za celotno družbo ter da je pomembno, da se otroci in odrasli naučimo, da bo vsakodnevno preživljanje prostega časa ob lepotah narave, ki jih moramo čuvati, običajen del našega življenja.

Monika Prinčič, vzgojiteljica

Osnovna šola Alojza Gradnika Dobrovo

Osmošolci na kulturnem dnevu v Ljubljani

Konec septembra smo osmošolci imeli kulturni dan v Ljubljani. V Cankarjevem domu smo se udeležili simfonične matineeje. Poslušali smo koncert Glasbene mladine z naslovom Mati narava.

Nato smo si ogledali baročne znamenitosti Ljubljane: mestno hišo, imenovano tudi Magistrat ali Rotovž, danes sedež Mestne občine Ljubljana, Robbov vodnjak, imenovan Vodnjak treh kranjskih rek, stolnico svetega Nikolaja, imenovano Ljubljanska stolnica, Mesarski most, ki slovi kot ljubljanski most ljubezni, in Prešernov trg, imenovan po slovenskem pesniku Francetu Prešernu, ter Kongresni trg.

Boris in Judita Rožič

V dvoje vztrajata 51 let

Preteklo leto sta zlatoporočenca Boris in Judita Rožič iz Vipolž obeležila 50 let skupne življenjske poti. Vendar ne čisto zares, vse skupaj je bilo nekoliko drugače. Pravita, da je bil to dan, ki sta ga nestrpno pričakovala. Pred leti si nikoli ne bi mislila, da jima bo virus prekrižal načrte praznovanja.

Kot sovaščana sta se sicer poznala že od nekdaj, toda sosedstvo v vinogradu je bilo »krivo« za preskok iskrice. Tako sta se v rastju žlahtne briške kapljice po treh letih že sklenila poročiti. Sprva jima ni bilo lahko, saj se je Judita poročila pri rosih 20 letih, Boris pa je štel pet pomladi več. Na začetku sta oba vztrajala na kmetiji. V razmaku nekaj let sta se jima pridružila prva dva otroka, Tanja in Peter. Ker kmetija ni uspela preživeti 4-članske družine, je Boris pričel z delom na bencinski črpalki. Ko se je družini pridružil še najmlajši sin Gregor, pa je Boris poiskal novo službo, tokrat v zavarovalniških vodah. To mu je omogočilo bolj fleksibilen delavnik, hkrati pa je tako lahko pomagal Juditi na kmetiji, ki je bila ves ta čas nosilka kmečke dejavnosti doma ter skrbela za tri otroke. Skozi življenje

sta oba ostajala aktivna vaščana in občana, danes pa svoj čas posvečata predvsem delu na domači kmetiji, v katerega sta vpeljala otroke in vnuke.

Ker svojega jubileja nista uspela praznovati, kot sta si želela, sta to storila letos v gostišču Sabotin v intimnem družinskem krogu, ki ga sestavlja tudi sedem vnukov: Nika, Anja, Tine, Žan, Neža, Tjaž in Ana. Čeprav sta proslavila le v krogu najbližjih, so čestitke in lepe misli deževale tudi z drugih strani.

Ob tej priložnosti jima še enkrat čestitamo in vzklikamo še na mnoga leta.

Tanja, Peter in Gregor

Fotografija: osebni arhiv družine Rožič

Zlatoporočenca Danko in Zvonka Golob

Izzive vztrajno premagujeta

»Dala sem ti nekaj neslišnega. Nekaj, kar še nikoli ni bilo podarjeno. Dala sem ti svoj utrip srca ...« je nekoč zapisala Edith M. Thomas. Ljubezen in zvestoba, svoj utrip srca, sta si 14. avgusta pred petimi desetletji zaobljubila Danko in Zvonka Golob iz Hruševlja. Takrat na Sveti Gori, ob izjemnem 50. jubileju pa zaobljubi še enkrat izrekla v domači cerkvi sv. Marjete.

Točno na 50. obletnico poroke na Sveti Gori, v soboto, 14. avgusta, so krajan pred njun prag postavili tradicionalni »parton«, tri dni kasneje pa so zvonove svete Marjete njima v čast tolkli fantje iz sosednje vasi Šlovrenc. Praznovanje skupne ljubezni in življenjske poti sta zlatoporočenca nadaljevala na Športnem igrišču Čelo, kjer sta z družinskimi člani in ožjimi prijatelji nazdravila nadaljnjim korakom na skupni življenjski poti.

Minula desetletja sta kot Zlobčevi bela in črna ptica pogosto leteli nizko, a obenem in še pogosteje poleteli tudi vsemogočno visoko med brezskrbne vesele ter nasmejane dni. Številne življenjske izzive sta Danko in Zvonka mirno in vztrajno premagovala ter tako dokazala, da je v ljubezni pomembno le eno: biti si vedno v oporo. Skupno življenje

jima je najprej podarilo hčerko Karmen, nato pa še sina Sandija. Danes jima cvetove sreče nosijo še štirje vnuki in nedavno rojena pravnukinja. Tako njuna ožja družina kot »Krušci« jima želimo še veliko skupnih utripov srca.

Delovanje Srečka Vončine je v Brdih pustilo globok pečat

Pozlateni sv. Lovrenc v Šlovrencu

Letošnje praznovanje sv. Lovrenca v Šlovrencu je bilo posebej slovesno. Slavje je kot zlatomašnik vodil naš nekdanji duhovnik Srečko Vončina, ki ima zelo rad Brda in Brice. Zlati jubilej si je želel obhajati tudi med nami in mi smo to z navdušenjem sprejeli.

Čeprav je bil ravno čas poletnih dopustov, se je v Šlovrencu zbralo veliko ljudi z vseh Brd, največ seveda iz nekdanjih župnij Srečka Vončine. Bogoslužje se je začelo s slovesno pesmijo Zlatomašnik bod' pozdravljen, nato je sledil pozdravni nagovor Valterja Mavriča. Somaševali so domači župnik Emil Kramar, Jožko Ipavec in Adolf Šavelj. Dolfeta, prav tako nekdanjega briškega duhovnika, smo bili še posebej veseli. Pevski zbor nas je med bogoslužjem še nekajkrat povsem prevzel, tako da so šli »trapči« po koži. Po sveti maši je sledila procesija s sv. Rešnjim Telesom okoli cerkve in do bližnjih hiš, kjer sta bila postavljena zunanja oltarčka. Z domačega »tera« se je slišalo ubrano »škantiranje« različnih briških viž, ki so jih izvajali briški »škantiruci«. Po zaključku bogoslužja smo se zbrali pred cerkvijo, kjer smo Srečku izročili pravo pastirsko palico, mu nazdravili in zapeli Gregorčičevo Zakrivljeno palico v roki. Presunljivo je bilo videti, kako so ljudje pristopali in peli. Praznovanje se je nadaljevalo ob skrbno pripravljenih mizah z najrazličnejšimi dobrotami in odlično briško kapljico domačih vinarjev. Vse pa so spremljali pesem, veselje in smeh. Srečku smo za spomin poklonili foto album, ki ga je pripravila Suzana Fabricijo Brus. V njem smo zbrali starejše slike, ki ga prikazujejo pri različnih opravilih in poslanstvih, ter novejše slike objektov, ki jih je popravil ali vzdrževal. Vsebinsko albuma so si udeleženci lahko ogledali v obliki avdio-vizualnega posnetka na platnu.

Srečko Vončina se je rodil leta 1945 na Vojskem kot sedmi otrok od desetih. Časi so bili zelo težki in zgodaj je moral oditi k tujim ljudem za pastirja. Zdi se, da ga je Gospod na poseben način vzgajal že od rosnе mladosti.

V pozdravnem nagovoru je Valter Mavrič povedal: »Pastir je osrednja beseda v vašem življenju. Verjetno ste že v otroških letih, ko ste pri drugih služili kot pastirček, poslušali melodijo in besede,

da 'je Gospod moj pastir in nič mi ne manjka'. Le kako bi drugače tako majhen otrok sprejel to nalogo, le kaj naj bi ga potolažilo, ko je pogrešal svoje domače? In Gospod je poskrbel za vas, da vam nič ni manjkalo. Dal vam je posvečeno pastirsko palico in leta 1971 vam je na Vojskem zaupal pomembno nalogo, da postanete pastir ljudi in njihovih župnij.«

Po novi maši je bil dve leti kaplan v Bovcu, nato ga je škof postavil za duhovnika v župniji Šebrelje, kjer je ostal sedem let. Avgusta leta 1980 je prišel službovat v Brda in dobil v upravljanje župnije Šlovrenc, Gradno, Kožbano in kasneje še vikariat Fojana. Dela je bilo veliko, a se ni ustrašil. Takoj je zavihal rokave tako na duhovnem kot gospodarskem področju in kmalu je iz malega zraslo veliko in dragoceno. V Brdih je ostal vse do leta 1999, nato je sprejel službovanje v Črnem Vrhu nad Idrijo.

Na briških tleh in v briškem človeku se je globoko zapisalo 19 najaktivnejših let njegovega delovanja. Pod njegovim vodenjem je bila obnovljena večina cerkva na tem območju. Praktično iz ruševin je rešil cerkvico v Barbani. Poskrbel je, da se je restavriral dragocen Mušičev križev pot v Gradnem. Obnovljena so bila župnišča, veroučne učilnice in kapelice. Na zvonikih so začele biti ure in zvonovi so zapeli bolj ubrano. Vedno je nekaj delal in to z nalezljivim navdušenjem. Pri vsem delu pa je bil na prvem mestu človek. Kot dobri duhovni pastir je najprej poskrbel za svoje župljane. Našel je čas za resen pogovor in veselo družbo. Marsikdo zna povedati, kako lepi so bili pohodi v hribe, smučanja po belih strminah, romanja na svete kraje, pa večerje s cerkvenimi pevci ... Poseben odnos je stkal z družinami, pri katerih

Delovanje Srečka Vončine je v Brdih pustilo globok pečat

je ob nedeljah obedoval. Vse to se je videlo tudi na dan praznovanja. Mnogi so ga želeli še osebno nagovoriti, mu čestitati in se mu zahvaliti.

Da ga ceni in spoštuje njegovo delo, je pokazal tudi župan Franc Mužič, ki se je udeležil slovesnosti. Kot je povedal, se mu je prišel zahvaliti osebno in v imenu občanov Brd, saj sta vedno lepo sodelovala. Poudaril je, da je delovanje Srečka Vončine v Brdih pustilo globok pečat, na katerega moramo biti vsi ponosni. Svoj poklon so izrazili tudi v Kleti Brda in mu pripravili penino z zlatomašnim geslom.

Priprava slovesnosti je terjala precej dela in usklajevanja, še posebej zaradi epidemije, ki smo ji priča. Vendar je uspelo in to zaradi čudovitih ljudi. Mnogi so pomagali z delom, prispevki, sponzorstvi, idejami, dobro voljo ... Pokazalo se je, da lahko sodelujemo in to tako dobro, da smo na koncu vsi veseli.

V imenu ŽPS Šlovrenc se zahvaljujemo prav vsakemu, ki je na kakršenkoli način pomagal, predvsem pa Srečku Vončini, da nas je zbral ob tem lepem jubileju. Očitno je bilo, da je bil blagoslov nad vsem, saj se je celo nevihta ustavila med Gobresčem in Šlovrencem.

ŽPS Šlovrenc

Zahvala Srečka Vončine

Zahvala za zlat jubilej

»In mir Kristusov naj vlada v srcih vaših, ki ste bili vanj tudi poklicani v enem telesu; in hvaležni bodite.« (Kol 3,15)

8. avgusta 2021 popoldne sem ob praznovanju praznika svetega Lovrenca v Šlovrencu obhajal ponovitev zlate maše v zahvalo Bogu in dobrim ljudem, da sem med Brici preživel 19 let svojega duhovništva. Skrb in negotovost pred praznovanjem sta se spremenili v veliko presenečenje in hvaležnost. Pripravili ste mi nadvse lep praznik, občutil sem vso vašo pozornost in vašo hvaležnost.

Za vse se vam, dragi Brici, iz srca zahvaljujem. Hvala vsem ljudem Šlovrenca, Fojane, Gradnega, Kožbane in drugih vasi, ki ste prišli na praznik. Hvala za vašo voščila, dobre želje in darove. Hvala župniku Emilu Kramarju za vabilo, vso njegovo pozornost in pripravo. Hvala pevovodji Debori Kocijančič, organistki Marjeti Mavrič in vsem pevcem, ki ste se z veseljem povezali in s srcem zapeli Bogu v čast ter nam in sebi v veselje. Hvala županu Francu Mužiču, ki me je presenetil s svojo pristnostjo, voščilom in darom v imenu krajevnne skupnosti in vseh Bricev.

Nemogoče je naštetiti vse, ki ste bili soudeleženi pri praznovanju v cerkvi in po maši pri bogati pogostitvi. Vsem hvala in zahvala. Vsakemu, ki je količkaj pripomogel, tudi z dobro željo, bi želel iskreno izreči: »Hvala za vse!«

vaš hvaležni Srečko Vončina, vikar v Kobaridu

Oratorij v Biljani

Originalen sem

Oratorij v Biljani smo tudi letos kljub koroni uspešno izpeljali. 5. julija se nam je pred biljansko župnijo že sedemnajsto leto pridružilo približno 50 otrok. Osrednji lik letošnjega oratorija je bil mlad svetnik Carlo Acutis, ki je otroke naučil originalnosti in razmišljanja s svojo glavo.

Da so otroci kar najbolj uživali v tednu, ki so ga preživeli z nami, smo animatorji v organizacijo dogodka vložili ogromno truda in se po najboljših močeh trudili,

da bi otrokom pričarali pisane in radožive počitnice, polne odkrivanja novih spoznanj in spletnja prijateljstev. Letos so nas po dveh letih ponovno obiskali gasilci in še dodatno povečali nasmeha na ustih udeležencev. Vodne igre so vsako leto del oratorija, kjer otroci opravljajo razne naloge in tek-

mujejo med sabo, na koncu pa se na igrišče poleg župnišča pripelje gasilski kamion in dan se konča z vodo vsepovsod, polivanjem, špricanjem in odmevi otroškega smeha.

Maja Terpin

Društvo Tudi jaz pomagam

Dobrodelnost je, ko smo prijazni

Nobenih pričakovanj, samo z roko v roki in z namenom osrečiti nekoga, smo se podali na pot, ki je rodila idejo o povezovanju in izboljševanju kvalitete življenja. Junija letos se je rodilo društvo Tudi jaz pomagam.

Društvo želi uresničiti veliko projektov. Med njimi bi radi ozavestili skupnost o projektu ŠIK, katerega namen je spodbujanje in omogočanje vključevanja vseh generacij v šport, izobraževanje in kulturo, ter posameznikom in posledično skupnosti omogočiti boljšo kvaliteto življenja. Obiskovali bomo stanovalce Doma upokoencev v Podsobotinu in jim z različnimi igrami, pogovorom, nastopi krajšali in lepšali dneve, pomagali

starejšim prebivalcem Brd pri raznih opravilih, kot so košnja trave, delo na vrtu, zlaganje drv, prevozi do najnujnejših storitev itd. ter izvedli vrsto dogodkov v duhu dobrodelnosti. V čarobnem decembru si želimo izvesti tudi projekt Briški dobri možje.

Naš prvi dogodek Briški bazar je s seboj prinesel nasmeh in veselje marsikateremu obiskovalcu avgustovskega dogodka. Občutij se pogosto ne da opisati. Radi bi jih povzeli s tremi besedami: srčnost, ponos in hvaležnost. Zgodbe, ki jih piše življenje, so skrivnostne, čutne, polne ljubezni, trpljenja, žalosti. Takšnim in drugačnim smo na zadnji avgustovski dan prisluhnili in sedaj jih nosimo s seboj

na naši poti v duhu ozaveščanja in deljenja zgodb življenja med vse nas. Vsaka izmed zgodb predstavlja le življenje samo. Videli smo spremembo, katere del želimo biti in katero uresničujemo. Hvaležni smo vsem, ki ste nesebično darovali svoje stvari, za vsakega izmed vas, ki je postal naš član ali prostovoljec. Hvaležni smo vsem, ki ste si vzeli čas in prišli ter donirali prostovoljne prispevke.

»Tudi jaz pomagam, pomagaš tudi ti?« Pridruži se nam pri pisanju naše zgodbe, postani naš član, prostovoljec, partner ali donator in nam zupaj tvoje ideje, predloge, želje, misli.

Gaja Lesica Marc